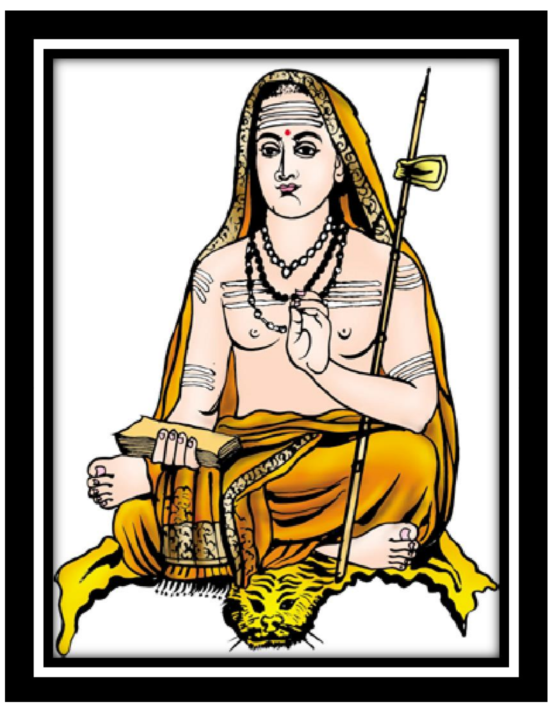
Introduction to Adwaita Vedanta in Telugu

By Swamy Paramarthananda

Translated by Smt.Madduri Rajya Sri

అద్వైత వేదాంత పరిచయం ప్రసంగం: స్వామి పరమార్థానంద

అనువాదం : మద్దూరి రాజ్యశ్రీ

సదాశివ సమారంభం
శంకరాచార్య మధ్యమాం
అస్మదాచార్య పర్యంతాం
వందే గురు పరంపరామ్

01. పురుషార్థములు

తత్వబోధ వేదాంతానికి చెందుతుంది. అది సంస్కృతంలో శంకరాచార్యచే లిఖించబడిన ముఖ్యమైన, ప్రాధమిక వచన కావ్యం. ఇందులో సాధారణంగా మన శాస్త్రాల్లో వాడే ముఖ్యమైన పదాలన్నీ వస్తాయి. మన శాస్త్రాలని – అది భగవద్గీత కానీ, ఉపనిషత్తులు కానీ, పురాణాలు కానీ, రామాయణం కానీ – చదవాలంటే ఈ పదాల అర్థం తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ఏ శాస్త్రాన్నైనా మనం సరిగ్గా అర్థం చేసుకోవాలంటే మనం ఈ పదాలని క్షుణ్ణంగా అర్థం చేసుకోవాలి.

ఈ తత్త్వబోధ ఉన్న అంశాలన్నింటి గురించి కొన్ని ప్రసంగాల పరంపర చూద్దాం. ఇందు లోని అంశాలన్నింటినీ వివరించటమే కాక, కొన్ని కొత్త అంశాలను కూడా చూద్దాం. మీకు అద్వైత వేదాంతం బాగా అర్థమవటానికి. ముందుగా పురుషార్థాలంటే ఏమిటో చూద్దాం.

మనుష్య లక్ష్యాలు :

పురుషార్థాలన్న పదాన్ని మనం మన శాస్త్రాల్లో తరచు చూస్తాం. అందుకని దాన్ని సరిగ్గా అర్థం చేసుకోవాలి. పురుషార్థాలంటే మనుష్య లక్ష్యాలు. పురుష: అంటే మనుష్యుడు – స్త్రీ గాని, పురుషుడు గాని. అందుకని దీని మనుష్యార్థాలుగా అనువదించవచ్చు. అర్థ: అంటే సంస్కృతంలో అనేక అర్థాలున్నాయి. అర్థ:కి ఒక అర్థం, అర్థమే, అర్థ: అంటే ఐశ్వర్యం కూడా.

ఈ సందర్భంలో అర్థ: అంటే ఒక లక్ష్యం, ఒక గమ్యం.

అర్థయతే సర్వైహి మనుష్యైహి ప్రార్థ్యతే ఇతి అర్థ:

దేన్నైతే ప్రతి మానవుడు కోరుతాడో అది అర్థ: ప్రతి మనుష్యుడూ దేన్ని కోరుతాడు? రక రకాల లక్ష్యాలుంటాయి ఒక్కొక్కరికీ. కాబట్టి ఏ మానవ లక్ష్యాన్నైనా అర్థ: అంటారు. ఈ రెండు పదాలనీ కలిపితే మానవ లక్ష్యాలు అని అర్థం.

శాస్త్రంలో పురుషార్థంకి ఇంకో అర్థం కూడా ఉంది. ఒక సందర్భంలో పురుషార్థం అంటే ఇచ్ఛ. ఇంకో సందర్భంలో పురుషార్థం అంటే ఎన్నుకోవటం. ఇంకో సందర్భంలో ప్రయత్నం అని కూడా వస్తుంది. అంటే ఇచ్ఛ, ఎన్నుకోవటం, ప్రయత్నం – పురుషార్థంకి ద్వితీయ అర్థం.

ప్రాథమిక అర్థం – మానవ లక్ష్యం లేదా మానవ గమ్యం. ఈ లక్ష్యాలు మనుష్యులుగా సాధించాల్సినవే. జంతువులకో, వృక్షాలకో ఇది సాధ్యం కాదు. ఈ పురుషార్థాలు అందుబాటులో ఉండటం వల్ల మనుష్యుడు జంతువులు లేదా చెట్ల నుంచి విభిన్నంగా ఉన్నాడు. వీటివల్లే తక్కిన అన్ని జీవరాసుల కన్నా ఉన్నతంగా ఉన్నాడు.

మనుష్యుల ప్రత్యేకత –

మనుష్యులకి మాత్రమే ఎందుకు ఉన్నాయి ఈ పురుషార్థాలు? మనిషిలోని ఏ శక్తి ఈ ప్రత్యేక అవకాశాన్ని యిచ్చింది, పురుషార్థాలు కోరుకోవటానికి? మనుష్యులు ఎన్నో అంశాలలో జంతువులని, చెట్లని పోలి ఉన్నారని శాస్త్రాలు పలుకుతున్నాయి. తక్కిన జీవరాశులకీ మనుష్య లకీ మధ్య సాధర్మ్యం ఉంది. కాని మనిషి మాత్రమే వాడగల ఒక ప్రత్యేక లక్షణం ఉంది. పురుషార్థాలు. ఆ విషయం ఒక అందమైన శ్లోకంలో చెప్పబడింది.

ఆహార నిద్ర భయ మైథునంచ
సామాన్యమే తత్ పశుభిర్నరాణామ్
బుద్ధి: తేషమ్ అధికో విశేష:
బుద్ధ్యా విహీన: పశుభిర్ సమాన:

మనుష్యులకూ, తక్కిన జీవరాశులకూ కొన్ని అంశాలలో పోలికలున్నాయి. అందరూ ఆహా రం కోరతారు.పుట్టినప్పటినుంచి ఆహారం కోసం వెతుకులాట ఉంటుంది. అలాగే నిద్ర, భయం, వంశాభివృద్ధి కూడా అందరికీ ఉంటుంది. కాని ఆలోచనా శక్తి, విచక్షణాశక్తి, అర్థం చేసుకునే శక్తి, భవిష్యత్తును ఊహించే శక్తి, ముందుచూపు లాంటివి ఉండటం వల్ల మనిషి తక్కిన జీవరా శులకన్నా ఉన్నతుడయ్యాడు. భవిష్యత్తు కోసం ప్రణాళికలు వేయటం, భవిష్యత్తు బాగుండాలని కష్టపడటం అంతా విచక్షణాశక్తి కింద వస్తుంది. దాన్నే మనం బుద్ధి అంటాం. బుద్ధిర్తేషం అధికో విశేష: ఇదీ మనకున్న అధిక శక్తి. కేవలం బుద్ధి వల్లే మనిషి తక్కిన వాటికన్నా ఉన్నతు డయ్యాడు. బుద్ధ్యా విహీన – బుద్ధి లేకపోతే లేదా దాన్ని వాడకపోతే, పశువుతో సమానం.అందు వల్ల విచక్షణాశక్తి మనుష్యులకి విశేషంగా ఉంది. ఈ ప్రత్యేకమైన శక్తి వల్లే మనం స్వయం ప్రతిభ, స్వయం నిర్ణయం చేసుకోగలుగుతున్నాం.తక్కిన వారితో మనని పోల్చుకోగలుగుతున్నాం. ఇవి పశుపక్ష్యాదులు చేయలేవు.

ఒక డాగ్‌షోలో ఏ కుక్కకి బాగా తర్ఫీదునిచ్చారో పరిశీలిస్తారు. కుక్కల చేత అనేక గారడీలు చేయించి వాటికి బంగారు, వెండి, రజత పతకాలిస్తారు. ఒలింపిక్స్‌లోలాగా వాళ్ళని ప్రత్యేక స్థానంలో, ప్రత్యేక మెట్లమీద నిలబెట్టవచ్చు కూడా. ఆ కుక్కల భావాలెలా ఉంటాయి? వాటికి బంగారు పతకం వచ్చినా అవి పొంగిపోవు. రాకపోయినా కృంగిపోవు. అవి నాలుక బయటకి చాచి, అభావంగా యిటూ, అటూ చూస్తాయి అంతే. నిజానికి ఏం జరుగుతుందో వాటికేం అర్థం కావు. కాని, ఆ కుక్కల యజమానికి మాత్రం కాంప్లెక్స్ ఉంటుంది. అందువల్ల నాకు బుద్ధి ఈ విశేష్య లక్షణమైన కాంప్లెక్సును పెంచి స్వయం నిర్ణయం, తోటివారితో పోల్చుకోవటం కలుగ చేస్తుంది.

భవిష్యత్ కోసం ప్రణాళిక వేయటం ఇది బుద్ధి శక్తి యొక్క ఇంకో సహజ లక్షణం.స్వయం ప్రతిభ నుంచి భవిష్యత్‌లో ఇంకా మెరుగ్గా ఉండాలని కోరుకుంటాను. భవిష్యత్తు మెరుగ్గా ఉండటం కోసం,మనం ప్రణాళికలు వేయటం మొదలెట్టాం. ప్రణాళికలను అనేక రకాలుగా విభజించ వచ్చు. దీర్ఘకాలిక ప్రణాళికలు, ప్రస్తుత ప్రణాళికలు, ప్రాధమిక ప్రణాళికలు, ద్వితీయ ప్రణాళికలు. కేవలం మనుష్యులే విశ్రాంతి కోసం ప్రణాళికలు వేయగలరు. తక్కిన జీవరాశుల జీవితం అంతర్బుద్ధి ద్వారా నడుస్తుంది. మనుష్యులకి కూడా అంతర్బుద్ధి ఉంటుంది గాని, దానికన్నా ఎక్కువగా వాళ్ళకి ఎన్నుకునే శక్తి ఉంటుంది. అందువల్ల, మనుష్యులు అనేక లక్ష్యాలను ఎన్నుకుంటారు. ఈ లక్ష్యాలన్నింటినీ పురుషార్థాలంటారు.

చతుర్విధ పురుషార్థాలు:

అలాంటి లక్ష్యాలు ఎన్ని సాధ్యం అన్న ప్రశ్న ఉదయిస్తుంది వెంటనే. వాటిని చెప్తూపోతే, అనంతంగా సాగిపోతుంది పట్టిక. మనం వాటినన్నింటినీ నాలుగు లక్ష్యాలుగా క్రోఢీకరిస్తాము. వాటిని మనం చతుర్విధ పురుషార్థాలంటాం. ఏ లక్ష్యం తీసుకున్నా ఈ నాలుగింటిలో ఒక దానిలోకి వస్తుంది.

ఏమిటా నాలుగు లక్ష్యాలు?

అర్థ: మొదటి లక్ష్యం అర్థ: అది జీవితంలో చాలా త్వరగా మొదలవుతుంది. అర్థ: అంటే భద్రతా భావం. మీ భద్రత కోసం మీరు సేకరించేదంతా భద్రత కిందకి వస్తుంది. అంటే నా ఉద్దేశం, కేవలం భౌతికమైన ఉనికి కోసం పుట్టినప్పటి నుంచీ, ప్రతి జీవరాశికీ, మనుష్యులతో సహా, ఏదోవిధంగా జీవనం కొనసాగించాలన్న కోరిక ఉంటుంది. మీ భౌతికమైన ఉనికి కోసం చేసేదేమైనా అర్థ: కిందకి వస్తుంది. ఇది మన అభద్రతా భావాన్ని తొలగిస్తుంది. ఏమిటవి?

ఆహారం, బట్ట, గూడు, ఆరోగ్యం. పుట్టినప్పటి నుంచీ ఆహారం కోసం అవస్థ మొదలవుతుంది. తర్వాత పరిసరాల నుంచి శరీరాన్ని సంరక్షించుకోవాల్సి ఉంటుంది. మన శరీరాన్ని కాపాడుకోవటానికి అనేక రకాల దుస్తులు ఉన్నాయి. ఈ రకరకాల దుస్తులని అభివర్ణించటానికి అనేక ప్రత్యేకమైన పత్రికలున్నాయి.

మనం ధరించే హెల్మెట్ కూడా భద్రత కోసమే. కారులో ఉండే సీటుబెల్ట్ భద్రత కోసమే. ద్విచక్ర వాహనం నడిపేటప్పుడు ముక్కుకు పెట్టుకునే తొడుగు మీ భద్రత కోసమే. బయటి కాలుష్యం మీకు చేరకూడదనే కారులో ఎయిర్ కండిషనర్ పెట్టుకుంటారు. అనేక రకాల రోగాల బారిన పడకుండా జాగ్రత్త పడతారు. ముందుగా తక్షణ భద్రత కోసం పాటుపడి, తర్వాత భవిష్యత్ భద్రత కోసం పాటుపడ్తారు. అంటే వృద్ధాప్యం కోసం జాగ్రత్తపడతారు. పూర్వకాలంలో వృద్ధాప్యంలో అండ పిల్లలు. చిన్న వయసులో తిండి, బట్ట, ముఖ్యమైనవి. తర్వాత గూడు, ఆరోగ్యం ముఖ్యమవుతాయి. దానికి తగ్గట్టుగా మనము వాటిని ఏర్పరచుకుంటాము. అనుకోకుండా జరిగే ప్రమాదాల గురించి భయపడతాము. అందుకే అనేక జీవిత బీమాలు తీసుకుంటాము.

సంపాదించిన వస్తువులని భద్రపరచుకోవాలి, మీ బట్టలను జాగ్రత్తగా ఉంచుకోవటం కోసం, మనం వాషింగ్ మిషన్ కొనుక్కోవాలి.మళ్ళీ వాషింగ్ మిషన్ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా హెచ్చుతగ్గులతో పాడవకుండా ఉండటం కోసం, ఒక స్టెబిలైజర్ కొనుక్కోవాలి. అంటే మన బట్టలు ఉతకటం అంటే వాటి భద్రతకోసం వాషింగ్ మిషన్ కొన్నారు.దాని తర్వాత వాషింగ్ మిషన్ భద్రత కోసం స్టెబిలైజర్ కొన్నారు. అంటే భద్రత, భద్రత కోసం భద్రత, భద్రత కోసం భద్రత కోసం భద్రత. మనకు యిల్లు భద్రతనిస్తుంది. కాని యింటి భద్రత గురించిన భయం కొద్దీ మనం భద్రతా సిబ్బందిని పెట్టుకుంటాము. ఈ కథ యిలా అనంతంగా సాగిపోతుంది. ఇదే జీవితం అంటే, దీన్ని మనం ఏమాత్రం ఆలోచన లేకుండా గడిపేస్తున్నాం.

మన జీవితంలో ముప్పాతిక వంతు భద్రతని చేకూర్చటంలో గడిపేస్తున్నాము. ఇదంతా

1.1 అర్థపురుషార్థ: అభయ ప్రాప్యర్థం అంటే భయం నుంచి విముక్తి కోసం.జంతువులకి భద్రత కావాలి. కాని వాటి అంతర్బుద్ధి చెప్తుంది ఆ జాగ్రత్త. దేవుడు వాటికి ప్రత్యేక ధర్మానిచ్చాడు. అవి డిజైనర్ దుస్తులు ధరించనక్ఖరలేదు.

1.2 కామ: – తర్వాత లక్ష్యం, కామ పురుషార్థ: ఒకసారి భద్రత ఏర్పరచుకున్నాక, మనం కామ పురుషార్థం గురించి ఆలోచిస్తాం. కామ: అంటే అన్ని రకాల సౌఖ్యాలు. ఇది భద్రత కాదు, సరదాకి చెందినది. ఈ సౌఖ్యాలు ఉంటే జీవితం అద్భుథంగా ఉంటుంది. నా మనుగడకి సౌఖ్యా

లు కాని, సరదాలు కాని అవసరం లేదు. అందుకని అవి అర్థ పురుషార్థాలు కావు, కామ పురుషార్థాలవుతాయి. నాకు హాయిగా, ఆనందంగా ఉండాలని ఉంటుంది. పాటలు, టీవీ కార్యక్రమాలు, నాటకాలు, సినిమాల లాంటివి ఈ కోవకు చెందినవి. ఒకసారి నా చుట్టుపక్కలవన్నీ ఆనందించేసాక, నాకు విసుగుపుట్టి, పరదేశాలకి వెళ్ళాలనుకుంటాను. ఈ పురుషార్థానికి అంతూపొంతూ ఉండదు.

పశువులకి కూడా సౌఖ్యం కావాలి కాని ఆ సౌఖ్యం అంతర్బుద్ధితో ముడిపడింది. ఎండగా ఉంటే, జంతువులు సహజంగా, అంతర్బుద్ధి ప్రేరేపణతో నీడలోకి వెళ్తాయి. కాని మనిషి తన ఆనందాన్ని తన బుద్ధితో ప్రణాళిక చేసుకుంటాడు. అంటే ఏం చేస్తే ఆనందం కలుగుతుందో అది చేస్తాడు. కాని వచ్చిన చిక్కేమిటంటే, చాలామందికి ధనాగమన తృష్ణ అంతులేకుండా ఉండటంతో వాళ్ళకి ఉన్న సమయమంతా ధనం వెంట పరిగెత్తడమే సరిపోతుంది. అంటే అర్థ పురుషార్థంతోనే సరిపోతుంది,కామ పురుషార్థం గురించి ఆలోచించే తీరికే ఉండదు.

1.3 **ధర్మ: –** దీన్ని కనబడని ఐశ్వర్యంగా వర్ణించవచ్చు. దీన్నే అదృష్టం అని కూడా అంటారు. ఇది కంటికి కనబడకుండా మన జీవితాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. ఈ అదృష్టాన్ని మనం సన్మార్గంలో నడవటం ద్వారా పొందవచ్చు. దీన్నే పుణ్యం అంటారు.

మనం పూర్వజన్మలో నడిచిన ధర్మ మార్గాన్ని అనుసరించే ఈ జన్మ ఏర్పడుతుంది. అంటే మన పుట్టుక, మన తల్లిదండ్రులు, మనం పెరిగేచోటు ఇవేవీ మన చేతిలో లేవు.మన పూర్వజన్మ అదృష్టాన్ని బట్టి మనం ఐశ్వర్యంలో మునిగి తేలుతాం, లేదా బీదరికంలో కష్టాలు పడతాం.

కాని మన భవిష్యత్తు మన చేతుల్లో ఉంది. మనం బాల్యంలో నడిచిన తీరు, అంటే మనం ధర్మమార్గంలో అర్థకామాలను పొందటానికి ప్రయత్నిస్తే, మన భవిష్యత్తు నిశ్చింతగా ఉంటుంది. అందుకని ధర్మాన్ని కూడా ఒక పురుషార్థంగా నిర్ణయించారు.

అందుకే అర్థకామ ధర్మాలని, ధర్మార్థకామాలంటారు. అంటే ఈ మూడింటిలో ధర్మం సూక్ష్మమైనదీ,చాలా శక్తివంతమైనదీ కూడా.ఈ మూడు పురుషార్థాలనీ కలిపి ప్రేయస్ అంటారు. భోగ: అని కూడా అంటారు. కావాలని, ప్రయత్నం చేసి,ప్రణాళికలు వేసి సాధించే పురుషార్థాలని ప్రేయస్ అనీ, ఆ మార్గాన్ని ప్రేయో మార్గమనీ అంటారు.

1.4 మోక్ష: – ఇది నాలుగో పురుషార్థం. దీన్ని ముక్తి అని శ్రేయ: అని కూడా అంటారు.ఈ ముక్తి అనేది అంతర్గత స్వేచ్ఛ. బంధకత్వం నుంచి విముక్తి. ప్రేయస్సు లేదా ధర్మార్థకామాల నుంచి ముక్తి.

మనిషి ప్రేయస్సుకి కాని, దేనికన్నా గాని ఎలా బందీ అవుతాడు? ఒక వస్తువు గాని, వ్యక్తి గాని మనని రెండు రకాలుగా బందీని చేయవచ్చు.

మనం అమితంగా కోరే వస్తువు గాని, అమితంగా ప్రేమించే వ్యక్తి గాని దూరమైతే, ఆ ఎడబాటుని తట్టుకోలేక బాధపడతాము. ఒకవిధమైన శూన్యతాభావం కలుగుతుంది. ఒంటరి తనం ముప్పిరిగొంటుంది.

అలా అని, ఉంటే తృప్తిగా ఉంటామా? అదీ లేదు. కోరిన వ్యక్తి దగ్గర ఉన్నా కూడా అభద్రతాభావం. పోగొట్టుకుంటామేమోనన్న చింత, చెప్పినట్టు చేయకపోతే దిగులు.

ఉన్నా లేకపోయినా బాధించేది ఏమిటి? పై మూడు పురుషార్థాలూ. డబ్బు లేకపోతే సం పాదించాలన్న తపన, ఉంటే అభద్రతా భావన. వీటి రక్షణ గురించి తపనే మనని వీటికి బాని సని చేస్తుంది.

మోక్ష పురుషార్థం మనని బానిస నుంచి స్వామిని చేస్తుంది. అంటే సమత్వ భావన కలుగ చేస్తుంది. సమత్వం అంటే వస్తువులు లేకపోయినా కృంగిపోనీయదు, ఉన్నా భయపడనీయదు. ధర్మార్థకామాలు ఉన్నా ఒకటే, లేకపోయినా ఒకటే. ఇది అంతర్గతంగా శక్తిని, పరిపక్వతని ఇస్తుంది.

మొదటి మూడు పురుషార్థాలూ ధర్మ-అర్థ-కామాలు ప్రేయస్‌లోకి వస్తాయి.అవి మనిషిని సంసారంలో బంధిస్తాయి. మోక్ష పురుషార్థం శ్రేయస్‌లోకి వస్తుంది. అది సంసారబంధం నుంచి విముక్తినిస్తుంది.

ఈ నాలుగింటినీ కలిపి చతుర్విధ పురుషార్థాలు అంటారు.

పూర్ణమద: పూర్ణమిదం
పూర్ణాత పూర్ణముదచ్యతే
పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ
పూర్ణమేవా వశిష్యతే.
ఓం శాంతి శాంతి శాంతి:

****

2 శాస్త్రం:

సంస్కృతంలో మనకి ఉన్న గ్రంధాల వివరాలని ఒక విహంగ వీక్షణం చేద్దాము. మొత్తం గ్రంధాలన్నింటినీ కలిపి శాస్త్రం అంటారు. శాస్త్రం పదం 'శాస్' అన్న ధాతువు నుంచి వచ్చింది. దానికి రెండు అర్థాలు ఉన్నాయి. శాసించటం, బోధించటం. అందువల్ల శాస్త్రం అంటే మొదట్లో మానవజాతిని శాసించి, ఆ తర్వాత బోధిస్తుంది అని అర్థం. ఇలా శాసించి, బోధించటం వల్ల మానవాళిని అనేక సమస్యల నుంచి కాపాడుతుంది. 'త్ర' అంటే కాపాడుతుంది. 'శాసనాత్ త్రాయతే ఇతి శాస్త్రం' మానవాళిని సమస్యల నుంచి మొదట శాసనం ద్వారా, తర్వాత బోధన ద్వారా కాపాడేది శాస్త్రం.

శంకరాచార్యుల వారు శాస్త్రాన్ని తల్లితో పోలుస్తారు. పిల్లవాడికి విషయం అర్థం చేసుకునే పరిప క్వత లేని స్థితిలో అతన్ని శాసిస్తుంది తల్లి. అవసరమైతే బెదిరిస్తుంది కూడా. కాలక్రమేపీ బోధన చేయటం, నచ్చచెప్పటం, జ్ఞానోదదయం కలగజేయటం, ఉన్నతస్థాయికి తీసుకెళ్ళటం చేస్తుంది. ఇవన్నీ మన శాస్త్రం చేస్తుంది. శాస్త్రాన్ని ఆరుస్థాయిలుగా విభజించవచ్చు.

2.1 వేదాలు – దృష్ట:

మొట్టమొదటి శాస్త్రాన్ని వేదాలు అంటారు. వేదాలే చాలా పెద్ద గ్రంధాలు. ఇరవయి వేల పైచిలుకు మంత్రాలున్నాయి అందులో. మనకి నాలుగు వేదాలున్నాయి.

1. ఋగ్వేదం 2. యజుర్వేదం 3. సామవేదం 4. అథర్వణవేదం

ఋగ్వేదంలో ఋగ్మంత్రాలున్నాయి. అవి పద్యరూపంలో ఉన్నాయి. యజుర్వేదంలో యజుర్మంత్రాలు గద్యరూపంలో ఉన్నాయి.సామవేదంలో సామ మంత్రాలు గీతరూపంలో ఉన్నాయి. భారతీయ సంగీతం సామవేదం నుంచి పుట్టింది. సామవేద పఠనాన్ని సామగానం అంటారు. అధర్వణ వేదాన్ని అధర్వ ఋషి, అంగీరస ఋషి యిచ్చారు. అందుకని దీన్ని అధర్వ వేదం అని కూడా అంటారు.

వేదాలకి మాత్రమే మంత్రం అన్న పదం వాడతాము. మననాత్ త్రాయతే ఇతి మంత్ర:. మననంఅంటే విశ్లేషణ. త్రాయతే అంటే విశ్లేషిస్తే అది రక్షిస్తుంది. మన సంప్రదాయంలో కేవలం మంత్రాలని పఠించినా కూడా అది మనని రక్షిస్తుంది. వేదాలంటే జ్ఞానానికి మూలం. 'విద్' అనే ధాతవు నుంచి వచ్చింది వేదం. వేదం అంటే విజ్ఞాన ఖని.

వేదన సాధనత్వాత్ వేద:
ప్రమాణత్వాత్ వేద:

వేదాల రచయిత ఎవరు? వేదాలు అపౌరుషేయం. అంటే పురుషుడు (మనిషి) ఎవరూ రాయలేదు. అవి దేవుడే యిచ్చాడు. అంటే మనం రచయితతో మాట్లాడాలంటే దేవుడితో మాట్లాడాలి. దేవుడు మనిషికి ప్రత్యక్షంగా ఇవ్వలేదు. ఒక మాధ్యమం ద్వారా యిచ్చాడు.అది ఋషయ: (ఋషులు) దేవుడ్ని వార్తాప్రసారకేంద్రంగా తీసుకుంటే ఋషులు అందుకునే దూరదర్శన్‌గా తీసుకోవచ్చు. ఋషి పదం ఋష్ – తెలుసుకోవటం నుంచి వచ్చింది. **ఋషతి జానాతి ఇతి ఋషిః,** మన మనసులు అందుకోలేవు ఆ తరంగాలని. దూరదర్శన్‌ని ఏ ఛానెల్‌కి ట్యూన్ చేస్తే ఆ ఛానెల్ వస్తుంది. అలాగే దేవుడు వేదబోధని సృష్టితోపాటు యిచ్చాడు. కాని ఋషులు మాత్రమే అది అందుకునే ప్రత్యేక స్థాయిలో ఉన్నారు.వాళ్ళకున్న సత్వగుణం, విశేష ఉపాధులే దానికి కారణం.

అలా ఎందరో ఋషులు మంత్రాలని అందుకున్నారు. మనం వేదమంత్రాన్ని పఠించేటప్పుడు, ఆ ఋషిని కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా తలుస్తాము. రోజూ చేసే సంధ్యావందనంలో కూడా మూడు తలుస్తాము.

సవిత్రయ ఋషి: విశ్వామిత్ర: (తులసి పట్టుకుంటాం ఋషిని తలుచుకుంటూ)

నిచ్చుత్ గాయత్రీ ఛంద: (నోటిని ముట్టుకుంటాం ఛందస్సుని తలుచుకుంటూ)

సవిత దేవత: (మంత్రంలో వచ్చిన దేవిని తలుచుకుంటూ)

అంటే ఋషి – ఛంద: దేవతా స్మరణం – మూడు తప్పనిసరిగా చేయాలి.
ఏదైనా వేదమంత్రం పఠించేముందు ఈ ఋషి ఈ మంత్రాన్ని అందుకున్నాడని అర్థం. అందుకే ఋషులని మంత్ర ద్రష్ట: అంటారు. మంత్రాన్ని అందుకున్నవాళ్ళు, వాళ్ళు రచించలేదు. లేదా సృష్టించలేదు. వాటిని సృష్టించింది సృష్టికర్త పరమాత్మే.

'యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వం
యో వై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై'

ఈ వేదాలు శబ్దరూపంలోనే అందుకోబడ్డాయి. అవి లిఖితపూర్వకంగా లేవు. అందుకే శిష్యులు విని నేర్చుకోవాలే తప్ప, రాసేది లేదు. అవి కర్ణపరంపరగా వచ్చాయి కాబట్టి వాటిని శృతి అని కూడా అంటారు.

గురుసాక్షాత్ శ్రూయతే ఇతి శృతిః
గురు ఉపదేశేన శ్రూయతే ఇతి శృతిః

వినటం ద్వారా అందుకున్నది. దీన్ని వేదం అని, మంత్రం అనీ, శృతి అనీ అంటారు. అపౌరుషేయ ప్రమాణం అని కూడా అంటారు. అపౌరుషేయ అంటే మనిషి రచించని ప్రమాణం అంటే జ్ఞానం పొందే మార్గం. మన తక్కిన గ్రంథాలన్నీ వేదప్రమాణం మీదే ఆధారపడి ఉన్నాయి కాబట్టి మన సాంప్రదాయాన్ని వైదిక సాంప్రదాయం అనీ, మనని వైదికులనీ అంటారు. హిందువులం అన్న మాట తర్వాతెప్పుడో వచ్చింది.

2.1.1 వేదంలో భాగాలు

వేద పూర్వభాగం: మొదటి మూడు పురుషార్థాలు పొందటానికి తోడ్పడుతుంది. మనకి ఆధారపడే జీవితం మీద మోజెక్కువ. మనం మనుష్యులు, వస్తువులు, డబ్బు అలా ఎన్నిటిమీదో ఆధారపడతాం, మన భద్రత కోసం, మన ఆనందం కోసం. వేద పూర్వభాగం డబ్బు సంపాదించే మార్గాలు, కుటుంబ జీవనం, ప్రాపంచిక విద్య, ఇలా అనేక విషయాలు బోధిస్తుంది. ఒక్క ముక్కలో చెప్పాలంటే ఇది ప్రేయస్ గురించి చెప్తుంది. ఇది కర్మ ప్రధానంగా, ఉపాసన ప్రధానంగా ఉంటుంది.

వేద అంత భాగం :

మనిషి ఆధారపడటం మానేసి, స్వేచ్ఛ కోరితే, వేద అంతభాగం దానికి మార్గం చూపుతుంది. ఇది శ్రేయస్ గురించి చెప్తుంది. వేదం ఇదే పాటించమని చెప్పదు. మననే ఏ మార్గం కావాలో ఎన్నుకోమంటుంది. నాలుగో పురుషార్థమైన మోక్షం పొందటానికి ఇది తోడ్పడుతుంది. ఇది జ్ఞాన ప్రధానంగా ఉంటుంది. నాలుగు వేదాలకి అంతంలో ఉంటాయి కాబట్టి వేదాంతం అంటారు. ఉపనిషత్తులని కూడా అంటారు. ఇవి చాలా ఉన్నాయి. అందులో ప్రధానంగా పది ఉపనిషత్తులకి శంకరాచార్య భాష్యం రాసారు.

2.2. ద్వితీయ గ్రంథాలు

ప్రాథమిక గ్రంథాలు నాలుగు వేదాలు. అవి అపౌరుషేయం. ఈ నాలుగు వేదాలని వివరించి, విడమర్చి చెప్పటానికి, మనకి ఎన్నో ద్వితీయ గ్రంథాలున్నాయి. వాటిని గొప్ప ఆచార్యులు రచించారు. అందుకని వాటిని పౌరుషేయ శాస్త్రం అంటారు.

ద్వితీయ గ్రంథాలు ఎందుకు? వేదం చాలదా? వేదాల్లో భావాలు స్పష్టంగా ఉండవు. వాటిని స్పష్టంగా చెప్పటానికి వేరే గ్రంథాలు కావాలి. ఒక పిల్లవాడికి 'ఒకటి' చెప్తే తెలియదు. ఒక అరటిపండో, ఒక మామిడిపండో చూపించాలి. అలాగే వేదం చెప్పిన విషయాలని కథల రూపంలో బోధించాలి. ఇంకో కారణం – వేదాల్లో బోధించినవి ఒక క్రమపద్ధతిలో లేవు. అది ఒక అడవిలాంటిది.అందులో కూరలు, పూలు, పండ్లులాంటివి ఉన్నాయి. కాని ఒక చోట లేవు.

నాలుగు ఆశ్రమాల్లో మనిషి ఆచరించాల్సిన ధర్మాలు ఉన్నాయి. కాని ఒక చోట ఒక పద్ధతిగా లేవు. ద్వితీయ గ్రంధాలు ఆ పని చేస్తాయి.

2.2. సూత్రాలు

సూత్రాలు అంటే చిన్న పదమో, వాక్యమో ఉంటుంది.

అల్పాక్షరం అసందిగ్ధం సారవత్ విశ్వతోముఖం.

సూత్రాల్లో వేద బోధ ఉంటుంది కాని టూకీగా ఉంటుంది. వేదాల్లో చెల్లాచెదురుగా ఉన్న అనేక సూత్రాలని. ఇది అనేక అంశాల కింద ఏర్చి, ఒకచోట కూర్చుతుంది.

ధర్మసూత్రాని – వ్యక్తి పాటించాల్సిన విలువలు, ధర్మాలు, బాధ్యతలు

గృహ్యసూత్రాని– వ్యక్తి నుంచి కుటుంబ స్థాయి విలువలు, ధర్మాలు, బాధ్యతలు

శ్రౌత సూత్రాని– కుటుంబం నుంచి సమాజ స్థాయి విలువలు, ధర్మాలు, బాధ్యతలు

సమాజ శ్రేయస్సు కోసం చేసే సామూహిక పూజలు, క్రతువులు, ధర్మాలు. ఒక మనిషి వీటిలో దేన్నుంచి విడిపోలేడు.అతను ఒక వ్యక్తి, ఒక కుటుంబ సభ్యుడు,ఒక సంఘజీవి కూడా.

మనకి ఎన్నో సూత్రాలు ఉన్నాయి. ఎందరో ఋషులు వీటిని యిచ్చారు. ఉదాహరణకి.. గౌతమ సూత్రాని, ఆపస్తంభ సూత్రాని. పరాశర సూత్రాని వగైరా. వేదాలని దేవుడే ఇస్తే, సూత్రాలని ఋషులు క్రోఢీకరించారు. అంటే పదాలు రచయితలవి, పదార్థం వేదంలోవి.

సూత్రం చేసే యింకోపని స్పష్టత చేకూర్చటం. వేదాల్లో ఏవైనా స్పష్టంగా లేకపోయినా, పరస్పర విరుద్ధంగా కనిపించినా, వాటికి స్పష్టత చేకూరుస్తుంది. సూత్రం అంటే దారం అని ఒక అర్థం ఉంది. ఈ శాస్త్రం వేదాల్లో ఉన్న అనేక అంశాలని ఒక్కొక్క దారంలో గుచ్చుతుంది.

వేద వాక్య కుసుమ గ్రథనార్థ్యత్తాత్ సూత్రానామ్. ఈ కుసుమాలని ఏరి (క్రోఢీకరించి) ఒక దండలాగా గుచ్చుతుంది.

2.3 స్మృతి

ఇది సాధారణంగా పద్యరూపంలో ఉంటుంది. స్మృతి అంటే గుర్తుంచుకున్న జ్ఞానం. అంటే ఋషులు వేదాల్లోనూ, సూత్రాల్లోనూ నేర్చుకున్న జ్ఞానాన్ని మళ్ళీ వివరంగా రచిస్తారు. సూత్రాలంటే చాలా చిన్న వాక్యాలు. కాని స్మృ తి కొంచెం వివరంగా ఉంటుంది. స్మృ తి కూడా క్రోఢీకరించటం, స్పష్టత చేకూర్చటం చేస్తుంది. ఉదా:మనుస్మృతి, పరాశరస్మృతి, యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి వగైరా.అందులో కూడా అనేక అంశాలు అందంగా వివరిస్తారు. సృష్టి, విద్యార్థి, గృహస్థు, సంఘజీవి, స్త్రీ, పురుషుడు. ఇలా అన్నిటి గురించీ ఉంటుంది. సూత్రాల్లో కూడా ఇవన్నీ ఉంటాయి.

కాని అవి టూకీగా ఉండటం వల్ల ఒక్కోసారి అర్థం స్పష్టంగా తెలియకపోవచ్చు. అక్కడ అర్థం కానివి స్మృతి బాగా విడమర్చి చెప్తుంది. గూఢార్థాన్ని వెలికి తీస్తుంది.

సాధారణంగా మన శాస్త్రాలు మూడు రకాలుగా ఉంటాయి:

– గద్యం – వచన రూపంలో ఉంటుంది. దీనికి స్వరం ఉంటుంది పఠించటానికి వీలుగా.

– సూత్రాని – చిన్న వాక్యాలుగా ఉంటుంది కంఠోపాఠం చేయడానికి వీలుగా.

– పద్యం – పద్యరూపంలో ఉంటుంది. గతంలో ఉన్న సిద్ధాంతాన్నంతా పద్యరూపంలో పఠించవచ్చు.

2.4 పురాణాలు

నాలుగో స్థాయి పురాణాలు. అవి స్మృతికన్నా మరింత వివరంగా ఉంటాయి. పురాణం అంటే అది ప్రాచీన గ్రంధం అయినా, ఇప్పటికీ వర్తిస్తుంది. పురా అపి నవ: ప్రాచీనమే కాని ఆధునికంలో కూడా తాజాగా ఉంటుంది. ఇవి కూడా పద్యరూపంలో ఉంటాయి. ఇవి కూడా వేదాల్లోని అంశాలని క్రోఢీకరించి, స్పష్టత చేకూర్చి, ఉన్నతంగా చూపిస్తాయి.

ఇంకో ప్రత్యేకత – అంతకు ముందు గ్రంధాల్లో చెప్పిన ధర్మాలకి కథలు ఉంటాయి. ఈ ధర్మాలని పాటించటం ఎంత కష్టమో చూపిస్తూ, అయినా వీటికి కట్టుబడి ఉన్నవాళ్ళ కథలు వివరిస్తాయి. స్మృతిలో కొన్ని వేల పద్యాలుంటే, ఒక్కొక్క పురాణంలో 15000 నుంచి 80,000 పద్యాలుంటాయి. కేవలం ఒక్క వేదమంత్రం సత్యం వద (సత్యమే పలుకు)కి పురాణంలో మొత్తం హరిశ్చంద్రుని కథ ఉంది.అలాగే పితృదేవోభవకి రాముడు లేదా శ్రవణకుమారుని కథలున్నాయి. కామ, క్రోధ, అహంకారం లాంటి భావాలకి రూపునిచ్చాయి రాక్షసుల రూపంలో.

మనకి 18 పురాణాలు, 18 ఉపపురాణాలూ ఉన్నాయి.వ్యాసాచార్యుడు రచించినవే అవి. అన్నిటిలోకి ప్రముఖమైనది భాగవత పురాణం లేదా భాగవతం.ఈ రోజుకి కూడా.ఈ పురాణాలు ఆబాలగోపాలన్నీ ఆకర్షిస్తాయి. పిల్లలకి కావల్సిన మాయలు ఉంటాయి, మనిషి రాయిగా లేదా జంతువుగా మారటం వగైరా. పెద్దలకి కావల్సిన సిద్ధాంతంతో బాటు నైతిక విలువలు, సాంఘిక నియమాలు, మానసిక విశ్లేషణలాంటివెన్నో ఉంటాయి.

2.5 ఇతిహాసాలు

ఇవి చరిత్రని ఆధారంగా చేసుకుని రచింపబడిన గ్రంధాలు. నిజంగా జరిగిన విషయం ఉంటుంది. ఇతి అంటే ఇలా, ఈ విధంగా, హ – ఖచ్చితంగా, ఆస – ఇది జరిగింది, అంటే ఈ విధంగా, ఖచ్చితంగా ఇది జరిగింది. పురాణాల్లో కూడా నిజంగా జరిగిన అంశాలుంటాయి.

రెండు ముఖ్యమైన ఇతిహాసాలు – రామాయణం (24000 పద్యాలు) మహాభారతం (లక్ష పద్యాలు), వీటిని వాల్మీకి, వ్యాసాచార్యుడు రచించారు.

రామాయణం రాముని జీవన విధానాన్ని వర్ణిస్తుంది. రామస్య ఆయనం – మార్గ: జీవన రీతి:మహాభారతం భరత వంశ రాజుల చరిత్ర. మహా అంటే పెద్ద. ఇది చాలా పెద్దది. ఆదర్శ ప్రాయులని అనుసరించాలని చూస్తారు ప్రజలు. అందుకని వాళ్ళ కథలు.

చరిత్ర గురించి చెప్తుంది కాని, చారిత్రాత్మక విశేషాలకి పెద్దపీట వేయదు. ఇక్కడ చరిత్రని ఆధారంగా తీసుకుని, వేదంలో ఉన్న జ్ఞానాన్ని బోధిస్తాయి. అందుకని వీటిలో కొంత నిజం, కొంత కల్పనా ఉంటాయి. ఉదాహరణకి రావణునికి నిజంగా పది తలలు ఉన్నాయా? అవి మనిషి లోఉండే రాక్షస గుణాలకి ప్రతీకలు. అందువల్ల కొంత అభూత కల్పన ఉంటుంది. కొన్ని లక్షణాలకి ఒక రూపం యివ్వటం జరుగుతుంది.

2.6 భాష్యం

పైన ఉదహరించిన అన్ని గ్రంధాలకీ ఇచ్చిన వ్యాఖ్యానాలని భాష్యం అంటారు. వేదాలు, సూత్రాలు,ఇతిహాసాలకి ఇచ్చిన వాఖ్యానాలకి భాష్యాలు,ఆ భాష్యాలకి భాష్యాలు కూడా ఉన్నాయి.

మన శాస్త్రంని ఒక పద్ధతిలో నేర్చుకోవాలి. శాస్త్రం బోధించింది సరిగ్గా అర్థం కాకపోతే, శాస్త్రం మీద ప్రతికూల భావన పెంచుకోవటమో, దాన్ని ద్వేషించటమో చేసే ప్రమాదం ఉంది. అందుకని శాస్త్రాన్ని నేర్చుకోవటానికి ఒక తాళం చెవి ఉంది. దాన్ని సాంప్రదాయ: అంటారు. అందుకే సాధారణంగా అనువాదాల జోలికి పోవద్దంటారు. ఒక పదానికి రెండు, మూడు అర్థాలుంటాయి. సందర్భాన్ని బట్టి అది మారుతుంది. అందుకే గురుముఖత: నేర్చుకోవాలి. అంటే సాంప్రదాయం పాటించాలి. ఈ సాంప్రదాయాన్ని పాటిస్తూ, మన ఆచార్యులు భాష్య గ్రంధాలు, వ్యాఖ్యన గ్రంధాలు రచించారు. ఇవి పద్యరూపంలోగానీ, గద్యరూపంలో గానీ ఉంటాయి.

ఇవన్నీ కలిపి శాస్త్రం అంటాము. శాస్త్రం ఉద్దేశం మనం పురుషార్థాలని సాధించటానికి తోడ్పడటం.

****

3. వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థ

మనిషికున్న లక్ష్యాలని ప్రేయస్‌గా, శ్రేయస్‌గా వేదం విభజించింది. ఆ లక్ష్యాలని సాధించ టానికి, వేదాలు వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థని సూచించాయి. అంటే వర్ణ వ్యవస్థ, ఆశ్రమ వ్యవస్థ.

వర్ణ వ్యవస్థ సాంఘిక వ్యవస్థని సూచిస్తుంది. మనిషి సంఘజీవి, సంఘం మన జీవితాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది. అందుకు మనకొక వ్యవస్థ ఉండాలి, జీవితం ప్రశాంతంగా సాగటానికి. అలాగే మనం వ్యక్తిగా మనకున్న సరదాలని పరిరక్షించుకోవాలి. మనం పూర్తిగా సంఘానికి అంకితమవలేదు. మనం వ్యక్తిగా ఎదగాలి. దీన్ని ఆశ్రమ వ్యవస్థ అంటారు. ఈ రెండింటినీ మనం సమతుల్యం చేయగలిగితేనే మన జీవితం సాఫీగా సాగుతుంది. వేదాలు ఈ రెండింటినీ చక్కగా పాటించగలిగేందుకు అనువుగా వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థని ఏర్పరచింది.

3.1 వర్ణవ్యవస్థ

వర్ణం అంటే సంఘంలో ఒక ప్రత్యేక సముదాయం లేదా తెగ. మనకి నాలుగు వర్ణాలున్నాయి. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర. ఈ విభజన మూడు కోణాల నుంచి చేయబడింది. జాతి, గుణం, కర్మ.

3.1.1 జాతి వ్యవస్థ

ఏ కులంలో పుడితే ఆ కులానికి చెందటాన్ని జాతి వ్యవస్థ అంటారు. జాతి అంటే జన్మ. దీన్ని బట్టి జాతి – బ్రాహ్మణుడు, జాతి – క్షత్రియుడు, జాతి – వైశ్యుడు, జాతి– శూద్రుడు ఉన్నారు.

3.1.2 గుణ వ్యవస్థ

స్వభావం లేదా గుణాన్ని బట్టి, విభజనలు చేయవచ్చు. దీన్ని గుణ వ్యవస్థ అంటారు. ఇందులో కూడా నాలుగు గుణాలని పేర్కొనవచ్చు. ఆధ్యాత్మిక చింతన ఉంటే, వాళ్ళు జాతి బ్రాహ్మణులు కాకపోయినా, వాళ్లని గుణ బ్రాహ్మణ అనవచ్చు. వేదాంత పరిభాషలో వాళ్ళకి సత్వగుణం ఎక్కువగా, రజో గుణం కొంచెం తక్కువగా , తమోగుణం యింకా తక్కువగా ఉంటుంది. (సరత)

కొంతమంది పూజలు, పునస్కారాలు చేయకపోవచ్చు కాని నిస్వార్థంగా సంఘసేవ చేస్తారు. కుటుంబాన్ని పట్టించుకోవటానికి క్షణం తీరికలేనంత హడావిడిగా ఉంటారు. దీన్ని

క్షత్రియ గుణం అంటారు. ఈ గుణం ఉన్నవాళ్లని గుణ క్షత్రియులంటారు. పుట్టుక ఏదైనా వీళ్ళకి రజోగుణం ఎక్కువగానూ, సత్వగుణం, తమోగుణం తక్కువగానూ ఉంటాయి. (రసత)

వీళ్ళు కూడా కుటుంబాన్ని పట్టించుకునే తీరిక లేనంత హడావిడిగానే ఉంటారు కానీ, వీళ్ళ పనులన్నీ స్వార్థపూరితంగా ఉంటాయి. పేరు,ప్రతిష్టల కోసం పాటుపడ్డా, ముఖ్యంగా తమకీ, తమ కుటుంబానికీ డబ్బు సంపాదించుకోవటమే ధ్యేయంగా ఉంటారు. ఈ గుణాన్ని వైశ్యగుణం అనీ యిది ఉన్నవాళ్లని గుణవైశ్యులనీ అంటారు. పుట్టుక ఏదైనా. వీళ్ళకి రజోగుణం ఎక్కువ గానూ, తమోగుణం, సత్వగుణం తక్కువగానూ ఉంటాయి. (రతస)

నాలుగోరకం వాళ్ళు మందకొడిగా ఉంటారు. తినటం,పడుకోవటం తప్ప ఏమీ చేయరు. వాళ్ళకి అనుభవించటానికి ఆస్తి ఉండవచ్చు. అందుకని కూడా వాళ్ళలో తపన ఉండదు. ఏదో యాంత్రికంగా చేసుకుపోయే పనులు చేయగలరు. అంతే. అలాంటి గుణాన్ని శూద్రగుణమనీ, అలాంటి వ్యక్తులని గుణశూద్రులని అంటారు పుట్టుక ఏదైనా. వీళ్ళకి తమోగుణం ఎక్కువగానూ, రజోగుణం, సత్వగుణం తక్కువగానూ ఉంటాయి. (తరస)

3.1.3 కర్మవ్యవస్థ

మనకి వర్ణవిబేధాలు కర్మని బట్టి కూడా ఉంటాయి. ఇక్కడ ఒక వ్యక్తి పుట్టుకతో గాని, అతని గుణంతో కాని మనకి సంబంధం లేదు. అతను చేసే కర్మని బట్టి సమాజాన్ని నాలుగు తెగలుగా విభజించారు. మొదటి రకం కర్మ మత: సంబంధమైన కర్మ. అంటే శాస్త్రపఠనం, శాస్త్రబోధ. సమాజాన్ని మత:పరంగా నడిపించటం. ఇది పురోహిత వృత్తి అనవచ్చు. ఈ వృత్తిని బ్రాహ్మణ కర్మ అనీ, ఈ వృత్తిని పాటించేవానిని కర్మ బ్రాహ్మణుడు అనీ అంటారు.

రెండో వృత్తి రాజకీయం. ఈ వృత్తిలో సంఘసేవకి లేదా దేశసేవకీ అంకితమవుతారు. ఈ సేవకి రాజకీయంతోనో, ప్రభుత్వంలోనో, యంత్రాంగంలోనో, సైనికదళంలోనో ఉంటారు. దేశరక్షణకి సంబంధించిన ఏ వృత్తినన్నా తీసుకోవచ్చు నిజానికి. ఈ వృత్తిని క్షత్రియ కర్మ అనీ, అది చేసే వ్యక్తిని కర్మ క్షత్రియుడు అనీ అంటారు.

మూడో వృత్తి వ్యాపారం. ఇందులోకి వ్యవసాయం, ఉత్పత్తి, అనేక వస్తువుల పంపిణీ కూడా వస్తుంది. ఈ వృత్తిని వైశ్యకర్మ అనీ అది చేసే వ్యక్తిని కర్మ వైశ్యుడు అనీ అంటారు.

నాలుగో వృత్తి సేవ చేయటం. ఏదో ఒక ప్రత్యేక వృత్తి అంటూ ఉండదు. కాని అతను కర్మబ్రాహ్మణ, కర్మక్షత్రియ, కర్మవైశ్యులకు సేవ చేస్తాడు. ఇతను నాయకుడు కాదు. తక్కిన ముగ్గురు నాయకులకు ఉద్యోగి. సేవ చేస్తాడు. ఈ వృత్తిని శూద్రకర్మ అనీ, అది చేసే వ్యక్తిని కర్మశూద్రుడు అనీ అంటారు.

ఇప్పుడు ఒక వ్యక్తి జాతి, గుణ, కర్మలని తీసుకుంటే మూడూ ఒకటే ఉండాలని లేదు. ఒకటే వ్యక్తి, మూడు కోణాల్లో, మూడు విభిన్న తెగలకి చెందినవాడై ఉండవచ్చు. జాతి బ్రాహ్మ ణుడు అయిన వ్యక్తి గుణ బ్రాహ్మణుడు లేదా కర్మ బ్రాహ్మణుడు అయి ఉండాలన్న నియమం లేదు. అతను బ్రాహ్మణ పుట్టుక పుడితే జాతి బ్రాహ్మణుడు అవుతాడు. ఏ మంత్రి పదవో చేబడితే కర్మక్షత్రియుడవుతాడు. స్వార్థపరుడైతే గుణవైశ్యుడవుతాడు. అలా రకరకాలుగా చూడవచ్చు. జాతిబ్రాహ్మణుడు, గుణబ్రాహ్మణుడు, కర్మబ్రాహ్మణుడు – మూడు కలిసిన వాడు చాలా అరు దుగా ఉంటాడు. మూడూ విడిగా ఉండాలన్న నియమం లేదు కాని అలా విడిగా ఉంటాయి.

3.2 వర్ణాల్లోని హెచ్చుతగ్గులు

ఈ వర్ణాల్లో హెచ్చుతగ్గులున్నాయా? ఒకరు ఎక్కువ, ఒకరు తక్కువ అనగలమా? జాతిప రంగా ఏర్పడిన వర్ణాల్లో హెచ్చుతగ్గులు లేవు. పుట్టుకవల్ల మనకి గొప్పదనం రాదు. అందువల్ల జాతిబ్రాహ్మణుడు, జాతిక్షత్రియుడు, జాతివైశ్యుడు, జాతిశూద్రుడు అందరూ ఒకటే.

గుణం ఆధారంగా ఏర్పడిన వర్ణాల్లో హెచ్చుతగ్గులున్నాయి. ఉన్నత గుణం ఉన్న వ్యక్తిని ఖచ్చితంగా గౌరవిస్తుంది సమాజం. బ్రాహ్మణ గుణం అన్నిటికన్నా ఉత్తమమైనది. అందుకని గుణబ్రాహ్మణునికి నీరాజనాలిస్తుంది. ఏ సంఘమన్నా, గాంధీజీని దేశమంతా గౌరవించిందంటే అతని బ్రాహ్మణ గుణమే కారణం. అతని నిస్వార్థసేవ, అతని అహింసాతత్త్వం అందుకు ఉదాహ రణలు. మనకి 63 నాయనార్లు ఉన్నారు. అందులో చాలామంది జాతి బ్రాహ్మణులు కాదు. కాని ఈ రోజుకి కూడా బ్రాహ్మణులతో సహా వారిని కీర్తిస్తారు. దానికి కారణం వాళ్ళు గుణబ్రాహ్మ ణులు అవటమే.

కర్మ ఆధారంగా ఏర్పడిన వర్ణాల్లో కూడా హెచ్చుతగ్గులు లేవు. అన్ని వృత్తులూ సమానం గా అవసరమే. రాజకీయంగా దురభిప్రాయం ఏర్పడింది కాని వారి సమాజసేవ కూడా బ్రాహ్మ ణుడు చేసే సేవతో సమానం. కొంతమంది దేశానికి సేవచేస్తే, కొందరు శాస్త్రాధ్యయనం చేయి స్తారు.

విభిన్న వృత్తులని శరీరంలో విభిన్న భాగాలు చేసే విభిన్న పనులతో పోల్చవచ్చు. శరీరం లో ఏపని ముఖ్యం అంటే ఏం చెప్పగలం? మలమూత్ర విసర్జన పని వృధా అని చెప్పగలమా? లేకపోతే అది అసహ్యం అనగలమా? మూత్రపిండాలు పనిచేయటం ఆగిపోతే తెలుస్తుంది వాటి ప్రాముఖ్యత ఏమిటో. అలాగే అన్ని కర్మలూ ముఖ్యమే. అందువల్ల జాతిపరంగా, కర్మపరంగా బేధాలు లేవు గాని, గుణపరంగా ఉన్నాయి.

3.3 వర్ణ ఎంపిక

మన వర్ణాన్ని మనం ఎన్నుకునే అధికారం ఉందా? దానికి జవాబు ముందు ఏ వర్ణం అని ప్రశ్న.

3.3.1 జాతివర్ణం

జాతిపరంగా చూస్తే మనకి పుట్టుక విషయంలో మన ప్రమేయం లేదు. తల్లిదండ్రులను మార్చుకోలేము. దాని గురించి బెంగపడటం కూడా అనవసరం. ఎందుకంటే జాతిపరంగా అందరూ సమానమే.

3.3.2 గుణ వర్ణం

గుణం పరంగా చూస్తే మనకి అధమ స్థాయి నుంచి ఉత్తమ స్థాయికి ఎదిగే అవకాశ ముందని చెప్తుంది శాస్త్రం. ఒక వ్యక్తి గుణశూద్రునిగా ఉన్నాడనుకుందాం. అంటే పుట్టుకతోనే బద్ధకంగా, యాంత్రిక జీవనం గడుపుతున్నాడనుకుందాం. శాస్త్రం అటువంటి వ్యక్తి స్వార్థపర మైన కర్మలు చేయాలని సూచిస్తుంది. ఈ స్థాయిలో నిస్వార్థసేవ గురించి ఆలోచించనక్ఖరలేదు. అతను డబ్బు, పేరు, కుటుంబంకోసం పనిచేస్తాడు. చాలామంది గుడికి వెళ్ళేది స్వార్థచింత నతోనే కదా తన లాభంలో పదిశాతం దేవునికి యిస్తామని కూడా అంటారు. కొంతమంది అలా గుణశూద్రుడు స్థాయి నుంచి గుణవైశ్యుడు అవుతాడు. శాస్త్రం యింకొంచెం పనిచేయి, నిస్వా ర్థంగా చేయి అంటుంది. అలా చేస్తే అతను గుణ క్షత్రియుడవుతాడు. చివరగా అతను గుణ బ్రాహ్మణుడవుతాడు. నిజానికి వేదం బోధించే సాధన లక్ష్యం ఈ గుణశూద్రుని స్థాయి నుంచి గుణబ్రాహ్మణుని స్థాయికి ఎదగటానికే. గుణబ్రాహ్మణుడు మోక్షానికి సంసిద్ధుడవుతాడు. అం దుకని ఆ స్థాయికి ఎదిగే విషయంలో మన ప్రమేయం ఉంది.

3.3.3 కర్మ వర్ణం

కర్మ పరంగా చూస్తే మనకి ఎన్నుకునే అవకాశం ఉంది. మనం జాతిపరంగా ఉన్న వృత్తి లో కొనసాగవచ్చు లేదా మన అభిరుచిని పట్టి ఎన్నుకోవచ్చు.జాతిపరంగా అయితే కొంత లాభం ఉంది. చిన్నవయసునుంచే ఆ వృత్తి చేపట్టవచ్చు. దానికి సంబంధించిన అవగాహనబాగా ఉం టుంది. పెద్దవాళ్ళ నిరంతర తోడు ఉంటుంది గురుకులవాసం లాగా. అలాగే కొనసాగింది చాలా కాలం వరకూ.

రెండో పద్ధతి, మన యిష్టాన్ని బట్టి ఎన్నుకోవడం. అలా విశ్వామిత్రుడు బ్రాహ్మణుడు అయ్యాడు. కాని మన యిష్టం ఏదో తెలుసుకోవటం ఎలా?ఇవాళ బ్రాహ్మణ గుణం ఉండవచ్చు. రేపు వైశ్యగుణం ఉండవచ్చు. ఇది తేల్చుకోలేకపోతే వంశపారంపర్యంగా వస్తున్నది ఉంటూనే

ఉంది. అలా రాజకీయ నాయకుల పిల్లలు రాజకీయాల్లోకి, వ్యాపారవేత్తల పిల్లలు వ్యాపారాల్లోకి వచ్చారు.

ఏదైనా వృత్తి ఎన్నుకునేటప్పుడు మనం మనని కించపరచుకోనక్కర్లేదు. ఎందుకంటే అన్నీ మంచివే. కాని, శాస్త్రం ఒకటే చెప్తుంది. ఏ వృత్తిని ఎన్నుకున్నా దాన్ని డబ్బుపరంగా ఎన్నుకోవద్దని.డబ్బుపరంగా ఎన్నుకుంటే పోటీ తత్త్వం పెరుగుతుంది.కొన్ని వృత్తుల జోలికి ఎవరూ పోరు. ఇప్పుడు, ఆధునిక యుగంలో శాస్త్ర అధ్యయనం చేసి, దాన్ని నలుగురికీ చాటి చెప్పాలనే తత్త్వమే అంతరించిపోతోంది. శాస్త్రాలు కేవలం గ్రంధాలయాలకే పరిమితమైపోతున్నాయి. ఆఖరికి పురోహితుడు కూడా తన కొడుకుని వేదపాఠశాలకి పంపటానికి ఇష్టపడటం లేదు. ముందు ముందు వేదాధ్యయనం చేసిన వ్యక్తి దొరకటం దుర్లభమవుతుందేమో.

దీనికంతటికీ కారణం వృత్తిని డబ్బే ప్రధానంగా చేసి ఎన్నుకోవటమే. అందుకని అలా కాకుండా ఏ వృత్తిని, ఎన్నుకున్నా, మన లక్ష్యం, మన గుణం మార్చుకుంటూ వచ్చి, గుణశూద్రుని స్థాయి నుంచి గుణబ్రాహ్మణుని స్థాయికి ఎదగాలి. దీన్ని వర్ణ వ్యవస్థ అంటారు.

	బ్రాహ్మణులు	క్షత్రియులు	వైశ్యులు	శూద్రులు
జన్మ వల్ల	బ్రాహ్మణులకు పుట్టినవారు	క్షత్రియులకు పుట్టిన వారు	వైశ్యులకు పుట్టినవారు	శూద్రులకు పుట్టినవారు
గుణం వల్ల	సత్త్వగుణప్రధానులు	రాజసగుణ ప్రధానులు	రాజస + తామస గుణ ప్రధానులు	తామస గుణ ప్రధానులు
కర్మ వల్ల	ఆధ్యాతిక చింతన కలిగి, అధ్యాపనం మరియు పూజాదిక కార్యములు చేయువారు	పరిపాలన, పజారక్షణ, సంఘసేవవంటి కార్యములు చేయువారు	వ్యాపారము, వ్యవసాయము మరియు గోసంరక్షణ మరియు గోపోషణ చేయువారు	ముందు మూడు వర్ణాలకు సేవలు అందిచువారు

****

అద్వైత వేదాంత పరిచయం ప్రసంగం: స్వామి పరమార్థానంద

అనువాదం : మద్దూరి రాజ్యశ్రీ

4. ఆశ్రమ వ్యవస్థ

మానవ లక్ష్యాలైన పురుషార్థాలని సాధించటానికి శాస్త్రం వర్ణాశ్రమ ధర్మాలని నియమించింది. వర్ణాశ్రమ ధర్మాలంటే వర్ణ వ్యవస్థ, ఆశ్రమ వ్యవస్థ. నాలుగు వర్ణాల గురించి అంతకు ముందు వివరంగా చూసాము. ఇప్పుడు ఒక ఆధ్యాత్మిక సాధకుడు పాటించాల్సిన నాలుగు ఆశ్రమ ధర్మాల గురించి చూద్దాము.

ఆశ్రమ అన్న పదాన్ని సాధారణంగా జీవితంలో ఒక దశ కింద చెప్తారు. ఒక వైదిక జీవితంలో నాలుగు దశలు ఉంటాయి. వాటిని చత్వార: ఆశ్రమ: అంటారు. అవి –

1, బ్రహ్మచారి ఆశ్రమ 2, గృహస్థ ఆశ్రమ 3, వానప్రస్థ ఆశ్రమ 4, సన్యాస ఆశ్రమ

ఆశ్రమ అంటే ఏమిటి? శ్రమ: అంటే కావాలని, మనస్ఫూర్తిగా, ఒక నిర్దిష్ట దిశ వైపు పెట్టే శ్రమ. ఇక్కడ శ్రమ ఆధ్యాత్మిక సాధన. అందువల్ల శ్రమ: అంటే ఆధ్యాత్మిక సాధన లేదా సాధన అనుష్టానం. ఆశ్రమ: అంటే ఒక వ్యక్తి ఆధ్యాత్మిక సాధనల కోసం శ్రమించే దశ.

జీవితం మొత్తం నాలుగు ఆశ్రమాలుగా విభజించబడిందీ అంటే, శాస్త్రం ప్రకారం జీవితం మొత్తం ఆధ్యాత్మిక సాధనే. ఆశ్రమ అంటే ఎప్పుడో జీవిత చరమాంకంలో, ఉద్యోగ విరమణ చేసాక చేసేది కాదు. జీవితమంటే సాగుతూనే ఉంటుంది. కాకపోతే, ఒక్కో దశలో సాధన దిశ మారుతూ ఉంటుంది. అందువల్లే శాస్త్రం ప్రకారం మన ప్రాథమిక లక్ష్యం, అంతిమ లక్ష్యం రెండూ ఒకటే. అది ఆధ్యాత్మిక సాధన.

ధర్మార్థ కామాలను మానవ లక్ష్యాలుగా ప్రారంభంలో అంగీకరించినా, శాస్త్రం వాటిని అంతిమ లక్ష్యాలుగా అంగీకరించదు. శాస్త్రం వాటి గురించి మాట్లాడుతుంది కాని, అది పరిపక్వత లేని వాళ్ళకి మాత్రమే. ఈ సాధన అంతిమ లక్ష్యం మోక్షం. అతనిలో పరిపక్వత వచ్చేదాకా, శాస్త్రం యిది ఆధ్యాత్మిక సాధన అన్న విషయం బట్టబయలు చేయకుండానే, ప్రయత్నం చేయిస్తుంది. చిన్న పిల్లలు మందు వేసుకోవటానికి వాళ్ళకి పంచదార పూత పూసిన మందు యిచ్చినట్టుగా, శాస్త్రం కూడా పైకి ధర్మ–అర్థ–కామ పురుషార్థాలకి శ్రమించేటట్టు చేసినా, రహస్యంగా మన మోక్షం కోసం పాటుపడుతుంది. ఆధ్యాత్మిక లక్ష్యానికి నాలుగు దశల్లోనూ ఆధ్యాత్మిక సాధనని చొప్పించింది. ఆధ్యాత్మిక సాధన అంటే అంతర్గత స్వేచ్ఛ కోసం పాటుపడటం. దీన్నే మోక్షం కోసం సాధన అంటారు.

ఒక సీతాకోక చిలుక నాలుగు దశలని పోలి ఉంటుంది మన జీవితంలో దశలు కూడా. గుడ్డు, గొంగళిపురుగు, ప్యూపా దశల నుంచి సీతాకోక చిలుక చివరికి బయటకు వస్తుంది. చాలా అందంగా, ఆకర్షణీయంగా.

4.1 బ్రహ్మచారి ఆశ్రమ

మొదటిదశ బ్రహ్మచారి దశ.ఇందులో విద్య నేర్చుకుంటాడు.విద్య ఏమిటి? ఎందుకు? ఇప్పటి నిర్వచనం మారిపోయింది. సంపాదన కోసం. అర్థ, కామాల కోసమే విద్య అయిపోయింది. శాస్త్రం కూడా విద్య నేర్చుకోమనే చెప్తుంది. మనం కర్మబ్రాహ్మణ, కర్మక్షత్రియ,కర్మ వైశ్య, కర్మశూద్రులలో దేనికి విలువనిచ్చినా, తదనుగుణమైన విద్యని నేర్చుకోవాలి. ఇది శాస్త్రం ప్రకారం రెండో ఉద్దేశం. కాని దురదృష్టవశాత్తూ అదే ప్రాథమిక అవసరం అయి కూర్చుంది.

శాస్త్రం ప్రకారం విద్య అంటే ఒక వ్యక్తిని తీర్చిదిద్దేది,మంచి నడవడికని పెంపొందించేది, తను నేర్చుకుని తనని తానూ, సంఘాన్నీ ఉద్ధరించేటట్టు చేసేది. ఒక లంచగొండి, మోసగాడు సంఘంలో అడుగుపెడితే సమాజం భ్రష్టుపడుతుంది. స్వామి చిన్మయానంద అందంగా ఈ నిర్వచనాన్ని యిచ్చారు. పశుప్రవృత్తి ఉన్న మనిషి, సంస్కారం ద్వారా మనిషి ప్రవృత్తిని పెంపొందించుకోవాలి. అప్పుడు మనిషిప్రవృత్తి నుంచి దైవప్రవృత్తి పెంపొందించుకోగలుగుతాడు.

గనులలో దొరికే లోహాలు విలువైనవే కానీ వాటిని యధాతథంగా వాడలేము. వాటిని సానపట్టి, పనికివచ్చే లోహంగా తయారుచేయాలి. అలాగే మనం కూడా తల్లి గర్భం నుంచి పుట్టగానే సానబట్టని,నిక్షిప్తమైన శక్తి ఉన్న వాళ్ళమన్నమాట. మనని గురుకుల వాసంకి పంపి సానబట్టాలి. అందుకే సంస్కృతం జన: అంటే అనాగరిక స్థితి నుంచి నాగరికత స్థాయికి ఎదగటం. ఈ పని విద్య చేస్తుంది.

మాతుర్ అగ్రే అధి జననం ద్వితీయం మౌంజి బంధనాత్,

తత్రస్య మాతా గాయత్రి పితా తు ఆచార్య ఉచ్యతే

మొదటి తల్లిదండ్రులు జన్మనిచ్చినవారు. గాయత్రీ మంత్రజపం బోధిస్తాడు గురువు. గాయత్రీ మంత్రం విద్యకి ప్రామాణికం. అందువల్ల గురువు తండ్రి, విద్య తల్లి. ఈ రెండో తల్లిదండ్రులు మనని సంస్కరిస్తారు.

విద్యార్థి దశని బ్రహ్మచారి ఆశ్రమ అంటారు. ఇక్కడ బ్రహ్మ అంటే శాస్త్రం లేదా వేదాలు. చారి అంటే దాని గురించి ఆలోచించేవాడు. బ్రహ్మణి వేదే చరతి. చరతి అంటే

నడిచేవాడు. వేదశాస్త్రంలో మానసికంగా పయనించే వాడు. ఈ దశని బ్రహ్మచారి ఆశ్రమ అంటారు.

సంస్కరించబడటానికి అవసరమైన విద్య ఏది? శాస్త్రం ఏం చెపుతుంది? శాస్త్రం మూడు విషయాలు చెపుతుంది.

4.1.1 లక్ష్య నిర్దేశం

మన అంతిమ లక్ష్యం ఏమిటో మనకి బాగా తెలియాలి.జీవితం ఫుట్‌బాల్ ఆట లాంటిది. బంతిని ఎదుటి టీమ్‌కి అందకుండా మనం పట్టుకుని కూర్చుంటే చాలదు. దాన్ని గోల్‌చేయాలి. లేకపోతే మన దగ్గర బంతి గంటసేపు ఉన్నా వ్యర్థమే. అలాంటి బంతుల్ని – డబ్బు,కుటుంబం, ఆఫీస్ వగైరా – మనం ఎన్నో పట్టుకు కూర్చుంటున్నాం. మనం స్పష్టంగా నేర్చుకోవాల్సిన అంశం మనం పశుప్రవృత్తి నుంచి మనిషి ప్రవృత్తికి ఎదిగి,మనిషి ప్రవృత్తి నుంచిదైవ ప్రవృత్తికి ఎదగాలి. మన అంతిమ లక్ష్యం మోక్షాన్నిచ్చే ఆధ్యాత్మిక సాధన అని తెలుసు కోవాలి.

4.1.2 క్రతువుల పరిజ్ఞానం

ఏదో ఒక రకమైన పూజ చేయటం నేర్చుకోవాలి. దీన్నే క్రతువు అంటారు. చాలామందికి పూజ ఎందుకు చేస్తారో, దాని ప్రాముఖ్యత ఏమిటో తెలియదు. ఇక్కడ పూజ అంటే శారీరకంగా చేసే పూజ, దీనివల్ల మూడు లాభాలున్నాయి.

మొదటి లాభం పూజ చేయటం వల్ల క్రమశిక్షణ పెరుగుతుంది. క్రమశిక్షణ ఉంటే పూజ చేస్తారు. ఉదాహరణకి సైనికులకున్నన్ని కర్మలు ఎవరికీ లేవు.అందువల్ల క్రమశిక్షణ ఉన్నచోట క్రతువు ఉంటుంది. క్రతువు ఉన్నచోట క్రమశిక్షణ ఉంటుంది.

రెండో లాభం,జీవితంలో ఉషారు పుట్టుకొస్తుంది.బద్దకించటం శరీరతత్త్వం.తమోగుణ నివృత్యర్థం పూజ చేయాలి.

మూడోలాభం దేవుని మీద భక్తి పెరుగుతుంది. తక్కిన భావాలలాగా, భక్తి కూడా మనసు లో పుట్టే ఒక భావనే. భావన కనబడదు, కాని దాన్ని చేతల ద్వారానో, మాటల ద్వారానో వెలి బుచ్చుతాము. దాన్ని వెలిబుచ్చటం ద్వారా, ఇంకొంచెం పోషిస్తాం కూడా, అందువల్ల మనం పూజ చేస్తున్నామంటే, మన భక్తిని వెలిబుచ్చటమే కాక,దాన్ని పోషిస్తున్నాం కూడా శాస్త్రం మనకి చెప్పేది,అన్ని మానవ సంబంధాలకన్నా దైవంతో సంబంధం శాశ్వతమైనదని. మానవ సంబంధా లనెంత బాగా పెంచి,పోషించినా,అవి ఎప్పటికో అప్పటికి వీగిపోత తప్పదు.శాశ్వతసంబంధం అంటే అది దైవంతోనే. అందుకని చేత్తో చేసే పూజా, నోటితో జపించే మంత్రం రెండూ మాన కుండా చేయాలి.

4.1.3 మానవతా విలువలు

మానవతా విలువలు శాశ్వతమైనవి,ఎన్నటికీ మార్పు చెందనివి.ధర్మానికి మార్పులేదు.అది శాశ్వతం. ధర్మం లేదా సనాతన ధర్మం. ధర్మానికి కట్టుబడి ఉండకపోతే మన శారీరక, భావపర జీవితం దెబ్బతింటుందని గ్రహించుకోవాలి.

అలా ఈ మూడు దశలని నేర్చుకుంటేను,మనం సంఘానికి చీడపురుగుగా మారకుండా, సంస్కరించబడిన వ్యక్తి అవుతాము.

4.2 గృహస్థ ఆశ్రమ

ఇది రెండో దశ, చాలా ముఖ్యమైన దశ. శాస్త్ర ప్రకారం గృహస్థ ఆశ్రమం ఒక మతః పరమైన సంస్థలాంటిది. పెళ్ళి అనే తతంగం ద్వారా మతపరమైన జీవితం గడపటానికి అర్హత నిస్తుంది.

మత:పరమైన జీవనమే ముఖ్యం, ప్రాపంచిక సుఖాలు అనుకోకుండా దొరుకుతాయి అన్నది మన జీవనశైలి. కుటుంబ జీవనాన్ని ప్రాపంచిక సుఖాలకోసమే అనుకుంటే, సంస్థ లాంటి కుటుంబం బీటలుపడుతుంది. అసలు ఎందుకు కలిసి జీవించాలి అన్న ప్రశ్న ఉదయిస్తుంది. ఒకప్పుడు స్త్రీకి ఆర్థిక స్వేచ్ఛ లేదు. కాని ఇప్పుడు ఆ సమస్యే లేదు. ప్రేమ కోసమా అంటే ప్రేమ అశాశ్వతమైపోతోంది. అందువల్ల కుటుంబ జీవనం పది కాలాల పాటు నిలవటం లేదు. కలిసి ప్రార్థించే కుటుంబం, కలిసి జీవిస్తుంది. ఐహిక సుఖాలే ముఖ్యమనుకుంటే, ఆ కుటుంబంలో బంధం నిలవదు. అందుకని మతానికి ప్రాధమిక ప్రాముఖ్యత ఉంది గృహస్థ ఆశ్రమంలో.

గృహస్థః అన్న పదం గృహే తిష్ఠతి – ఇంటిలో – ఉండేవాడు – అన్న పదం నుంచి గ్రహించబడింది. ఆ భావం ఉన్నచోట, ఆ బంధం దైవ నిర్ణయంలా కనిపిస్తుంది. దైవమే ముడిపెట్టాడు వాళ్ళిద్దరికీ, చివరికి దైవమే విడదీయాలి కాని, తామే విడిపోకూడదు అన్న అవగాహన ఉన్నచోటే కుటుంబం పటిష్ఠంగా నిలుస్తుంది. పటిష్టంగా ఉన్న కుటుంబంలోనే, సర్దుకుపోవటం, క్షమించటం, భరించటం, నమ్మకం, ఓర్పు లాంటి మంచి లక్షణాలు అలవడుతాయి.

కుటుంబం పటిష్టంగా ఉంటేనే మానసికంగా దృఢమైన పిల్లలు పుడతారు.భార్యాభర్తల మధ్య గొడవలు ఉంటే, దాని ప్రభావం పిల్లల మీద పడుతుంది. అందుకని గృహస్థ ఆశ్రమం మనకీ, మన తర్వాతి తరానికీ కూడా ముఖ్యమే.

4.3 వానప్రస్త మరియు సన్యాస ఆశ్రమ

వానప్రస్త ఆశ్రమంలో నెమ్మదిగా వైరాగ్యం పెంచుకోవటానికి శిక్షణ పొందుతాము. మన స్థూల శరీరం చేయగలిగినన్నాళ్ళు పనిచేసింది. మనకి వృద్ధాప్యం పైబడేసరికి, అంతకు ముందు చేసినంత చురుకుగా బాహ్యమైన పనులను చేయలేదు. అందుకని దానితోపాటు మనసుని కూడా నెమ్మదిగా వెనక్కి తీసుకోవటం నేర్చుకోవాలి. మనసు ఇంకా హుషారుగా ఉండి, శరీరం సహకరించకపోతే, మనకి ఒత్తిడి పెరుగుతుంది. అందుకని నెమ్మదిగా మన సుని బాహ్యప్రపంచం నుంచి దృష్టి మరల్చి, నెమ్మదిగా అంతర్ముఖం చేయాలి. ఇన్నాళ్ళూ బాహ్య ప్రపంచం గురించి నేర్చుకున్నాము. ఇప్పుడు ఆత్మ జ్ఞానం పొందటానికి సుముఖం అవుతాం.

అందుకని ఉద్యోగ విరమణ చేసే వ్యక్తి జీవన సూత్రాన్ని అర్థం చేసుకుని, దానికి సంసిద్ధుడవాలే కాని, ఆత్మన్యూనతా భావం పెంపొందించుకోకూడదు. తర్వాత దశ అయిన సన్యాస ఆశ్రమానికి మనని మనం సంసిద్ధులని చేసుకోవాలి. బ్రహ్మచర్య ఆశ్రమంలో విలువలకి సంబంధించిన విద్యనభ్యసిస్తే, సన్యాస ఆశ్రమంలో ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం పొందుతాడు.

వానప్రస్థ ఆశ్రమంలో కుటుంబం మధ్యలో జీవిస్తూనే, ఒంటరిగా జీవించటం.

వననామ్ సమూహ: వానమ్

వానే ప్రకర్షేన్ తిష్ఠతి ఇతి వానప్రస్త:

సన్యాస: అంటే అసలు అర్థం అన్ని పరిత్యజించటం. ప్రాధమికంగా మన అజ్ఞానాన్ని, మన అహంకారాన్ని వదులుకుని, జీవితంలో అన్నీ వదులుకోవటానికి సిద్ధపడటం.యమధర్మ రాజు మననుంచి అన్నీ తీసుకోవటానికి వస్తాడు, ఆ రోజు ఆయనకి అన్నీ సంతోషంగా వడ్డించ టానికి మానసికంగా సిద్ధపడాలి.

సన్యాస ఆశ్రమం వేరు ఆశ్రమ సన్యాసం వేరు. రెండో దానిలో శారీరకంగా అన్నీ అందరినీ పరిత్యజించి ఆశ్రమంలో ఒంటరిగా జీవితం గడపటం. శారీరకంగా అన్ని పరిత్య జించినా, లేకపోయినా మానసికంగా అన్నీ పరిత్యజించి,ఆత్మజ్ఞానం పొందటానికి సిద్ధపడాలి.

****

5. కర్మయోగం

మనిషికి నాలుగు పురుషార్థాలు లక్ష్యాలుగా ఉన్నాయి. ధర్మ, అర్థ, కామ అనే మూడు పురుషార్థాలు ఐహిక లక్ష్యాలను సాధిస్తే, మోక్ష పురుషార్థం ఆధ్యాత్మిక లక్ష్యసాధన చేస్తుంది. మోక్షసాధన చేయని మానవ జన్మ వృధా. ప్రాపంచిక లక్ష్యాలని సాధించినా అంతిమ లక్ష్యం మోక్షమే అవాలి.

ఈ మోక్షాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని శాస్త్రం ఒక మార్గాన్ని సూచించింది.

1. మార్గం - సాధన 2. లక్ష్యం - సాధ్యం
3. చేసేవాడు - సాధకుడు 4. లక్ష్యం సాధిస్తే- సిద్ధ:

సాధకుడు అనే మనం సాధ్యం అనే లక్ష్యం పొందాలంటే ఒక సాధన అనే మార్గంలో వెళ్ళాలి. అప్పుడు సాధ్యం పొంది సిద్ధ: అవుతాడు. అంటే సాధక స్థాయినుంచి సిద్ధ: స్థాయికి చేరుకోవటమే జీవన ప్రయాణం.

సిద్ధ: అంటే కొన్ని సిద్ధులు పొందటం కాదు,సిద్ధ: అంటే తనని తాను తెలుసుకున్నవాడు. ఈ మార్గాలు మూడు ఉన్నాయి. ప్రతి మార్గాన్నీ యోగం అంటారు. యోగం అంటే సాధకుడిని సాధ్యంతో కలిపేది – ప్రయత్నం చేసే వ్యక్తి కోరే గమ్యం. యోగం యుజ్ అనే ధాతువు నుంచి వచ్చింది. యజ్ అంటే కలపటం. ఇక్కడ సాధక, సాధ్యాలని కలపటం.

యుజ్యతే సాధ్యేన సహ సాధక: యేన సహ సాధన

మూడు యోగాలు యివి:

- కర్మయోగం – ఉపాసనయోగం - జ్ఞానయోగం

మొత్తం మార్గాన్ని మూడు మెట్లున్న మేడమెట్లుగా భావించవచ్చు. ఇవి ఒకదాని బదులు ఒకటి కాదు. మూడు ముఖ్యమే. మూడూ అవసరమే అందరికీ. మొదటి అంతస్తులోకి క్షేమంగా చేరాలంటే ఒక్కొక్క మెట్టూ ఎలా ఎక్కాలో,ఇవి కూడా అలాగే ఎక్కాలి, మోక్షమనే అంతిమ లక్ష్యం పొందటానికి. అందుకని మూడు యోగాలూ ముఖ్యమే.

కర్మయోగం అంటే ఏమిటి? కర్మయోగంలో రెండు పదాలున్నాయి. కర్మ, యోగం. ఇక్కడ కర్మ అంటే సరియైన పనిచేయటం. యోగం అంటే సరియైన దృక్పథం. సంస్కృతంలో భావన

అంటారు. తేలిగ్గా చెప్పాలంటే, కర్మయోగం అంటే సరియైన పనిని, సరియైన దృక్పథంతో చేయటం.

సరియైన పని అంటే ఏమిటి? మనిషి చేసే పనులని మూడు రకాలుగా శాస్త్రం వర్ణించింది. అవి –

1. ఉత్తమ కర్మ: అత్యుత్తమ సానుకూల ఆధ్యాత్మిక ప్రభావం చూపేది.
2. మధ్యమ కర్మ: మధ్యరకం కర్మ. ఇందులో ఆధ్యాత్మిక ప్రభావం చాలా తక్కువ ఉంటుంది. లేదా అసలు ఉండకపోవచ్చు కూడా. చాలా ప్రాపంచిక లాభాలు ఉంటాయి.
3. అధమ కర్మ : వీటికి ప్రతికూల ఆధ్యాత్మిక ప్రభావం ఉంటుంది. అంటే ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదల ఉండదు, లేదా తగ్గుతుంది. వాటిని వివరంగా చూద్దాము.

5.1.1 ఉత్తమ కర్మాణి

దీన్నే సాత్త్విక కర్మాణి అని కూడా అంటారు. భగవద్గీత 17,18 అధ్యాయాల్లో శ్రీకృష్ణ భగవానుడు ఈ అంశాలన్ని వివరంగా చర్చిస్తాడు. ఉత్తమ కర్మాణి లేదా సాత్త్విక కర్మాణిని పర ఉపకార కర్మాణి అని కూడా అంటారు. ఎదుటివారి బాగుకోసం చేసే మంచి కర్మలు.

శ్రూయతం ధర్మ సర్వస్వం
శ్రుత్వా చైవ అవధారయాం
పరోపకార పుణ్యాయ
పాపాయ పరపీడనం

పుణ్యకర్మలన్నీ పర ఉపకార కర్మలే. ఎదుటివారికి తోడ్పడేవే.

పరోపకారాయ వహంతి నద్యః
పరోపకారాయ దుహంతి గావః
పరోపకారాయ ఫలంతి వృక్షః
పరోపకారార్థం ఇదం శరీరం

ఒక్క ముక్కలో చెప్పాలంటే,ఉత్తమ కర్మల్లో మనం ఇచ్చేది ఎక్కువ,తీసుకునేది తక్కువ ఉంటుంది. ఇస్తూ ఉంటే, ఎదుగుతూ ఉంటాం. అందుకే మన సాంప్రదాయం దానం, త్యాగం పదాలని నేర్పించింది.

పర ఉపకార కర్మలని నిష్కామ కర్మాణి అని కూడా అంటారు. అంటే ఉత్తమ కర్మాణి, సాత్త్విక కర్మాణి, పర ఉపకార కర్మాణి, నిష్కామ కర్మాణి – ఏదన్నా ఒకటే. ఇది ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదలకి అధికంగా తోడ్పడుతుంది.

పర ఉపకార కర్మలు ఏవి? శాస్త్రం వాటిని పంచమహా యజ్ఞః అంది.

5.1.1.1 దేవ యజ్ఞః

ఇది మొట్టమొదటి పర ఉపకార కర్మ, దేవయజ్ఞం అంటే దేవుడిని కొలవటం. దేవుని ముందు నిలిచి, మనసారా ప్రార్థించటం. శాస్త్రంలో ప్రార్థనకి అత్యున్నత స్థానం ఉంది.

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయతాం
న్యాయేన మార్గేన మహిమ్ మహీశాః
గోబ్రాహ్మణేభ్య శుభమస్తు నిత్యం
లోకాః సమస్తాః సుఖినోభవంతు.

మనస్ఫూర్తిగా చేసిన ప్రార్థన కేవలం మానవజాతికే కాదు, పశుపక్ష్యాదులకే కాదు, వృక్షాలకే కాదు, వాటిని దాటి పధ్నాలుగు లోకాలకు కూడా మంచి చేస్తుంది.

సర్వే భవంతు సుఖినః
సర్వే సంతు నిరామయః
సర్వే భద్రాణి పశ్యంతుః
మా కశ్చిద్ దు:ఖభాగ్ భవేత్

అందరూ బాగుండాలి. అందరూ ఆరోగ్యంగా ఉండాలి, ఎవరికీ కష్టం కలగకూడదు అని మనసారా చేసే ప్రార్థన, ఏ భాషలోనైనా సరే, మనస్ఫూర్తిగా ఒక్క క్షణం చేస్తే చాలు, అసలు ఖర్చు లేకుండా విశ్వమంతటికీ మేలు చేస్తుంది. ఈ ప్రార్థనతో పాటు ఏదైనా ప్రసాదం దేవునికి సమర్పిస్తే, అది సృష్టిమొత్తానికి అందుతుంది.దేవుడు కేవలం మనమిచ్చే దానిమీదే ఆధారపడడు. దేవుడికొక ట్రస్ట్ ఉంటుంది, దానికి ఆయనే ట్రస్టీ మెంబర్. ఏది ఏ పూజలో సమర్పించినా దాన్ని దేవుడు తీసుకుని తన ట్రస్ట్ ద్వారా అందరికీ, చెట్టుకీ, పుట్టకీ కూడా పంచుతాడు.అంటే దేవునికి చేసిన యజ్ఞం, మళ్ళీ మనిషికే జేరుతుంది.

ఇప్పుడు కొంతమంది మానవసేవయే మాధవ సేవ అంటున్నారు. ఆ సిద్ధాంతం గొప్పదే. ఎంతోమంది సంఘ సేవకులు మానవ సేవ చేస్తున్నారు. పైగా 'నీకన్నా నేను ఉత్తమం' అన్న సిద్ధాంతం చెపుతూ, పూజలు చేసే వారిని కించపరుస్తున్నారు కొందరు. ఇది ఎందుకిలా జరుగుతోందంటే, వాళ్ళు ఈక్వేషన్‌కి ఒకవైపే చూస్తున్నారు. మానవసేవ మాధవ సేవ అయినప్పుడు,

మాధవ సేవ మానవ సేవ అవుతుందన్న విషయం వాళ్ళకి అర్థం కావటం లేదు. ఆ మాటకొస్తే అది ఇంకా ఎక్కువగా అవుతుంది. ప్రార్థన ద్వారా ఎక్కువమందిని చేరుతున్నాం కదా! అందుకని ఈ యజ్ఞం మొదటిదీ, అత్యుత్తమమైనదీ. దీన్ని రోజూ చేయాలి.

5.1.1.2 పితృయజ్ఞః

ఇది రెండోది.ప్రతి దాంట్లోనూ కృతజ్ఞతాభావన ఉంది. కృతజ్ఞత + ఉపకారం = యజ్ఞం. దైవయజ్ఞంలో దేవుడు మనకిచ్చిన దానికి కృతజ్ఞత చెప్తాం. పితృయజ్ఞంలో మన పితృదేవతలకి కృతజ్ఞత చెప్తాం. మన తల్లిదండ్రులు మనకి జన్మనిచ్చి, మనం వాళ్ళకి తిరిగి సేవ చేస్తామో లేదో తెలియకుండానే మనకి సేవ చేస్తున్నారు. వాళ్ళు అలా చేయగలుగుతున్నారంటే, వాళ్ళ తల్లిదం డ్రులు వాళ్ళకి చేయబట్టి. అందుకని మన తాత ముత్తాతలకి ఋణం తీర్చుకుంటాము.

అది పరోపకారమెలా అవుతుంది? పితృకర్మల్లో, ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. కొంతమంది పూర్వీకులకి శ్రాద్ధకర్మలు జరుగవు. వాళ్ళకి పిల్లలు లేకపోవటం, లేదా పిల్లలు శ్రాద్ధకర్మలని నమ్మకపోవటం కారణమవవచ్చు.అలాంటి పూర్వీకుల దయనీయ స్థితిని ఒకసారి ఆలోచించండి. కలియుగంలో ఇలాంటి వాళ్ళ సంఖ్య పెరుగుతుందని శాస్త్రం ముందే ఊహించనట్టుంది.అం దుకే ఈ ప్రార్థన –

ఏషమ్ న మాతా న పితా
న మిత్రాజ్ఞాతి బాంధవాః
తే సర్వే తృప్తి మాయాంతు
మయా ఉస్పృష్టైః కుశోదకైః

నా అన్నవాళ్ళు లేని, పిల్లలు లేని పూర్వీకులకి తర్పణాలొదులుతున్నాను అని అర్థం.అధిక సంఖ్యలో ఉన్న పితృదేవతలకి తర్పణాలొదలటం,శ్రాద్ధకర్మలు పెట్టటం కూడా పర ఉపకార కర్మే.

5.1.1.3 బ్రహ్మ యజ్ఞః

మూడో యజ్ఞం బ్రహ్మ యజ్ఞం. వేదాలు, తక్కిన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలు యిచ్చిన ఋషులం దరకీ మన కృతజ్ఞత వెలిబుచ్చటం. బ్రహ్మ అంటే ఇక్కడ వేదాలు. బ్రహ్మ యజ్ఞం అంటే వేద యజ్ఞం. ఇందులో వేదాలని పూజిస్తాం.స్మృతి,పురాణాలని పొందుపరిచిన ఋషులనీ పూజిస్తాం. ఋషులవల్లే నేడు మనం ఈ సాంప్రదాయాన్ని అనుభవిస్తున్నాము.

ఋషులకి ఎలా సహాయం చేయాలి? వాళ్ళకి ఏమీ మన నుంచి సహాయం అఖ్ఖరలేదు. వాళ్ళు ముక్తిని పొందారు ఇప్పటికే. వాళ్ళ ఉద్దేశం మన గ్రంధాలని నాలుగు కాలాలు నిలిపి, ప్రపంచం నలుమూలలా చాటాలని. అందుకని ఆ గ్రంధాలని నాలుగు కాలాలు నిలపటానికి

కాని, చాటటానికి కాని చేసే ఏ పని చేసినా గొప్ప సేవ చేసినట్టే. ఎందుకంటే శాస్త్రం మానవాళికి రెండు విధాలుగా సేవ చేస్తుంది. అవి

శాస్త్రం అధ్యయనం చేస్తేనే శాంతి నెలకొంటుంది. అందుకే పారాయణాన్ని గొప్ప సాధనగా పరిగణిస్తాము. శాస్త్రాన్ని గట్టిగా అధ్యయనం చేస్తేనే, ఆ శబ్దమే, ఆ వేద ఘోషే, సృష్టిని పునీతం చేస్తుంది. అందుకే పారాయణం బ్రహ్మయజ్ఞంలోకి వస్తుంది.

శాస్త్రాన్ని నేర్చుకున్నా, నేర్పించినా, రెండూ లాభమే. శాస్త్ర బోధని అధ్యాపనం అంటారు. అధ్యాపనం చేయటం బ్రహ్మయజ్ఞంలో గొప్ప పద్ధతి.

అధ్యాపనం బ్రహ్మ యజ్ఞః
పితృ యజ్ఞస్తు తర్పణం
హోమోదైవో బలిర్భౌతః
నిర్యఘ్నో తిధి పూజనం

బోధనకీ, ప్రసంగంకీ చాలా పెద్ద తేడా ఉంది. ప్రసంగం యివ్వటం అంటే చెదురుమదురుగా అక్కడక్కడా సంబంధం లేని కొన్ని విషయాల మీద ఊకదంపుడు ఉపన్యాసాలు యిచ్చుకుంటూపోవటం. అది ఒక విధమైన సత్సంగం. ఎక్కడో ఒక చోట కూర్చుని కాసేపు నాలుగు మంచి మాటలు మాట్లాడుకోవటం లాంటిదది. ఇది కూడా ఖచ్చితంగా లాభదాయకమే కాని ఇలాంటి ప్రసంగాలకీ, ఒక క్రమపద్ధతిలో, క్లాసులు తీసుకున్నట్టు బోధన చేయటానికీ చాలా తేడా ఉంది. బోధనలో ఒక విషయం వివరణ ఉంటుంది. ఒక అంశానికీ, ఇంకో అంశానికీ మధ్య సంబంధం ఉంటుంది. చెప్పిన అంశాలన్నిటికి శాస్త్ర ప్రమాణం, తర్కం, అనుభవం ఉంటుంది. అంటే శృతి, యుక్తి, అనుభవ సహాయంతో బోధనని క్రమ పద్ధతిలో చేస్తే, దానికీ ప్రసంగానికీ హస్తిమశకాంత తేడా ఉంటుంది. ప్రసంగం ఉత్సాహపరుస్తుంది. కాని బ్రహ్మయజ్ఞం అంటే బోధన.

ఉదాహరణకి ఒక ఖాళీ జాగాలో కొన్ని ఇటుకలు పడేస్తే, ఏం లాభం ఉంటుంది? వాటిని ఒక క్రమ పద్ధతిలో పేర్చాలి. అలా క్రమపద్ధతిలో పేర్చి, ఇల్లు కడితే అందులో ఉండవచ్చు. చెదురుమదురు అంశాల మీద ప్రసంగాలివ్వటం, ఇటుకలని ఒకచోట పడేయటం లాంటిది. వాటిని కూర్చాలి. దానికొక మేస్త్రీ కావాలి. ఇక్కడొక గురువు కావాలి.

బోధన అంటే కేవలం అంశాలని చెప్పటం కాదు. వాటిని ఒక క్రమపద్ధతిలో అల్లి, ఆత్మజ్ఞానం కలగజేసి, భద్రత, శాంతి, ఆనందం చేకూర్చటం జరుగుతుంది.

పూర్వం గురుకులంలో ఈ బోధన జరిగేది. ఇప్పుడా గురుకుల సాంప్రదాయం అంతరించిపోతోంది. ఇప్పుడది కొంతవరకన్నా నిలిచి ఉందంటే, దానికి చిన్మయానంద స్వామిని, దయానంద సరస్వతి స్వామిని మెచ్చుకోవాలి. వాళ్ళు శాస్త్రాన్ని బోధనరూపంలో మలిచారు. అంతకు ముందు ప్రసంగాలు ఎక్కువా, బోధన తక్కువా ఉండేవి. కాని ఈ స్వామీజీలు దీన్ని విశ్వవిద్యాలయ బోధనలాగా చేసారు. భారీఎత్తున క్లాసులు పెట్టీ, బోధన చేసి, వాళ్ళని నోట్సులు రాసుకోమనీ, వాళ్ళ నోట్సులని బేరీజు వేసుకోమనీ, ప్రశ్నలడిగీ, సందేహాలు తీర్చి చేస్తున్నారు. ఇది గుడ్డిగా పాటించే కొన్ని నమ్మకాలు కాదు. ఇది ఒక శాస్త్రం. నిస్సంశయ జ్ఞానం పెంపొందించాలి దీనిమీద.

అందువల్ల బ్రహ్మ యజ్ఞం కూడా పర ఉపకారం కిందకు వస్తుంది.

విద్యాదానం సర్వదానాత్ ప్రధానం

రకరకాల దానాలు చేయవచ్చు గానీ, అన్నింటిలోకీ విద్యాదానం గొప్పది. అందుకే భగవద్గీత చివరిలో కృష్ణుడు చెప్తాడు, ఎవరు భగవద్గీతని బోధిస్తారో,వాళ్ళని నేను ఎక్కువ ప్రేమిస్తాను.

5.1.1.4 మనుష్య యజ్ఞః

నాలుగో యజ్ఞం మనుష్య యజ్ఞం. అన్ని రకాల సంఘసేవలు దీంట్లోకి వస్తాయి. అనాథ శరణాలయాలు, వృద్ధాశ్రమాలకి, స్కూళ్ళకి, ఆసుపత్రులకి సహాయం చేయటం వగైరా. కాని ఆ సహాయం ఎలా చేయాలో కూడా శాస్త్రం ఉపదేశిస్తుంది.

శ్రద్ధయా దేయమ్
అశ్రద్ధయా అదేయమ్
శ్రియాదేయమ్
హ్రియాదేయమ్
భియాదేయమ్
సంవిదా దేయమ్ తైత్తిరీయం 1-11-6

వచ్చిన చిక్కేమిటంటే, ఇప్పుడు తక్కిన నాలుగు యజ్ఞాలు పక్కన పెట్టేసి, ఇదొక్కటీ చేస్తే చాలనుకుంటున్నారు. ఇది సరియైన అవగాహన లేక వచ్చిన సమస్య. మనుష్యులకి కేవలం కార్బోహైడ్రేట్సే చాలు అన్నట్టుంది. అందుకని మనుష్య యజ్ఞంతో పాటు, తక్కిన యజ్ఞాలు కూడా చేయాలి.

5.1.1.5 భూత యజ్ఞం

ఐదో యజ్ఞం, భూత యజ్ఞం. మనిషి కూడా తక్కిన జీవరాశులందరికీ చేసే సేవ. మన జీవితం సుగమంగా సాగటానికి తక్కిన జీవరాశులు కూడా తోడ్పడుతాయన్న విషయాన్ని మరవ కూడదెన్నడూ. చెట్లూ, జంతువులూ, నదులూ మనకి తోడ్పడుతున్నాయి.

అశ్వత్థో వటవృక్ష చందన తరుర్ మందార కల్పదృమౌ
జంబూ నింబ కదంబ చూత సరళ వృక్షశ్చ ఏ క్షీరిన:
సర్వే తే ఫల సంయుతా ప్రతిదినం విభ్రజనమ్ రాజతే
రమ్యం చైత్ర రథం చ నందనవనం కుర్వంతు నో మంగళం

అశ్వద్థ, కదంబ, మందార, సరుగుడు చెట్లనీ, పండ్లిచ్చే జామ, మామిడి లాంటి చెట్లనీ, చైత్రవనాన్నీ, తోటనీ అవి చేసే సహాయాన్నీ నేను గుర్తుంచుకుని అవి మానవాళికి మంగళం చేకూర్చేలాగా పెంచి పోషించాలి.

గంగ సింధు సరస్వతి చ యమున గోదావరి నర్మద
కావేరీ సరయు మహేంద్ర తనయ చర్మన్వతి వేదిక
క్షిప్ర వేత్రవతి మహా సుర నది ఖ్యాతీ చ య గండకీ
పూర్ణా పూర్ణ జలైహి సముద్ర సహిత: కుర్వంతు నో మంగళం

ఇదే విధంగా గంగ, యుమన, గోదావరి, నర్మద లాంటి ప్రవహించే నదులు చేసే సహాయాన్ని గుర్తుంచుకుంటాను. వాటికి నేను తిరిగి సహాయం చేయలేకపోయినా కనీసం వాటిని కలుషితం చేయను, నాశనం చేయను.

భారీ ఎత్తున చేయలేకపోయినా, ఇంట్లో తులసిచెట్టు పెట్టుకోవాలి మనం. దానికి భక్తిగా నీళ్ళు పోయాలి. అలాగే జంతువులన్నింటికీ మేలు చేయలేకపోవచ్చు, కాని తినేముందు కొంచెం అన్నం ముద్ద బయటపెడితే – కాకులో, ఆవులో తింటాయి దాన్ని.

ఇది సంపూర్ణమైన అవగాహన. వైదికుడు అంటే విశ్వానికి చెందిన పౌరుడు. ఎందుకంటే అతను ప్రపంచం గురించి. నక్షత్రాల గురించి తెలిసినవాడు. సంధ్యావందనం చేసేటప్పుడు అన్ని ప్లానెట్లకీ ఆవాహన చెప్తాడు.

ఆదిత్యం తర్పయామి
సోమం తర్పయామి
అంగారకం తర్పయామి

మొత్తం సౌరమండలాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకుంటాడు.

ఈ పంచమహాయజ్ఞం చేయటాన్నే నిష్కామ కర్మాణి, సాత్విక కర్మాణి, ఉత్తమ కర్మాణి,పర ఉపకారకర్మాణి అంటారని చూసాం. ఇది ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదలకి తోడ్పడుతుంది ప్రాధమికంగా.

5.1.2 మధ్యమ కర్మాణి

ఈ రకం కర్మలు సకామ కర్మలు (కోరికతో చేసేవి). వీటిని రాజస కర్మాణి, పరఉదాసీన కర్మాణి అని కూడా అంటారు. పరఉదాసీనకర్మాణి అంటే ఎవరెలా పోతే నాకేం అని యితరులని పట్టించుకోకపోవటం. వాళ్ళ సమస్యలని, వాళ్ళ ఉనికినే ఖాతరు చేయము. మన కోరిక తీరితే చాలు. అంతే ఇలాంటి కర్మలు ప్రాపంచిక సౌఖ్యం తెచ్చిపెడతాయి కాని ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదలకి ఏమాత్రం తోడ్పడవు.

5.1.3 అధమ కర్మాణి

వీటిని తామస కర్మాణి, నిషిద్ధ కర్మాణి, పర అపకార కర్మాణి అని కూడా అంటారు. చేయకూడని కర్మలు లేదా వినాశనకారి కర్మలు వస్తాయి. మనకి లాభం కలుగుతుంది కాని ఎదుటివారికి హానికరమైన ఈ కర్మలు మనకి ఆధ్యాత్మికంగా ఎదుగుదల చేకూర్చకపోగా, ఇంకా కిందకి జారుస్తాయి.

ఆ విధంగా మొదటిది ఆధ్యాత్మిక పురోగతి కలగజేస్తే, రెండోది ఆధ్యాత్మిక స్థబ్ధత కలగ జేస్తే, మూడోది ఆధ్యాత్మిక తిరోగతిని కలుగజేస్తుంది. కర్మయోగి తను చేసే కర్మలని ఉత్తమ కర్మలు ఎక్కువగా ఉండేటట్టు, మధ్యమ కర్మలు తక్కువగానూ, అధమ కర్మలు శూన్యంగానూ ఉండేటట్టు మలచుకోవాలి. అధమ కర్మలు చేయక తప్పని కర్మలు చేసినా అంటే పర అపకార కర్మలు చేసినా, వాటిని ఉత్తమ కర్మలతో తుడిచివేయాలి. ఆ విధంగా ఉత్తమ కర్మలు రెండు విధాలుగా పనిచేస్తాయి. ఆధ్యాత్మిక పురోగతికి తోడ్పడుతాయి, తప్పనిసరి కర్మల నుంచి పుట్టిన పాపాన్ని తుడిచివేస్తాయి.

5.2 సరియైన దృక్పథం

ఏ దృక్పథమైనా సరియైన అవగాహన వల్ల ఏర్పడుతుంది. జీవన సూత్రాలని అర్థం చేసు కోందే ఆరోగ్యకరమైన చిరకాల దృక్పథం ఏర్పడదు.

మనమే పనిచేసినా, అది జగత్‌లో ఒక భాగమవుతుంది. అంటే మన చేయి దాటిపో తుంది. ఎప్పుడైతే కర్మ జగత్‌లో ఒక భాగమవుతుందో, అప్పుడు మన కర్మల మీద జగత్ సూత్రాలు పనిచేస్తాయి. ఎందుకంటే జగత్ మొత్తం ఆ సూత్రాల మీద నడుస్తుంది.

అలా ప్రక్రియ వల్ల వచ్చే కర్మని ఫలం అంటారు.అలా ప్రతి కర్మా ప్రాసెస్ అయి,ఫలంగా మనకి తిరిగి వస్తుంది.జగత్‌సూత్రాలు పరమాత్మ చేతిలో పరికరాలు.అందువల్ల కర్మసూత్రాల

వల్ల ప్రాసెస్ అయిందీ అంటే అర్థం, పరమాత్మ ఆ ప్రాసెసింగ్ చేస్తున్నాడని. అందువల్ల కర్మ దేవుని దగ్గరకి వెళ్ళి, ఫలం రూపంలో తిరిగి వస్తోంది.

ఎప్పుడైతే ఈ నిజం తెలుసుకుని, దాన్ని గుర్తుంచుకుంటామో, అప్పుడే ప్రతి కర్మ ఈశ్వర అర్పణగా చేస్తాము. జ్ఞానోదయం పొందిన కర్మయోగికి ప్రతి కర్మా ఈశ్వరార్పణే. ఈ ఎఱుకని ఈశ్వరార్పణ భావన అంటారు. ఈశ్వరార్పణ భావంతో చేస్తే, పరమాత్మ నుంచి వచ్చిన ఫలాన్ని కర్మఫలం అనకుండా ఈశ్వర ప్రసాదం అంటాం. ఎందుకంటే దేవుని నుంచి వచ్చే ఏదైనా ప్రసా దమే. అందుకని దాన్ని విమర్శించలేము, వ్యతిరేకించలేము.

కర్మ చేసేటప్పుడు ఈశ్వరార్పణ భావంతో చేసి, కర్మ ఫలాన్ని ఈశ్వరప్రసాద భావనతో స్వీకరించటమే యోగం. ఈ రెండు భావనలూ ఉంటే మనసు ప్రశాంతంగా ఉంటుంది. సమ త్వం యోగ: ఉచ్యతే. అన్ని పనులూ ఉత్సాహంగా చేస్తాము.విసుగు గాని, చిరాకు గాని పుట్టదు. ఈశ్వరార్పణ భావన, ప్రసాద భావనల నుంచి పుట్టిందే సమత్వ భావన. మొదటి రెండు భావన లూ కలిసి ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదల వేగంగా చేస్తాయి. దీన్ని చిత్తశుద్ధి అంటారు.

చిత్తశుద్ధిని తేలిగ్గా వివరించాలంటే – జీవితంలో మనకున్న సమస్యలు ప్రపంచం వల్ల ఏర్పడినవి కావు. మన అజ్ఞానంతో, మనం ప్రపంచాన్ని సరిగ్గా అర్థం చేసుకోకపోవటం వల్ల ఏర్పడినవి అని అర్థం చేసుకోవటం. అజ్ఞాని నేను ప్రపంచంలో సరిగ్గా వ్యవహరించక అవస్థ పడుతున్నాను.

నేను జ్ఞాని అయితే నందనవనం అయిన ప్రపంచంతో ఎలా వ్యవహరించాలో తెలుస్తుంది. సంపూర్ణం జగదేవ నందనవనం. అంటే అజ్ఞాని నేను సమస్య. జ్ఞాని నేను పరిష్కారం. కర్మయో గంవల్ల తెలుస్తుంది ఇది. దీన్నే చిత్తశుద్ధి అంటారు.

*****

6. ఉపాసనా యోగం

వైదికులు పొందాల్సిన నాలుగు లక్ష్యాలనూ, అందులో అంతిమ లక్ష్యమైన మోక్షం గురించీ చూసాము. అవి పొందటానికి వాళ్ళు పాటించాల్సిన మార్గాలను మూడు విధాలుగా విభజించవచ్చు. అవి – 1. కర్మయోగం 2. ఉపాసనాయోగం 3, జ్ఞానయోగం

ఇంతకుముందు కర్మయోగం గురించి చూసాము. కర్మయోగం అంటే అంతర్గత ఎదుగుదలకి తోడ్పడేటట్టు పనులు చేయటం.ప్రాపంచిక సుఖాలకోసం పాటుపడకుండా ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదలకి పాటుపడాలి. దృక్పథంలో మార్పు వస్తే, అకర్తా, అభోక్తాగా పనులు చేయవచ్చు.దీన్ని భగవద్గీతలో మూడవ అధ్యాయంలో వివరంగా చూడవచ్చు.

ఇక ఉపాసనాయోగం విషయానికి వస్తే శంకరాచార్యుల వారు దీన్ని సమాధియోగం అని కూడా అంటారు. పురుషార్థం సాధించటానికి మన వ్యక్తిత్వాన్ని సంసిద్ధం చేయటమే ఉపాసనా యోగం ఉద్దేశం. పురుషార్థయోగ్యతా సంపాదనార్థం, మన జీవిత అంతిమ లక్ష్యంమానవ లక్ష్యాలను సాధించే నిరంతర ప్రయాణం కాబట్టి, ఉపాసనని, యోగ్యత సంపాదించే కార్యక్రమంగా అభివర్ణించవచ్చు.

కఠోపనిషత్తులో, మన లక్ష్యసాధనలో మనని ఒక రథంతో పోల్చారు.ఎలాగైతే ప్రయాణం చేసి, గమ్యం చేరటానికి వాహనం మంచి స్థితిలో ఉండాలో, అలా మన శరీరం కూడా మంచి స్థితిలో ఉండాలి. అందుకని,శాస్త్రాలు మన శరీరాన్ని కొన్ని భాగాలుగా విభజించాయి. శరీర నిర్మాణం క్లిష్టంగా ఉండి, ఒక్కసారిగా మనకి అర్థంకాదు కాబట్టి దాన్ని అర్థం చేసుకునేందుకు వీలుగా వివిధ విభాగాలుగా విభజించారు. ఒక కోణంలోంచి కోశపంచకం అన్నారు. ఇంకో కోణంలోంచి శరీరత్రయం అన్నారు. మన అధ్యయనం కోసం మన శరీరాన్ని మూడు భాగాలుగా విభజిద్దాం.ఇది శాస్త్రప్రకారం జరిగింది,కాబట్టి, చాలా యోగ్యమైన విభజనగా పరిగణించాలి.

1. కాయిక అంశ – భౌతిక కాయం
2. వాచిక అంశ – వాక్కు
3. మానసిక అంశ – మనసు

వాక్కు మన వ్యక్తిత్వాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. మనసు అంతకన్నా క్లిష్టమైనది, కాని అత్యంత ముఖ్యమైనది కావటంతో దాన్ని నిర్లక్ష్యం చేయలేము. శాస్త్రం ఈ మూడు భాగాలని నియంత్రించేందుకు ప్రోగ్రాములని నిర్దేశించింది.

6.1 కాయిక అంశ

మొదటి భాగం భౌతిక శరీరం లేదా స్థూల శరీరం. స్థూల శరీరం వల్లనే మన లక్ష్యాలని – ప్రాపంచిక లక్ష్యాలని లేదా ఆధ్యాత్మిక లక్ష్యాలని – సాధించగలమని మనకి తెలుసు కాబట్టి యిది చాలా ముఖ్యమైనది. అందుకే శాస్త్రం శరీరాన్ని గానీ, శరీర ఆరోగ్యాన్ని కాని నిర్లక్ష్యం చేయద్దని చెప్తుంది.

ఉదా: ఆరోగ్య దృఢ, గాత్ర సంపత్యర్థం

లేదా మందులు వేసుకునే ముందు ఈ మంత్రం చెప్తాం.

శరీరే జర్జరి భూతే వ్యాధిగ్రస్తే కలేవరే

ఔషధం జాహ్నవి తోయమ్ వైద్యో నారాయణో హరి:

శరీరం అవస్థపడుతున్నప్పుడు, శరీరానికి వ్యాధి సోకినప్పుడు తీసుకునే మందు పవిత్రమైన గంగాజలం, వైద్యుడు సాక్షాత్తు నారాయణుడు.

శరీరం గురించిన ప్రార్థన కేవలం ప్రాపంచిక లక్ష్యాలను బోధించే వేద పూర్వభాగంలోనే కాదు, ఆధ్యాత్మిక చింతన పెంచే వేదాంత భాగంలో కూడా శాంతిపాఠాల రూపంలో ఉంది శారీరక ఆరోగ్యం యివ్వమనీ, ఏకాగ్రత కుదర్చమని కోరుతాయి అవి.

కాని దురదృష్టవశాత్తు, మనం ఏదో ఒక రోగం బారిన పడేవరకూ, ఆరోగ్యాన్ని లెఖ్ఖ చేయము. అనారోగ్యం వచ్చాక నయం చేయించుకునేదానికన్నా, ఆరోగ్యం గురించి ముందు జాగ్రత్త తీసుకోవటం చాలా తేలిక. ముందు జాగ్రత్త తీసుకోవటానికి ఆట్టే సమయం కానీ, డబ్బు గానీ వ్యయం చేయనఖ్ఖరలేదు. కాని ఒకసారి ఆరోగ్యం కోల్పోయామో దాన్ని తిరిగి తెచ్చుకోవటానికి బోలెడు డబ్బూ, సమయమూ వెచ్చించాల్సి ఉంటుంది. ఆరోగ్యం కాపాడుకోవటానికి సమయం లేదంటే, అనారోగ్యాన్ని పారద్రోలటానికి బలవంతంగా సమయం వెచ్చించాల్సి ఉంటుంది. శరీర సంరక్షణని శరీరపోషణగా పొరపాటుపడకూడదు. శరీర సంరక్షణే లక్ష్యంగా ఉన్నప్పుడు, లేదా అనవసరమైన లక్ష్యాలకు వినియోగించినప్పుడు, శరీర పోషణ అవుతుంది. అందువల్ల మామూలు సంరక్షణని సాధనాని అంటారు.

6.2. వాచిక అంశ

వ్యక్తిత్వంలోని రెండో అంశ వాచిక అంశ. ఇది కూడా చాలా ముఖ్యమైన అంశం. వివేకచూడామణిలో శంకరాచార్యులు చెప్పారు:

యోగస్య ప్రథమం ద్వారం వాక్ నిరోధోపరిగ్రహ: నిరాశా చ నిరీహా చ

కృష్ణుడు భగవద్గీత, పదిహేడవ అధ్యాయంలో వాచిక తపస్సుకి నాలుగు అంశాలను సూచించాడు.

6.2.1 అనుద్వేగకరం - బాధించనిది

మన మాటలు ఎవరినీ బాధించకుండా ఉండేటట్టు చూసుకోవాలి. మాటల స్థాయిలో అహింసని పాటించటం మొదటిమెట్టు. తిట్టటం, విమర్శించటం, నిందించటం, కించపరచ టం, వాదించటం లాంటివన్నీ హింసకిందకి వస్తాయి.

ఏది బాధిస్తుందో ఎలా తెలుసుకోవాలి? దానికి ఒకటే మార్గం ఉంది. మనని ఎవరైనా ఏది అంటే మనని బాధిస్తుందో, అది ఎదుటివారిని కూడా బాధిస్తుంది. ఏది బాధిస్తుందోఅది అనకుండా ఉండటానికి ప్రయత్నించాలి.అలా కుదరని పక్షంలో కనీసం బాధించే అంశాన్ని తగ్గించాలి. శరీరాన్ని కోసేముందు బాధ తెలియకుండా ఉండటానికి డాక్టరు మత్తుమందు యిచ్చినట్టుగా.

6.2.2 సత్యం-నిజం

సత్యం అంటే నిజం చెప్పటం. బ్రహ్మన్ లేదా దేవుని చేరుకోవటానికి అత్యంత ముఖ్యమైన నియమం ఇది. సత్యం చెప్పటం ద్వారా మనం అంతిమ సత్యమైన బ్రహ్మన్‌ని చేరుకోవచ్చు. ప్రాపంచిక స్థాయిలో సత్యం చెప్తే, ఆధ్యాత్మిక స్థాయిలో సత్యానికి చేరువవచ్చు. ప్రాపంచిక సత్యం వాక్‌తపస్సు,ఆధ్యాత్మిక సత్యం భగవానుడు,అందువల్ల మనమాడే ప్రతి అబద్ధమూ మనని దేవునికి దూరం చేస్తోంది.

అసతోమా సద్గమయా - ఓ దేవా! నన్ను అసత్‌కి దూరం చేయి.ఎటువంటి అసత్యమాడినా ప్రతిఅసత్యమూ మనని భగవంతునికి దూరం చేస్తుంది.మన మనసుని ఎంతగా సున్నితపర చుకోవాలంటే, మనం చెప్పే ప్రతి ఒక్క అబద్ధమూ మనని బాధించి, ఆ బాధ చిరకాలం ఉండేలా చేయాలి. అబద్ధం ఆడటం వల్ల కలిగే బాధ ముందు, అది ఆడితే కలిగే లాభం వీగిపోవాలి. అప్పుడు మన ప్రమేయం లేకుండానే మనం అసత్యమాడటం మానేస్తాము. తప్పనిసరిపరిస్థితిలో ఆడాల్సిన అబద్ధాల వల్ల కలిగే పాపాన్ని కొంతమేరకు ప్రాయశ్చిత్తం వల్ల తగ్గించుకోవచ్చు.

6.2.3 ప్రియం – మృదువుగా

వాక్తపస్సులో మూడో అంశం యిది. దీనర్థం మన వాక్కు ప్రియంగా ఉండాలి. అంటే సున్నితంగా, మృదువుగా, మర్యాదగా, వినయంగా ఉండాలి. అంటే మంగళ శబ్దాలు ఉండాలి. అమంగళ శబ్దాలు విడిచిపెట్టాలి.

6.2.4 హితం – ఇష్టం

మనం మాట్లాడేది వినే వ్యక్తికి హితంగా ఉండాలి. అంటే అతనికి యిష్టంగా ఉండాలి. అత్యంత దారుణమైన హింసల్లో ఒకటి, మనం చెప్పేదాని మీద శ్రద్ధలేనివానితో మాట్లాడాల్సి రావటం. భరించలేని నిజం,సాధారణంగా, ఎవరికీ ఎదుటివారు చెప్పేది వినే ఓపిక ఉండదు.

6.3 మానసిక అంశ

మూడవ స్థాయి మానసిక అంశ. మనసుని నియంత్రించుకునే కార్యక్రమం. అన్నిరకాల ధ్యానాలూ మానసిక తపస్సు క్రిందకి వస్తాయి. కాని ధ్యానం ఒక్కటే మానవ తపస్సుకి చాలదు. ప్రాధమికంగా ఉపాసన అంటే మానస తపస్సుకి చేసే ధ్యానం. కాని శరీరాన్ని, వాక్కుని నియం త్రించందే మనసుని నియంత్రించలేము కాబట్టి, కాయిక, వాచిక తపస్సులని మానసిక తపస్సు కి తొలిమెట్టుగా భావిస్తాము. ఎందుకంటే మనస్సు సూక్ష్మమైనది. తేలిగ్గా అదుపులో పెట్టలేనిది. అందువల్ల ముందు శరీరాన్ని, వాక్కుని అదుపులో పెట్టుకోవాలి. ఇవి తర్వాతమనసుని నియం త్రించటానికి పరోక్షంగా పనికొస్తాయి.

అందుకే ఏ ధ్యానయోగ కార్యక్రమమున్నా దాంట్లో కాయిక, వాక్ తపస్సులు కూడా ఉం టాయి. అష్టాంగయోగంలో కూడా పతంజలి ముఖ్య ఉద్దేశం మానస తపస్సే అయినా కాయిక వాచిక తపస్సులను కూడా ప్రస్తావిస్తాడు. భగవద్గీతలో ఆరవ అధ్యాయం పేరు ఆత్మసంయమన యోగం అయినా కృష్ణభగవానుడు ఆహార నియమాలని గురించి కూడా మాట్లాడుతాడు. మనసు, వాక్కులకు సంబంధమున్నట్టుగా, మనసు, శరీరానికి కూడా సంబంధముంది. అందుకే విపరీత మైన కోపం వచ్చినప్పుడు నిదానంగా, మర్యాదగా ఉండటం కష్టం. అందుకని ఉపాసన అంటే ప్రాధమికంగా మానస తపస్సు. పరోక్షంగా కాయిక, వాచిక తపస్సు.

మన వీలు కోసం, అన్ని రకాల ధ్యానాలనీ నాలుగు రకాలుగా విభజించవచ్చు. మన మనసులో మనం పెంపొందించుకోవాలనుకుంటున్న అంశాన్ని బట్టి.

6.3.1 విశ్రాంతి ధ్యానం

ఈ ధ్యానంలో ముఖ్యంగా మనసుని విశ్రాంతిపరచటం ఉన్నా, తక్కిన శరీర భాగాలని కూడా విశ్రాంతి పరుస్తారు. ఇందులో శారీరక విశ్రాంతి, వాచిక విశ్రాంతి, ఇంద్రియాత్మక

విశ్రాంతి యిస్తాము. అప్పుడు చివరికి మనసుకి విశ్రాంతి లభిస్తుంది. నేటి పోటీ ప్రపంచం లో ఒత్తిడి తగ్గించుకోవటానికి ఇది చాలా ఉపయోగపడుతుంది. అందుకని విశ్రాంతి ధ్యానాన్ని ఒత్తిడి నిర్మూలించే ధ్యానం అనికూడా అనవచ్చు. ప్రతిరోజూ కాసేపు విశ్రాంతిగా కూర్చోవటం సాధన చేయండి. ఇది శారీరక, మానసిక ఆరోగ్యానికి చాలా అవసరం. దీనికి ఏ పద్ధతి అన్నా వాడవచ్చు. ఉదాహరణకి ఒక మంత్రాన్ని జపించటమో, మీ శ్వాసమీద ధ్యాస పెట్టటమో, లేదా కేవలం శాంతిః అనటమో చేయవచ్చు.

6.3.2 ఏకాగ్రతాధ్యానం

ఈ ఏకాగ్రత ధ్యానంలో మనసుని ఒక దానిమీద కేంద్రీకరించటం, కేంద్రీకరించే సమయాన్ని పెంచటం సాధన చేస్తాము. ప్రాపంచిక విషయం మీద కానీ, ఆధ్యాత్మిక విషయం మీద కాని కొంత నియమిత కాలపరిమితి సేపు ఏకాగ్రత కలిగే సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుకోవాలి.
దీనికి మన శాస్త్రంలో మూడు పద్ధతులు సూచించబడ్డాయి.

మానసపూజ	–	షోడశోపచార పూజ చేయటం.
మానస పారాయణం	–	ఏ ప్రార్థన అన్నా చేయటం
మానస జపం	–	ఏదో ఒక నామం తీసుకుని చేయటం.

6.3.3 విశాలదృక్పథ ధ్యానం

ఇందులో సృష్టిమొత్తాన్ని ఊహించుకుంటాము. అప్పుడే అనంత విశ్వంలో మనం చాలా, చాలా చిన్నవాళ్ళమని – దాదాపు సున్నాతో సమానమని అర్థమవుతుంది. మనకేదో మన జీవితం గురించి, పరిస్థితుల గురించి తలకి మించిన భావాలున్నాయి. మన సమస్యలే అంతర్జాతీయ సమస్యలంత పెద్దవనీ, మనం లేకపోతే ప్రపంచం తల్లకిందులై పోతుందనీ తెగ ఊహించేసుకుంటాం. అలాంటి తప్పుడు ఆలోచన, దేని స్థానంలో అది ఉండాలనే తప్పుడు ప్రతిస్పందనలకి దారి తీస్తుంది. మన స్థానం విశ్వంలో ఎక్కడుందో మనకొక అవగాహ న ఉండాలి. సృష్టినంతా ఊహించుకోవాలి. ఆకాశం, నక్షత్ర కూటమి, సౌర కుటుంబం, గ్రహాలు, ఖండాలు, నదులు, కొండలు, పక్షులు, జంతువులు, మనష్యులు. దీన్ని విశ్వరూప ధ్యానం అంటారు. ఇందులో సృష్టి ప్రకరణం ఉంటుంది.

6.3.4 విలువల ధ్యానం

దీన్ని మార్పు ధ్యానం అనికూడా అంటారు. ఇక్కడ మన ఆలోచనా తీరుని మార్చటం వల్ల, మనం సంపూర్ణంగా అంతర్గతంగా మారతాము. మనం సాధారణంగా మన ఆలోచనా తీరుని పట్టించుకోము. ఎందుకంటే, అది చాలా సూక్ష్మంగా ఉంటుంది, క్షణంలో మాయ

మవుతుంది. తక్కిన వాళ్ళు చూడలేరు. కాని మన ఆలోచనా తీరు మన జీవితాన్ని, మన గమనాన్ని, మన లక్ష్యాన్ని నిర్ణయిస్తుందన్న విషయం మర్చిపోకూడదు.

మీ ఆలోచనలని గమనించండి, అవి మీ మాటలవుతాయి.

మీ మాటలను గమనించండి, అవి మీ కార్యాలవుతాయి.

మీ కార్యాలను గమనించండి, అవి మీ అలవాట్లవుతాయి.

మీ అలవాట్లను గమనించండి, అవి మీ నడవడిక అవుతుంది.

మీ నడవడికను గమనించండి, అది మీ గమ్యం అవుతుంది.

అందుకని మీ ఆలోచన, మీ భవిష్యత్తుని నిర్ణయించే సూక్ష్మమైన బీజం.

యద్భావం తద్భవతి – మీరెలా ఆలోచిస్తే, అది అవుతారు.

6.3.4.1 దైవీ సంపత్తి, అసురీ సంపత్తి

శాస్త్రంలో దీన్ని రెండు సాంకేతిక పదజాలాల్లో వర్ణిస్తారు –

తత్క్రతున్యాయ: భ్రమరకీట న్యాయ:

ఆలోచనాతీరు మన భవిష్యత్తుని నిర్ణయిస్తుంది. కాబట్టి, వాటిని మార్చుకోవటం చాలా అవసరం. భగవద్గీత 16వ అధ్యాయంలో ఆధ్యాత్మిక లక్ష్యం వైపు తీసుకెళ్ళే దైవీ సంపత్తి గురించి వుంది. లక్ష్యాన్నుంచి దూరం చేసేది అసురీ సంపత్తి.

అసురీ సంపత్తిలో ఈర్ష్య, ద్వేషం, అసహనం, చిరాకు లాంటి లక్షణాలు ఉంటాయి. ఇవన్నీ కూడా మళ్ళీ ఆలోచనలే. ఆలోచనలు ఇటుకలలాంటివి ఒక భవంతి ఆకారం, ఆ ఇటుకలని పేర్చిన పద్ధతి వల్ల ఏర్పడుతుంది. భవంతి రూపు మార్చాలంటే, ఇటుకల అమరికమార్చాలి. అంతే. అలాగే మన ఆలోచనా తీరుని మార్చుకుని, 'నాకు ఓపిక ఉంది. నేను నా జీవితాన్ని ఎదుర్కోగలనన్న నమ్మకం ఉంది' అనుకోవాలి. దాని బదులు, 'నాకేం తెలియదు, నేను అసమర్థుడిని' అనుకుంటాం. మామూలుగా, ఈరోజుల్లో రోగాలు కూడా కేవలం ఆరోగ్యం కోరుకోవటం వల్ల నయమవుతున్నాయి. మనసు శక్తివంతమైన పరికరం. దానికి అఖండమైన సంకల్పబలం – దృఢనిశ్చయ శక్తి – ఉంది. ఈ విలువల ధ్యానంలో ఈ సంకల్ప బలాన్ని పెంచుకుంటాం. ఇది నాలుగో విధమైన ధ్యానం.

ఈ నాలుగు రకాల ధ్యానాలూ మన మనసుని నియంత్రించి, దాన్ని ఆరోగ్యవంతం చేసి, పురుషార్థప్రాప్తికి అర్హులని చేస్తాయి.

6.3.5 శరీరం, వాక్కు, మనసుల సమిష్టి కృషి

శరీరం, వాక్కు, మనసులు ఆరోగ్యంగా ఉండాలి నిజమే, కాని అవి విడివిడిగా ఆరోగ్యంగా ఉంటే చాలదు. అవి సమిష్టిగా పనిచేయాలి. అందువల్ల వాటిని నియంత్రించటమే కాదు, వాటి మధ్య సమభావం ఉండాలి. ఒకటొక దారీ, యింకోటి యింకోదారీ పోకూడదు. నిజానికి మనం ఒక అబద్ధం చెప్పినప్పుడల్లా, వాక్కుకి, మనసుకి మధ్య విబేధం సృష్టించి, వాటి మధ్య సమభావం లేకుండా చేస్తున్నాయి. మూడింటినీ ఒక త్రాటి మీద నడిపించటాన్ని ఆర్జవం అంటారు. శరీరం, వాక్కు, మనసులని విడివిడిగా అదుపులో పెట్టటానికీ, వాటిమధ్య సమభావం పెంపొందించటానికీ శాస్త్రం సూచించిన మార్గం ఉపాసనాయోగం. దీన్నే సమాధి యోగం అనీ, అష్టాంగయోగం అని కూడా అంటారు.

కర్మయోగం, ఉపాసనాయోగాల్లో ఏది ముందు, ఏది వెనుక అనటానికి లేదు. ఒక్కో సందర్భంలో ఒక్కోదాని మీద ఎక్కువ ధ్యాసపెట్టవచ్చు. అన్నీ సమానంగా ముఖ్యమే. కర్మయోగం, ఉపాసనాయోగంలో నిష్ణాతులయ్యాక, మనం మూడోదీ, అత్యంత ముఖ్యమైనదీ అయినజ్ఞాన యోగంలోకి అడుగుపెడతాము.

*****

07. జ్ఞానయోగం

శాస్త్రం మనిషి కోరే నాలుగు పురుషార్థాలని వివరించి,వాటిని సాధించటానికి మూడుపద్ధతులని సూచించింది. అవి కర్మయోగం, ఉపాసన యోగం, జ్ఞానయోగం. ఇప్పుడు జ్ఞానయోగం గురించి చూద్దాం.

7.1 జ్ఞానయోగం - జ్ఞాన ప్రాప్త్యర్థం యోగ:

జ్ఞానయోగం అంటే జ్ఞాన సముపార్జనకి వాడే పద్ధతి. సహజంగా ఒక ప్రశ్న ఉదయిస్తుంది. దేని గురించిన జ్ఞానం?ఎందుకంటే జ్ఞానం ఒక వస్తువుకి సంబంధించినది ఎప్పుడూ. జ్ఞానయోగం అంటే ఆత్మ జ్ఞానం, మనల్ని గురించి మనం తెలుసుకోవటం.

మనని గురించి మనం తెలుసుకోవటం అంటే మనకి ఇప్పటికే మన గురించి కొంత తెలుసు. మన ఎత్తు, మన బరువు, మన తల్లిదండ్రుల గురించి. మన పుట్టుమచ్చలు వగైరా. అంటే మన గురించి పైపైన తెలుసు. కాని జ్ఞానయోగం అంటే మన గురించిన ముఖ్యమైన విషయం లేదా అసలు విషయం లేదా అసలు నేను, ఉన్నతమైన నేను అనవచ్చు. దాన్ని పరాప్రకృతి అంటారు.శాస్త్రంలో అసలు నేనుని ఆత్మ అంటారు.కాబట్టి జ్ఞానయోగం అంటే ఆత్మజ్ఞానయోగం.

7.2 ప్రయోజనం : మోక్షపురుషార్థ:

జ్ఞానయోగం అత్యుత్తమ పురుషార్థమైన మోక్షాన్ని పొందటానికి ఉపయోగపడుతుంది. జ్ఞానయోగం: మోక్షార్థం

7.3 మోక్షం

దీని గురించి పురుషార్థముల గురించి తెలుసుకున్నప్పుడు చూశాం.దానికి అనేక నిర్వచనాలున్నాయి.కాని మనం పురుషార్థాలతో చూసిన అర్థాన్ని మరి ఒకసారి గుర్తుకు తెచ్చుకుందాం. మోక్షం అంటే బంధత్వం లేదా ఆధారపడటం నుంచి స్వేచ్ఛ పొందటం. దేనితో బంధం? తక్కిన మూడు పురుషార్థాలూ అయిన ధర్మ, అర్థ, కామాలతో బంధం.

7.3.1 రెండురకాల బంధం

ఒక వస్తువు గాని, వ్యక్తి గాని ఎదురుగుండా ఉంటే, కలిగే బంధాన్ని భార: అంటారు. ముఖ్యంగా తోటి మనుష్యులతో ఏర్పడే సంబంధబాంధవ్యాలలో ఒత్తిడి ఎక్కువగా ఉంటుంది. అలాగని ఎవరూ లేకపోతే ఒంటరితనం వేధిస్తుంది. జీవితం శూన్యంగా అనిపిస్తుంది. ఉంటే

ఒక బాధ లేకపోతే ఒక బాధ. మనకి మనుష్యులు కావాలా వద్దా అన్నది తేల్చుకోలేకపోతు న్నాం. ఒక్కోసారి ఏదైనా ఆశ్రమానికి పారిపోదామా అనిపిస్తుంది. పిల్లలు ఎదురుగా ఉంటే తలనెప్పి, దూరంగా ఉంటే గుండెనొప్పి అని సామెత. ఇలాంటి పాశాన్ని ఉభయత: పాశా రజ్జు అంటారు.

మోక్షం అంటే ఈ రెండు బంధాలూ ఉండవు. మనిషి ఎదురుగా ఉంటే ఒత్తిడికి లోనవట మూ ఉండదు. దూరమయితే శూన్యతాభావమూ ఉండదు. 'నాకొక తోడు కావాలి' అన్న తపన ఉండదు. ధర్మార్థకామాలు ఉన్నా, లేకపోయినా తేడా ఉండదు. దీన్ని స్వేచ్ఛ అంటారు.

7.4 అంతర్గత స్వేచ్ఛలో మూడు సద్గుణాలు

ప్రశాంతత పెంపొందించుకోవటానికి ఆంగ్లంలో ఒక ప్రార్థన ఉంది. దాని సారాంశంఇది.
ఓ దేవా!నాకు సమత్వం ప్రసాదించు.జీవితంలో మార్చలేనివాటిని అంగీకరించగలిగేటందుకు.

నాకు ధైర్యం ప్రసాదించు, జీవితంలో మార్చగలిగినవాటిని మార్చేటందుకు.

నాకు వివేకం ప్రసాదించు, జీవితంలో ఏవి మార్చగలనో, ఏవి మార్చలేనో తెలుసు కునేటందుకు. అంటే మూడు సద్గుణాలు కోరుతున్నాము – సమత్వం, ధైర్యం, వివేకం. ఇక్కడ మార్చలేనిది అంగీకరించటం అంటే నోరు మూసుకుని భరించడం కాదు అర్థం. 'మార్చలేని దాన్ని భరించాలన్న' ఆంగ్ల సామెత ఉంది కాని ఇక్కడ మనం కోరే సమత్వం చిరునవ్వుతో అంగీకరించే సానుకూల కోరిక. ద్వేషం పెంపొందించనిది, అన్యాయం జరిగిందని పించనిది కోరుతున్నాము. ఒప్పుకోవాల్సిన చోట ఆరోగ్యకరంగా ఒప్పుకోవటం, మార్చగలిగిన చోట ధైర్యంగా మార్చగలగడం, వివేకంతో ఏది ఏదో తేల్చుకోవటం.

7.5 జ్ఞాన సముపార్జన విధానం

ఏ జ్ఞానం సంపాదించాలన్నా కూడా దానికి ఒకటే పద్ధతి ఉంది. జ్ఞాన సముపార్జనకి ఒక పరికరం కావాలి. దాన్ని సంస కృతంలో ప్రమాణం అంటారు.

నేర్చుకునే వ్యక్తి	–	ప్రమాత
వాడే పరికరం	–	ప్రమాణం
నేర్చుకునే వస్తువు	–	ప్రమేయం
పొందే జ్ఞానం	–	ప్రమ

అంటే ఒక ప్రమాత, ఒక ప్రమాణం ద్వారా, ఒక ప్రమేయం గురించిన ప్రమ పొందు తాడు. ఉదాహరణకి రంగు గురించి తెలుసుకోవాలంటే కన్ను, శబ్దం గురించి తెలుసుకోవా లంటే చెవి ఉపయోగిస్తున్నాడు.

7.5.1 ఐదు ప్రమాణాలు

శాస్త్రం ప్రమాణం గురించి విపులంగా చర్చించి,ఐదు ప్రమాణాలు మనకందుబాటులో ఉన్నాయి అంది. ఐదు ప్రమాణాలు మనుష్యులకి అందుబాటులో ఉండటంతో వాటిని పంచ పౌరుషేయ ప్రమాణాలని అంది.

ఆ ఐదు ప్రమాణాల పేర్లు తెలుసుకుంటే చాలు, వివరాలు సందర్భం వచ్చినప్పుడు నేర్చుకోవచ్చు.

1. ప్రత్యక్ష ప్రమాణం 2. అనుమాన ప్రమాణం 3. అర్థాపత్తి 4. ఉపమానం 5. అనుపలబ్ధి
ఈ ఐదు ప్రమాణాలని ఆచరణకి వీలుగా రెండుగా తగ్గించారు.

1.ప్రత్యక్ష ప్రమాణం 2.అనుమాన ప్రమాణం విజ్ఞాన శాస్త్రాలన్నీ వీటిమీదే ఆధారపడి ఉన్నాయి.

7.6 ఏ ప్రమాణం వాడాలి?

మరి మనం ఏ ప్రమాణం వాడాలి? శాస్త్రం మనకి యిష్టం వచ్చిన లేదా మనకి సర దాగా అనిపించిన ప్రమాణం వాడటానికి వీలు లేదంటుంది. ఆ ప్రమాణం మనం తెలుసుకోవా లనుకుంటున్న వస్తువు మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. మనం రంగు గురించి తెలుసుకోవాలనుకుం టే, కన్ను అన్న ప్రమాణం వాడాలి. నేను స్వేచ్ఛాజీవిని, నా యిష్టం వచ్చినట్టు చేస్తాను, ఎవరి మాటో ఎందుకు వినాలి? నేను చెవులు వాడతాననలేము. బుద్ధిగా కళ్ళు వాడాలి, ఒళ్ళుపొగ రుగా ఉండకూడదు. అందువల్ల జ్ఞానం సరియైన ప్రమాణం వాడితేనే, కలుగుతుంది.

7.7 ఆత్మజ్ఞానానికి ఏ ప్రమాణం?

మనకి అందుబాటులో ఉన్న ఐదు ప్రమాణాలూ, బాహ్యప్రపంచాన్ని చూస్తాయి. ఇందులో ఏవీ వాటి వెనుక ఉన్న కర్తని చూడవు. అందువల్ల ఇది ప్రత్యక్ష ప్రమాణం, అనుమాన ప్రమాణా ల లోటుపాటు. ఇది పంచ ప్రమాణాల వల్ల వచ్చే లోటుపాటు.ఇది సైన్సు యొక్క లోటుపాటు. ఇంతకు ముందు ఈ లోటుపాటుని సైన్సు ఒప్పుకోలేదు.కాని ఇప్పుడు ఒప్పుకుంటోంది. అది చదివే విద్యార్థిని చూడలేదు.

అక్షరాలా మన కళ్ళలాగా. మన కళ్ళు బాహ్య ప్రపంచాన్ని చూడగలవు గాని మనని చూడలేవు. (ఐ కెనాట్ స్టడీ ఐ) కర్తని కర్మలాగా చూడలేము. కర్త ఎప్పుడూ కర్మలాగా అందుబా టులో లేదు. ఇలా అయితే ఆత్మజ్ఞానం అందుబాటులో ఉండదు, వైజ్ఞానిక శాస్త్రానికి అంతుబట్ట దు. మరేదైనా మార్గం ఉందా?

7.8 ఆరవ ప్రమాణం

కళ్ళని చూడటానికి ఇంకో బాహ్య వస్తువు కావాలి. మనం మన కళ్ళని చూసుకోవటానికి అద్దం కావాలి. మన కళ్ళు మనని చూడలేవన్న విషయం మనం ఒప్పుకోవాలి. అప్పుడుబాహ్యవస్తువైన అద్దాన్ని వాడతాము. అలాగే ఆత్మజ్ఞానం విషయంలో కూడా ఈ పంచప్రమాణాలు పౌరుషేయ ప్రమాణాలు, అవి సరిపోవు. దీనికి ఆరవ ప్రమాణం కావాలి. అది సహజంగా లేదు. బయట నుంచి అద్దం తెచ్చినట్టు తేవాలి. దాన్ని శాస్త్ర ప్రమాణం లేదా శబ్దప్రమాణం అంటారు. ఇది అపౌరుషేయ ప్రమాణం.

అద్దం లేకపోతే? మన అందాన్ని కొలిచే మార్గమే లేదు. భగవంతుడు శారీరక అందాన్ని కొలవటానికి అద్దాన్ని యిస్తే, అంతర్గత అందాన్ని కొలవటానికి శాస్త్ర ప్రమాణం లేదా శబ్దప్రమాణం లేదా అపౌరుషేయ ప్రమాణాన్ని యిచ్చాడు. అది ఆరవ ప్రమాణం.

7.9 ఎలా వాడాలి?

అద్దం ఉండగానే సరిపోదు. మన అందమైన మొహం అది చూపిస్తుంది. కాని మనకి అద్దాన్ని ఎలా వాడాలో తెలియాలి. ఏది ముందువైపో, ఏది వెనుకవైపో తెలియాలి. అలాగే శాస్త్రాన్ని సరిగా అధ్యయనం చేయాలి. సరిగా చదివితే ఆత్మజ్ఞానం కలుగుతుంది. కాని శాస్త్రాన్ని మనమే చదివితే, ప్రమాదంలో పడే అవకాశం ఉంది. జ్ఞానం ప్రత్యేకం కాబట్టి, ప్రత్యేక పద్ధతి ఇక్కడ ఆత్మజ్ఞాన విషయం ప్రత్యేకం కాబట్టి,శాస్త్రం వాడే పద్ధతి కూడా ప్రత్యేకంగానే ఉంటుంది. ఏమిటది? మామూలు పుస్తకం చదివితే,మనం నేర్చుకునే పద్ధతిఏమిటి?మామూలుగా పుస్తకాలు అనేక వస్తువుల గురించి వివరిస్తాయి. అందులో రెండు దశలు ఉంటాయి.

ఎ) ముందు ఒక వస్తువు గురించిన సమాచారం వినటం.

బి) తర్వాత అక్కడికి వెళ్ళి ప్రత్యక్ష అనుభవం పొందటం.

ఉదాహరణకి నయాగరా జలపాతం గురించిన సమాచారం అంతా చదివారు.మొదటిదశ అయింది. తర్వాత అక్కడికి వెళ్ళినప్పుడు దాన్ని ప్రత్యక్షంగా చూసి అనుభవిస్తారు.దీన్ని డైకాటమీ పద్ధతి అంటారు.

కాని ఆత్మజ్ఞానం విషయం దగ్గరకి వచ్చేసరికి అలా జరుగదు. మొదటి దశలో ఆత్మ గురించి నేర్చుకుంటాము. రెండో దశలో వెళ్ళి ఆత్మని కలవాలంటే కుదరదు. ఎందుకని? మనమే ఆ ఆత్మ కాబట్టి. కాబట్టి ఈ డైకాటమీ పద్ధతి ఇక్కడ సాగదు. కాని మనం ఈ పద్ధతికి అలవాటు పడటంతో, శాస్త్రాన్ని కూడా ఇలాగే అధ్యయనం చేద్దామనుకుంటాము.

ఆత్మజ్ఞానంలో ఈ రెండు దశలూ లేవు.

ఆత్మజ్ఞానం ఒక సమాచారమా? కాదు

ఆత్మజ్ఞానం ఒక ప్రత్యక్ష అనుభవమా? కాదు.

అయితే మరి ఆత్మజ్ఞానం అంటే ఏమిటి? ఆత్మజ్ఞానమే! ఇంకో పద్ధతిలో చెప్పాలంటే ఆత్మ జ్ఞానం అంటే ఆత్మ అజ్ఞానం తొలగిపోవటమే.

7.10 వేరేపద్ధతి ఉంది – జ్ఞానయోగం

జ్ఞాన యోగానికి మూడుదశల సాధన ఉంది. శ్రవణం, మననం, నిధిధ్యాసనం.

7.10.1 శ్రవణం – సమర్ధవంతుడైన గురువు, క్రమ పద్ధతిలో చెప్పిన శాస్త్ర జ్ఞానాన్ని విని నేర్చుకోవటం, అది కూడా కొన్ని సంవత్సరాలపాటు.

గురువు లేకుండా మనమే చదివితే ఈ డైకాటమీలో పడిపోయి,సమాచారం నేర్చుకోవటం లోనో, ప్రత్యక్ష అనుభవం కోసం చూడటమో జరుగుతుంది.

ఉదాహరణకి కుంతి కర్ణుడుల మధ్య జరిగిన సంభాషణ గురించి చూద్దాం. కుంతి కర్ణుడి తో చెప్తుంది, 'కర్ణా, నాకు ఆరుగురు పుత్రులు ఉన్నారు.' అతనికి ఐదుగురి గురించే తెలుసు, నిద్రలో కూడా వాళ్ళని మర్చిపోడు. అందుకని అడుగుతాడు, 'ఓ కుంతీ! ఆ ఆరవ పుత్రుడిని చూడాలని ఉంది'. కుంతి, 'తత్త్వమసి' అంటుంది. అంటే అది నువ్వే. అప్పుడు కర్ణుడు యిలా అన్నాడనుకోండి, 'ఓ కుంతీ, నాకు ఆరవ పుత్రుడి గురించి సమాచారం తెలిసింది. ఇప్పుడు అతన్ని ఎక్కడ కలుసుకోను?' అలా అంటే ఎలా ఉంటుంది?ఆ ప్రశ్న యిక్కడకుదరదు. అజ్ఞానం తొలగిపోవటమే జ్ఞానం. డైకాటమీ లేదు.

అందువల్ల శ్రవణం అంటే క్రమపద్ధతిలో శాస్త్రం నేర్చుకోవటం. సమర్ధవంతమైన గురువు దగ్గర, కొన్ని సంవత్సరాల పాటు. ఎందుకంటే మనకి అలవాటైన పద్ధతిని పోగొట్టు కోవటానికి సమయం పడ్తుంది.

శ్రవణం జరుగుతున్న దశలో ప్రశ్నలు అడగకూడదు. గురువు ఆ విషయాన్ని అనేక కోణాల్లోంచి, అనేక అంశాల గురించి సంపూర్ణంగా వివరిస్తాడు. మనకి సందేహాలు కలిగినా, కొంత భాగం ఒప్పుకోవటానికి సిద్ధంగా లేకపోయినా, వాటికి పక్కన పెట్టుకుని, చెప్పిన విష యాన్ని అంగీకరించే తత్త్వం పెంచుకోవాలి. మనం గురువు మాటతో విబేధించవచ్చు.
నా మాట వినకపోతే శపిస్తాను అనడు. కాని అది పూర్తి అయ్యేదాకా మనం ఆగాలి. మనం ఒక ముగింపుకు రావటం, మనకి తోచిన విశ్లేషణ చేసుకోవటం, విమర్శించటం చేయకూడదు. శ్రవ ణం దశలో చాలా ఓపిక కావాలి.శ్రవణం అజ్ఞానం తొలగిస్తుంది

7.10.2 మననం –

సంపూర్ణంగా విన్నాక, కొన్నేళ్ళపాటు శ్రవణం చేసాక, మన సందేహాలని బయటకి తేవచ్చు. ఈ అధ్యయనంలో ఒక గొప్పదనం ఉంది. అన్నేళ్ళపాటు శ్రవణం చేసాక, మీలో రేగిన సందేహాలన్నీ అవే మటుమాయమవుతాయి. ఎందుకంటే శాస్త్రం గురుశిష్య సంవాదంలా వుంటుంది. మనకి కలిగే సందేహాలని శిష్యుడు వేస్తాడు.అయినా మనకి ఏదైనా కొత్త సందేహం కలిగితే, మన తార్కిక మెదడుకి తోచినది, తప్పకుండా అడగవచ్చు, గురువు దాన్ని తీరుస్తాడు. అప్పుడు సందేహాలని దాచుకుంటే, అవి జ్ఞానానికి అడ్డంకులవుతాయి. అందువల్ల మననం సందేహాలని తొలగించి, మనకి నిస్సంశయ జ్ఞానం కలిగిస్తుంది.

7.10.3 నిధి ధ్యాసనం : మనని మనం అంతర్గతంగా చూసుకోవటం మనకి ఏళ్ళ తరబడి, అలవాటైన పద్ధతిని, తదనుగుణమైన ప్రవర్తనని మార్చుకోవాలి. అది పోతేనే ఈ జ్ఞానం కలుగుతుంది. అందుకని నిధి ధ్యాసనం అంటే మనకలవాటైన పాత పద్ధతిని మార్చుకుని, ఈ జ్ఞానాన్ని అలవర్చుకునేలా చేస్తుంది. మార్చుకోకపోతే గురువు మన గురించి ఎంత చెప్పినా మన పద్ధతి మారదు.

దీనికొక ఉదాహరణ. ఒకసారి కొంతమంది మంగలివాళ్ళు కలసి వాళ్ళ సంఘం తరుపున రామాయణం నాటకం వేద్దామనుకున్నారు. పాపం చాలా కష్టపడి రిహార్సలు చేసారు. అనుకున్న రోజు రానే వచ్చింది. దశరథ మహారాజు కొలువులోకి, విశ్వామిత్రుడు వస్తారు. రండి రండి, మీకేం చేయగలను అని అడగాలి దశరథుడు. కాని విశ్వామిత్రుడిని ఒత్తైన జుట్టుతోను, పొడుగు గడ్డంతోనూ చూసేసరికి పైన దశరథుడిగా నగలు వేసుకున్నా, అతనిలోని మంగలివాడు పైకొచ్చాడు. అందుకే, 'రండి, రండి, మీకేం చేయగలను?' అని 'షేవింగా? కటింగా?' అడిగాడు. గొల్లున నవ్వారు అందరూ.

కాని మనలో అలాంటి మంగలి మనస్తత్వం ఉంటుంది. మన ప్రవర్తన మన గురించి మనం ఏర్పరచుకున్న భావాన్ని బట్టి ఉంటుంది. ఆ పాత భావాన్ని తొలగించటానికి మనం గట్టి ప్రయత్నం చేయాలి. కొత్త జీవితాన్ని తీర్చి దిద్దుకోవాలి.దీని కోసం శాస్త్రం వినటం అయిపోయినా, శాస్త్రం అధ్యయనం చేస్తూనే ఉండాలి లేదా జ్ఞానితో కలిసి ఉండాలి.

మనం ఎంత తిన్నా, మనకి అరిగిందే లెఖ్ఖ. స్వామి చిన్మయానంద అడుగుతాడు, 'నువ్వు పది ఉపనిషత్తులు చదివావు సరే, ఎన్ని నీ లోపలికి ఎక్కాయి?' అని. అందుకని నేర్చుకున్నది వంట పట్టించుకోవటం నిధి ధ్యాసనం.

సంక్షిప్తంగా – శ్రవణం, మననం, నిధిధ్యాసనం చేస్తే అవి ఆత్మజ్ఞానాన్ని యిస్తాయి. ఆత్మజ్ఞానం కలిగితే మోక్షం కలుగుతుంది. మోక్షం బంధాన్ని తొలగిస్తుంది. అంటే మనకిష్ట మైన వ్యక్తి దగ్గర ఉంటే కలిగే భారం కాని, దగ్గర లేకపోతే కలిగే ఏకాంతం కాని అనిపిం చదు.

*****

అద్వైత వేదాంత పరిచయం

ప్రసంగం: స్వామి పరమార్థానంద

అనువాదం : మద్దూరి రాజ్యశ్రీ

08. భక్తియోగం

ఇవాళ భక్తి గురించి చూద్దాము. దీనికి శాస్త్రంలో చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది, వివిధ సంద ర్భాలలో దీని అర్థంలో చిన్న తేడాలుంటాయి.అందుకని యిది మనని కొంతమేరకు అయోమ యంలో పడవేస్తుంది కూడాను. అందుకని మనం భక్తి అంటే ఏమిటో స్పష్టంగా అర్థం చేసుకో వాలి. 'భక్తి' అన్న పదాన్ని శాస్త్రం రెండు అర్థాలలో వాడుతుంది.

8.1 భక్తి మొదటి అర్థం

భక్తి అంటే దేవుని మీద ఆరాధన. గౌరవంతో కూడిన ప్రేమని ఆరాధనగా అభివర్ణించ వచ్చు. అది ఉన్నతమైన వ్యక్తుల మీద ఏర్పడుతుంది మాతృభక్తి, పితృభక్తి అంటాం, వాళ్ళని పూజనీయ వ్యక్తులుగా పరిగణిస్తాము కాబట్టి. అలాగే గురుభక్తి, దేశభక్తి, ఈశ్వరభక్తి, అంటే, భక్తి అంటే ఉన్నతమైన వ్యక్తిమీద ప్రేమ, ముఖ్యంగా దేవుని మీద ప్రేమ.

8.2 ప్రేమకి మూడు దిశలు

ప్రేమని మన శాస్త్రం కూలంకషంగా విశ్లేషించింది.మామూలు వ్యక్తుల మీద ప్రేమ అవనీ, అలాగే దేవుని మీద ఉన్న ప్రత్యేకమైన ప్రేమ అవనీ, మనిషి ఎవరి మీద ఏ విధమైన ప్రేమ చూపించినా, అది కేవలం మూడు దిశల్లో ఉన్నాయని శాస్త్రం చెప్తోంది

8.2.1 గమ్యం ప్రేమ

మొదటిది లక్ష్యం మీద ప్రేమ. మనం జీవితంలో సాధించాలనుకున్న అంతిమ లక్ష్యాన్ని ప్రేమిస్తాము. వాటిని ప్రేమిస్తున్నాము కాబట్టే, వాటిని సాధిద్దామనుకుంటున్నాము. అందుకని దీనిని 'గమ్యం ప్రేమ' అనచ్చు.

8.2.2 మార్గం ప్రేమ

తర్వాత ఈ గమ్యం చేరుకోవటానికి మనం అనేక మార్గాలని ఉపయోగించాలి. ఏదో ఒక మార్గం ద్వారా వెళితే గాని గమ్యం చేరుకోలేము. మార్గం వల్లే మన గమ్యం చేరుకోగలము కాబట్టి మార్గాన్ని కూడా ప్రేమిస్తాము. అందువల్ల దీన్ని 'మార్గం ప్రేమ' అనచ్చు.

8.2.3 స్వయం ప్రేమ

మూడోది మనమీద మనకి ఉన్న ప్రేమ. అందుకని దాన్ని 'స్వయం ప్రేమ' అందాము. అందువల్ల ప్రేమలన్నింటినీ మూడు తెగలుగా వర్ణించవచ్చు; గమ్యం ప్రేమ, మార్గం ప్రేమ, స్వయం ప్రేమ. ఇది ఎటువంటి ప్రేమకైనా వర్తిస్తుంది.

8.3 ప్రేమలో స్థాయీబేధాలు

మూడు తెగల ప్రేమ ఉన్నప్పుడు వాటిమీద ఉన్న తీవ్రతలో స్థాయీ బేధం ఉంటుందని శాస్త్రం చెపుతోంది. మార్గం మీద ప్రేమ స్థాయి చాలా తక్కువ, గమ్యం మీద మధ్యస్థం, స్వయం మీద హెచ్చుస్థాయి ఉంటుంది. ఎందుకు? కారణం చాలా తేలిక. మార్గాన్ని మార్గం కోసం ప్రేమించటం లేదు. దానిద్వారా గమ్యం చేరుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాము. గమ్యం చేరుకు న్నాక మార్గాన్ని మర్చిపోతాము. ధనవంతుల చుట్టూ భజన చేస్తూ మనుష్యులు ఎందుకు తిరుగు తారు? వాళ్ళు ఐశ్వర్యమనే గమ్యం చేరుకోవటానికి మార్గం. అంతే వాళ్ళ దగ్గర డబ్బు ఉన్నంత కాలమే వాళ్ళ దగ్గర జేరతారు. ఎప్పుడైతే వాళ్ళ ఐశ్వర్యం మటుమాయమవుతుందో, అప్పుడే భజనగాళ్ళూ కనుమరుగవుతారు. ఇంట్లో వృద్ధులని ఆపేక్షగా చూస్తారు, ఎందుకు? ఆస్తి రాసి స్తారన్న ఆశతో. ఖర్మగాలి ఆ వృద్ధుడు తన ఆస్తిని ముందే రాసిస్తాడా, అతని పాట్లు పగవాడికి కూడా వద్దనిపిస్తుంది.అతను తన తోటివారికి సలహాలిస్తాడు తనలాగా ముందే ఆస్తిని యివ్వద్దని

. **యావత్ విత్తో పార్జనసక్త:**
తావన్నిజ పరివారో రక్త:
పశ్చాత్ జీవతి జర్జర దేహే
వార్తామ్ కోపి న పృచ్ఛతి గేహే!

అధికశాతం తోటివారి మీద ప్రేమ, గమ్యమనే డబ్బుని చేరుకోవటానికి మార్గం. అందు కని గమ్యం మీద ప్రేమ ఎక్కువ, మార్గం కన్నా, మార్గం యిష్టమైతే, గమ్యం మరీ యిష్టతరం.

మరి ఇప్పుడు, గమ్యం మీద ప్రేమ, ఎక్కువా, స్వయం మీద ప్రేమ ఎక్కువా? తార్కికంగా ఆలోచిస్తే మనం అనేక గమ్యాలను ఎన్నుకోవటానికి కారణం,అవి మనకు భద్రతనో, సుఖాన్నో, ఆనందాన్నో యిస్తాయి కాబట్టి. ఎప్పుడైతే ఒక గమ్యం మనకు సుఖాన్నివ్వదు అని మనకు అనిపి స్తుందో అప్పుడు మనం దాన్ని వదులుకుంటాం, దాన్ని సాధించినా కూడా. అందుకే నేడు వివా

హాలు విచ్ఛిన్నమవుతున్నాయి. అతను నన్ను ప్రేమించాడని ప్రేమ వివాహాలు చేసుకుంటారు. ప్రేమించలేదని అర్థమైందని విడిపోతున్నారు. అంటే వాళ్ళ మీదే వాళ్లకి ప్రేమ. భర్త మీద కాదు.

నవా అరె పత్యు: కామాయ పతి: ప్రియో భవతి

ఆత్మనస్తు కామాయ పతి: ప్రియో భవతి

అందువల్ల గమ్యాన్ని గమ్యం కోసం ప్రేమించరు. అంతా మనచుట్టూనే తిరుగుతుంది. అందువల్ల ప్రేమలో స్థాయీబేధం చూడాలంటే –మార్గం ప్రేమ,మంద ప్రేమ,గమ్యం ప్రేమ, మధ్యమ ప్రేమ, స్వయం ప్రేమ, ఉత్తమ ప్రేమ. ఇది మానవ ప్రేమ గురించి సాధారణ సూత్రం.

8.4 మూడు స్థాయిల భక్తి

ఇప్పుడు దీన్ని భగవంతుడి మీద ప్రయోగిద్దాం.ఎవరైనా దేవుని ప్రేమిస్తే, ఆ ప్రేమ స్థాయి ఎంతలో ఉంది? శాస్త్రం చెపుతుందీ, ఆ స్థాయి వాళ్ళు దేవుని చూసే పద్ధతిని బట్టి ఉంటుందని. ఎందుకంటే రకరకాల మనుష్యులు రకరకాల పద్ధతుల్లో చూస్తారు దేవుణ్ణి. దాన్ని బట్టే స్థాయీ బేధం కూడా ఉంటుంది.

8.4.1 మంద భక్తి

చాలామంది దేవుణ్ణి వాళ్ళ ప్రాపంచిక గమ్యాలు చేరుకునేందుకు ఒక మార్గంగా కొలుస్తారు. 'నేను ఈ ఆలయానికి వెళితే, నాకు ఈ కోరిక తీరుతుంది అనుకుంటారు. ఇలా దేవుణ్ణి కొలిస్తే, దాన్ని మంద భక్తి (తక్కువస్థాయి భక్తి) అంటారు. అలాంటివాళ్ళు దేవుని మీద అలుగుతారు కూడా.'నాకు దేవుని మీద పిచ్చకోపం వచ్చింది.మా అమ్మాయి పెళ్ళి కుదర్చమని కోరాను. ఉలుకూ, పలుకూ లేదు ఆయనలో. దాంతో ఆయన్ని కొలవటం మానేసి, నా ప్రార్థనా పుస్తకాలన్నీతీసుకువెళ్ళి చెత్తబుట్టలో పారేశాను' అంటారు. ఎందుకు? వాళ్ళది షరతుతో కూడుకున్న ప్రేమ.నువ్వు ఇది చేస్తేనే నేను నిన్ను ప్రేమిస్తాను. దయానంద సరస్వతీస్వామి దీన్ని చక్కగా వర్ణిస్తారు. ముందు 'ఐ లవ్ యు' అంటారుట. తర్వాత ' ఐ ఎలౌ యు టు గో' అంటారట. దేవుని దగ్గరైనా అదే పద్ధతి. దీన్ని మంద భక్తి అంటారు, ఎక్కువమంది భక్తి ఈ స్థాయిలో ఉంటుంది.

8.4.2 మధ్యమ భక్తి

రెండో స్థాయి వాళ్ళు కొంచెం అరుదుగా ఉంటారు. వాళ్ళు దేవుణ్ణి గమ్యం చేర్చే మార్గంగా కొలవరు. వాళ్ళలో పరిపక్వత ఉంది. స్పష్టత ఉంది వాళ్ళ అవగాహనలో. అందుకని దేవుణ్ణి వాళ్ళ గమ్యంగా కొలుస్తారు. జీవిత లక్ష్యం గమ్యాన్ని చేరటం. దేవుడు భద్రతకి చిహ్నం. దేవుడు శాంతికి చిహ్నం. దేవుడు ఆనందానికి నెలవు. వాళ్ళకి కావాల్సినవి ఈ శాంతిభద్రతలే. అందుక

నిదేవుణ్ణి గమ్యం ప్రేమ పద్ధతిలో ప్రేమిస్తారు.అది ముందు పద్ధతికన్నా హెచ్చుస్థాయి. అందుకని దీన్ని మధ్యమ భక్తి అంటారు.

8.4.3 ఉత్తమ భక్తి

మరయితే ఉత్తమ భక్తి ఏది? అత్యంత అరుదుగా చూసే ఈ భక్తి ఏమిటి? ఇందులో దేవుని మార్గంగానూ చూడరు, గమ్యంగానూ చూడరు. జీవాత్మ పరమాత్మ ఐక్యత చూస్తారు కాబట్టి పరమాత్మ మీద భక్తి, స్వయంప్రేమతో సమానం. స్వయమ్ప్రేమ ఎలా ఉత్తమమైనదో, పరమాత్మ మీద అలాంటి ప్రేమ కూడా ఉత్తమమైనదే. మంద భక్తుడికి దేవుడు ప్రియం, మధ్యమ భక్తుడికి ప్రియతరం, ఉత్తమ భక్తుడికి ప్రియతమం. కృష్ణపరమాత్మ దీనిని విపులంగా భగవద్గీతలో ఏడవ అధ్యాయంలోనూ, పన్నెండవ అధ్యాయంలోనూ వర్ణిస్తాడు.

భక్తి అంటే ఏమిటి;? దైవం మీద మంద, మధ్యమ, ఉత్తమ రూపంలో ఉన్న ప్రేమ. ఇది భక్తి యొక్క మొదటి నిర్వచనం.

8.5 భక్తి రెండవ నిర్వచనం

ఇప్పుడు భక్తి రెండవ నిర్వచనం చూద్దాం. పరుషార్ధములలో ఉన్నతమైన పురుషార్థం మోక్షాన్ని సాధించటానికి ఉపయోగపడే సాధన పద్ధతి. దీన్ని ఆచరించాల్సిన పద్ధతిగా వర్ణించటానికి, యోగం అన్న పదం కలిపారు. అంటే భక్తిని ఆచరించాల్సిన పద్ధతిగా వాడితే భక్తి యోగం అంటాం.

8.5.1 మూడు పద్ధతుల ఆధ్యాత్మిక మార్గం

తర్వాత ప్రశ్న భక్తియోగం అంటే ఏమిటి? ఏ పద్ధతిని సూచిస్తోంది అది? పురుషార్థాలని సాధించటానికి మూడు పద్ధతులని చర్చించాం ముందు అంశాలలో. అవి కర్మయోగం,ఉపాసనా యోగం, జ్ఞానయోగం. అప్పుడు భక్తి యోగం మాటే తలపెట్టలేదు. మరి భక్తియోగం అంటే ఏమిటి? అది నాలుగవ పద్ధతా అన్న ప్రశ్న వస్తుంది.

మన జవాబు: భక్తియోగం అనేది వేరే ప్రత్యేకమైన పద్ధతి కానే కాదు. ఈ మూడు పద్ధతులకీ కలిపి వాడే పద్ధతి భక్తియోగం. అంతేకాని నాలుగవ పద్ధతి కాదు. కావాలంటే ఇలా చెప్పవచ్చు.

భక్తియోగం	మొదటి మెట్టు
కర్మయోగం	రెండవ మెట్టు
ఉపాసన యోగం	మూడవ మెట్టు

జ్ఞానయోగం అంటే కర్మయోగం + ఉపాసన యోగం + జ్ఞానయోగం = భక్తి యోగం.

ఎందుకు ఈ మూడింటినీ కలిపి భక్తియోగం అంటున్నాం?ఎందుకు విడిగా చూడలేము? ఎందుకంటే, ఈ మూడు యోగాల్లోనూ సమానంగా ఉన్న అంశం భక్తి. కర్మయోగం లో భక్తి కల గలపాలి. ఉపాసనా యోగం భక్తిలో మునగాలి, జ్ఞానయోగం భక్తిరసంలో తేలాలి.రసగుల్లా చక్కె రపాకంలో తేలినట్టుగా.

8.5.1.1

కర్మయోగం : కర్మయోగంలో ఏం చేసినా ప్రతిచర్యనీ దైవానికి అంకితం చేసి, ఏమాత్రం వ్యతిరిక్తత చూపించకుండా, మన చర్యల – మంచి కాని, చెడు కాని – ఫలితాలని స్వీకరిస్తాం. ఈశ్వరార్పణ భావన లేదా ప్రసాద భావన లేకుండా కర్మయోగం ఉంటుందా? అంటే కర్మ యోగి కి భక్తి ఉండి తీరాలి.

8.5.1.2

ఉపాసనా యోగం : ఉపాసన యోగం లో దైవం గురించి ధ్యానం చేయాలి, చిత్తశుద్ధి కోసం, చిత్త ఏకాగ్రత కోసం. భక్తి లేకపోతే ధ్యానం ఎలా చేస్తాము? మానస పూజ, మానస పారాయణం, మానస జపం అన్నీ ఉపాసనలో భాగాలు.ఉపాసన కూడా భక్తి తత్వంతో జరగాలి.

8.5.1.3

జ్ఞానయోగం : ఇందులో కూడా భక్తి ఉంది. శాస్త్రం అధ్యయనం చేసేటప్పుడు, ప్రార్థనతో మొదలెట్టి, ప్రార్థనతో ముగిస్తాము. అంతేకాదు జ్ఞానయోగంలో మనం ఆత్మ విచారణ చేస్తున్నాం. చివరికి జీవేశ్వర ఐక్యం తెలుసుకుంటాం. ఆత్మ జ్ఞానం పొందితే, బ్రహ్మజ్ఞానం పొందినట్టే. అది విడిగా లేదు. అందువల్ల జ్ఞానయోగంలో కూడా భక్తి ఉంది. అందువల్ల, భక్తి అంటే ఆధ్యాత్మిక సాధనలో ఆచరించే మొత్తం పద్ధతి.

సారాంశం

భక్తి రెండు నిర్వచనాలు.

1. దేవుని మీద ప్రేమ – మంద, మధ్యమ, ఉత్తమ ప్రేమ రూపాల్లో.
2. ఆధ్యాత్మ సాధకుడి పద్ధతి – కర్మ, ఉపాసన, జ్ఞానయోగాలన్నింటిలో.

8.6 దైవం

ఈ సందర్భంలో యింకో అంశాన్ని కూడా స్పష్టంగా తెలుసుకోవాలి. భక్తి అంటే దేవుని మీద ఆరాధన అన్నాం.కాని దేవుడు ఎవరో తెలియకపోతే,అతని మీద భక్తి ఎలా ఏర్పడుతుంది? ముక్కూమొహం తెలియని వ్యక్తి మీద ప్రేమ ఎలా పుడుతుంది? అందుకే ఇప్పుడు పెళ్ళికి ముం దేకలిసి తిరగాలనుకుంటున్నారు. 'నాకర్థమయ్యాడు. అందుకే ప్రేమిస్తున్నాను' అంటారు, పెళ్ళి చేసుకుంటారు. ఆ తర్వాత ఇంకా ఎక్కువ అర్థం చేసుకుని, ' నాకర్థమయ్యాడు, అందుకే ప్రేమిం

చలేకపోతున్నాను,' అంటారు. దేవుని విషయంలో కూడా అంతే. దేవుడి స్వభావం తెలియందే ఎలా ప్రేమిస్తాము?

అందుకని మనం దేవుని స్వభావం గురించి టూకీగా చర్చిద్దాం. శాస్త్రం దేవుణ్ణి గురించి మూడు నిర్వచనాలు యిస్తుంది.సాధకుని పరిపక్వతని బట్టి,మేధాశక్తిని బట్టి.ఆ మూడు స్థాయిలు ఏమిటో చూద్దాం.

8.6.1 మొదటి నిర్వచనం

దేవుడు సృష్టికర్త. సంస్కృతంలో జగత్కర్తా ఈశ్వర: అంటారు. నిమిత్తకారణం అని కూడా అంటారు. దీన్ని తేలిగ్గా అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఏమిటది? ఏ అందమైన వస్తువుని చూసినా, దాని వెనుక దాన్ని సృష్టించిన మేధావి ఉంటాడు. ఆ వస్తువు ఎంత బ్రహ్మాండంగా ఉంటే, అతని తెలివితేటల్ని అంతగా కీర్తిస్తాము. అంటే ఒక మామూలు వస్తువుని తయారుచేయటానికి ఒక మానవ మేధస్సు కావాలంటే, ఇంత క్రమబద్ధంగా ఉన్న, ఇంత లాభదాయకంగా ఉన్న ఈ అద్భుతమైన జగత్ వెనుక ఎవరు ఉన్నట్టు,ఎవరో కలుపుమొక్కని ఇలా నిర్వచించారు– కలుపు మొక్క యొక్క లాభం యింకా కనుగొనలేదు.అది అనవసరం కాదు,కాని మనకే యింకా దాని ప్రయోజనం తెలియలేదు అంతే.అంటే సృష్టిలోఅనవసరమైన వస్తువంటూ ఏదీ లేదు.సృష్టి ఇంత లాభదాయకంగా, ఇంత అద్భుతంగా ఉందంటే,దాని వెనుక ఎవరో తెలివైన సృష్టికర్త ఉన్నారన్నమాట. ఆ తెలివైన జగత్కర్త ఈశ్వరుడు. ఈశ్వరుడిని జగత్కర్తగా భావిస్తే, ఆ ఈశ్వరుడిని ఒక వ్యక్తిగా భావిస్తాము. ఎందుకంటే మనకి తెలిసిన తెలివైన వ్యక్తి మనిషి. అందుకని చాలా తెలివైన వ్యక్తిగత దేవుడిని ఊహించుకుంటాం. అతనిని సర్వజ్ఞునిగా, సర్వశక్తిమంతుడిగా ఊహించుకుంటాం. మన చుట్టూ కనబడదు కాబట్టి అతన్ని మేఘాలపైన వున్నట్టు ఊహించుకుంటాం. ఈ దేవుడు మనకి వ్యక్తిగత దేవుడు. మనకి తోచిన నామ, రూపాలు ఇచ్చుకుంటాం. రాముడు, కృష్ణుడు, విష్ణుమూర్తి, శివుడువగైరా. ఈ దేవుడికి మనం ఏకరూప ఈశ్వర అందాం. ఒక రూపం దాల్చిన దేవుడు. ఆరంభ దశలో ఉన్న భక్తుడికి ఈ దేవుడు.

8.6.2 రెండవ నిర్వచనం

మనలో కొంత పరిపక్వత వచ్చి, ఇంకొంచెం ముందుకి ఆలోచించగలిగినప్పుడు, శాస్త్రం ఈశ్వరుని స్థాయి యింకొంచెం పెంచుతోంది. దేవుడు సృష్టి కారణం – జగత్ కారణం ఈశ్వర: అంతకుముందు జగత్కర్త ఈశ్వర: అంది, ఇప్పుడు జగత్కారణం ఈశ్వర: అంటుంది. అది ఎలాసూచిస్తాం? మనం దేవుణ్ణి సృష్టికర్తగా అర్థం చేసుకుంటే, మరి ఈ ప్రపంచాన్ని దేన్నుంచి సృష్టించాడన్న ప్రశ్న ఉదయిస్తుంది. ఈ సృష్టికర్తకన్నా ముడిసరుకు కావాలి. వడ్రంగికి చెక్క కావాలి. తాపీమేస్త్రికి ఇనుము, ఇటుకలు కావాలి. మరి దేవుడు సృష్టికర్త అయితే, ముడిపదార్థం

ఏది? విశ్వం సృష్టించకముందు దేవుడొక్కడే ఉన్నాడు. ఇంకేమీ లేదు. శాస్త్రజ్ఞులు బిగ్‌బ్యాంగ్ ముందు టైము, స్పేస్ లేవంటారు. అందుకని కాలం, ప్రాంతం, వస్తువులు ఏర్పడకముందు, దేవుడొక్కడే ఉన్నప్పుడు, ముడిసరుకు ఏది? అందుకే ఆ ముడిసరుకు కూడా దైవం నుంచే వచ్చిందని శాస్త్రం బోధిస్తుంది. అంటే దేవుడు కారణం అవుతాడు. దీనికి శాస్త్రం ఒక ఉదాహరణ కూడా యిస్తుంది.అది సాలెపురుగు. సంస్కృతంలో ఊర్ణనాభి అని అంటారు. మనం సాలెపురుగుని ద్వేషిస్తున్నాముకాని వేదాంతంలో అదొక అందమైన ఉదాహరణ.సాలెపురుగు తన గూడు కట్టటానికి ముడిసరుకు తనలోంచే తీస్తుంది. అలాగే దేవుడుఉపాదాన కారణం కూడా. అంటే దేవుడి నుంచి ముడిసరుకు వచ్చింది. ముడిసరుకు నుంచే మొత్తం విశ్వం వచ్చింది కాబట్టి దేవుడే విశ్వం. అంటే విశ్వం దేవుడు తప్ప మరోటి కాదు. అయితే దేవుడెక్కడ ఉన్నాడు? అంతటా,అన్ని రూపాల్లో సర్వవ్యాపియై ఉన్నాడు. అంటే ఇప్పుడు దేవుడువ్యక్తిగత దేవుడు కాదు. ఏకరూప ఈశ్వరుడు కాదు. అతను అనేకరూప ఈశ్వర: లేదా విశ్వరూపఈశ్వర: దైవ దర్శనం కోసం మనం ఎక్కడికో వెళ్ళనక్కరలేదు. రుద్రంలో శివుణ్ణి ఉదయిస్తున్న సూర్యునిగా కొలుస్తారు.

8.6.3 మూడవ నిర్వచనం

ముందు జగత్‌కర్త ఈశ్వర: అన్నాం. తర్వాత జగత్‌కారణం ఈశ్వర: అన్నాం. ఇప్పుడు జగత్ అధిష్టానం ఈశ్వర: అంటున్నాం. ఇది అత్యుత్తమ, అతి క్లిష్టమైన, అంతిమ నిర్వచనం. దేవుడు అన్ని రూపాలు దాల్చాడు అనగానే మనకి ఒక సందేహం వస్తుంది. అంటే చెడ్డవారు, వ్యాధులు, నేరస్తులు వగైరాలున్నాయి కదా సృష్టిలో. అవి కూడా దేవుడేనా? అవును అనుకుంటే దైవభక్తి ఎలా కలుగుతుంది? అలాంటి సందేహం వచ్చినప్పుడు, మనం మూడో నిర్వచనం అంగీకరించటానికి సిద్ధపడ్డట్టు లెఖ్ఖ. దేవుడు ప్రపంచంగా మారడు. దేవుడు అనేక నామరూపాలున్న ప్రపంచంగా అనిపిస్తాడు. వాటి ప్రభావమేమీ ఆయనకి అంటదు. ఇంకోవిధంగా చెప్పాలంటే, ఆయన అన్ని వస్తువుల సద్రూపం. తను అన్ని నామరూపాలకి అధిష్టానం. ఏ నామ రూపం దేవునికి చెందినది కాదు. అంటే అధిష్టాన ఈశ్వర: అరూప ఈశ్వర: అవుతాడు. రూపం లేని దేవుడు.

8.7 సంక్షిప్తంగా

8.7.1 మూడు స్థాయిలు

మూడు స్థాయిలు

జగత్‌కర్త – సృష్టిస్తాడు ఏకరూప ఈశ్వర – మందభక్తి

జగత్‌కారణం – ముడిసరుకు కూడా – అనేక రూప ఈశ్వర – మధ్యమ భక్తి

జగత్ అధిష్టానం – ప్రపంచ దేవుడు – అధిష్టాన ఈశ్వర – ఉత్తమ భక్తి

8.7.2 నవవిధ భక్తి

8.7.2.1 దేవుని మీద భక్తి - భావనా దృష్ట్య భక్తి త్రయం

మంద భక్తి

మధ్యమ భక్తి

ఉత్తమ భక్తి

8.7.2.2 ఆచరించే విధానం - సాధనా దృష్ట్య భక్తి త్రయం

కర్మరూప భక్తి

ఉపాసనారూప భక్తి

జ్ఞానరూప భక్తి

8.7.2.3 అవగాహన స్థాయి - దేవతా దృష్ట్య భక్తి త్రయం

ఏకరూప భక్తి

అనేకరూప భక్తి

అరూప భక్తి

*****

9. సాధన చతుష్టయం:

తత్త్వబోధ గ్రంధం ప్రాధమికంగా జ్ఞానయోగాన్ని లేదా ఆత్మ విచారాన్ని ఒక పద్ధతి ప్రకారం, పరిపూర్ణంగా బోధిస్తుంది. ఇది ఆత్మ గురించిన జ్ఞానం యివ్వటమే కాక, ఆత్మ విచారానికి ఉపయోగించే సాంకేతిక పదజాలాన్నంతా మనకి పరిచయం
చేస్తుంది. అంటే వేదాంత పరిచయం చేస్తుంది.

ఏ శాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేయాలన్నా దానికి సంబంధించిన సాంకేతికపదాలు ఉంటాయి. దాన్ని పరిభాషా శబ్ద: అంటారు. కొన్ని సాంకేతిక పదాలని అనువదించలేము. తత్త్వబోధలో వీటన్నింటినీ పరిచయం చేయటమే కాక, చక్కగా వివరించారు కూడా ఆవిధంగా తత్త్వబోధ వల్ల రెండు ఉపయోగాలున్నాయి – ఆత్మజ్ఞానాన్ని పొందే మార్గం – సాంకేతిక పదజాల పరిచయం

9.1. ఆత్మ విచారణకి అధికారి

ఏ శాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేయాలన్నా కూడా, వేదాంత శాస్త్రమే కాదు, దానికి మనకి కొంత అర్హత ఉండాలి. ఆ సూత్రం వేదాంతశాస్త్రం లేదా ఆత్మ విచారణకి కూడా వర్తిస్తుంది. ఈ అర్హతని సాధన చతుష్టయ సంపత్తి అంటారు. సాధన అంటే అర్హత. చతుష్టయం అంటే నాలుగు. సాధన చతుష్టయం అంటే, అర్హత లేదా అధికారత్వం పొందటానికి నాలుగు రకాలుగా సిద్ధమవ్వటం.
నాలుగు సాధనలు – 1.వివేకం 2.వైరాగ్యం 3.ముముక్షుత్వం 4.షట్కసంపత్తి

9.1.1 వివేకం

బేధం గుర్తించడం. ఇక్కడ బేధం అంటే ప్రతికూల అర్థం తీసుకోకూడదు. వర్ణబేధం, లింగ బేధం లాగా కాదు. ప్రతికూలఅర్థం తీస్తే ఒకదాని మీద పక్షపాతం చూపినట్టవుతుంది. కాని శాస్త్రంలో బేధం అంటే నిర్ణయం, సరియైన నిర్ణయం, సరియైన అవగాహన.

దేనికీ, దేనికీ మధ్య బేధం? బేధం అనగానే అందులో రెండు భిన్న వస్తువులు ఉండాలి. తత్త్వబోధ దీన్ని నిత్య, అనిత్య వస్తు వివేక: అని నిర్వచించింది. ఏది అనిత్యం లేదా అశాశ్వతం, ఏది నిత్యం లేదా శాశ్వతం అన్నది తెలుసుకోవాలి. ఆ తెలుసుకోవటమే వివేకం.

ఇది ఎలా తెలుస్తుంది? మనం ఒకసారి విశ్వం కేసి చూస్తే, అందులో ప్రతిదీ కాలం, ప్రదేశం కొలతల చట్టం మధ్యలోఇరుక్కుని ఉంది. సృష్టిలో కాలానికీ, ప్రదేశానికీ అతీతంగా ఏదీ లేదు. ప్రతిదీ కాలం కబంధ హస్తాల్లో చిక్కాల్సిందే.కాల: క్రీడతి గచ్ఛతి ఆయు:

ప్రతిదీ కాలం చేతిలో ఓడిపోవాల్సిందే అంటే అర్థం ప్రతి దానికి పుట్టుక, ఆ తర్వాత మరణం తప్పనిసరి. పుట్టుట, గిట్టుట కొరకే అంటారు పెద్దలు. కాలానికి అతీతంగా ఏదీ లేదు కాబట్టి, ప్రకృతిలో ప్రతిదీ అశాశ్వతమే అని చెప్పవచ్చు. ఆ విధంగా సృష్టిలో –వస్తువులూ, మనుష్యులూ, పరిస్థితులూ, బంధుత్వాలూ – ప్రతిదీ నశించటమన్నది దాని స్వత:సిద్ధ లక్షణం.

ప్రపంచంలో ఏదీ శాశ్వతం కానప్పుడు, ఏదీ శాశ్వతమైన రక్షణనికాని భద్రత కానీ యివ్వలేదు.అందువల్ల ప్రపంచం నుంచి మనంశాశ్వత రక్షణ కోరుకుంటే, మన ఆశ అడియాసే అవుతుంది. నిరాశే మిగులుతుంది చివరికి. అయితే సరియైన నిర్ణయం ఏమిటి? ఎన్నడూ ప్రపంచం మీద ఆధారపడకూడదు, ఎన్నడూ ప్రపంచాన్నించి శాశ్వత భద్రత కోరకు.ప్రపంచంలో అది లేదు. ప్రపంచం నిత్యవస్తువును యివ్వలేదు.

ప్రపంచం శాశ్వత భద్రతనివ్వలేదు అంటే ప్రపంచం ఎందుకూ పనికిరానిది అని కానీ, దాన్ని పూర్తిగా కాలదన్నండి అని కాదు అర్థం యిక్కడ. ప్రపంచం మనకెన్నో వస్తువులనిస్తుంది, ఖచ్చితంగా ప్రపంచాన్ని ఎన్నో వస్తువుల కోసం వినియోగించుకోవచ్చు కూడా. కాని శాశ్వతమైన భద్రత కావాలంటే మాత్రం దాని మీద ఆధారపడటం ప్రమాదకరం కూడా. కార్డ్‌బోర్డు కుర్చీలాంటిది ప్రపంచం. దానిమీద ఆనుకోగలరే కాని దానిమీద బలం కూర్చోలేరు. ఈ వివేకం అనిత్య వస్తువుల గురించి ఏర్పడాలి.

మరి దేనిమీద ఆధారపడాలి? మనకి శాశ్వతమైన భద్రత కావాలంటే, దేనిమీదైనా ఆధారపడాలంటే, నిత్య వస్తువు వైపు తిరగాలి. నిత్యవస్తువు మాత్రమే మనకి రక్షణనివ్వగలదు. నిత్య వస్తువు అంటే శాశ్వతమైనది. తత్త్వబోధ పరిభాషలో దాన్ని బ్రహ్మఅంటారు. పురాణాల్లో భగవంతుడంటారు.

మన మొదటి పాఠం ఏమిటి? భగవంతుడు మాత్రమే శాశ్వత భద్రతనివ్వగలడు. ప్రపంచం సరదాలని, విద్యని, అవకాశాలని యివ్వగలదు. ఈ బేధ భావన అర్థం చేసుకోవటమే నిత్య అనిత్య వస్తు వివేక:

9.1.2 వైరాగ్యం

రెండో అర్హత వైరాగ్యం. వైరాగ్యం అంటే కోరిక లేకపోవటం.కోరిక అంటే భద్రత కోసం, రక్షణ కోసం ప్రపంచాన్ని పట్టుకుప్రాకులాడటం. సైకలాజికల్‌గా ప్రపంచం మీద ఆధారపడటం కూడా కోరికే. ప్రపంచాన్ని సరదాల కోసం వాడటం కోరిక కాదు. విద్య కోసం వాడటం కోరిక కాదు. కాని భద్రత కోసం, రక్షణ కోసం ఆధారపడటం, అది కూడా సైకలాజికల్‌గా, కోరిక. భద్రత, రక్షణల కోసం ప్రపంచం మీద ఆధారపడలేమని అర్థం చేసుకున్నాక, నెమ్మదిగా దాన్నిం

చి బంధాలు తెంచుకోవటమే వైరాగ్యం. దీని అర్థం ప్రపంచం నుంచి పారిపొమ్మని కాదు, దాన్ని తిప్పికొట్టమని కాదు,కాని మనకి భద్రత కావాల్సినప్పుడు, ఛానెల్‌మార్చుకోవాలని అర్థం.

మన దగ్గర రెండు ఛానెళ్ళు ఉన్నాయి. ప్రపంచం ఛానెల్, భగవంతుని ఛానెల్. మనకి సరదాలూ, విద్య కావాలంటే ప్రపంచం ఛానెల్ కావాలి, భద్రతా, రక్షణా కావాలంటే భగవంతుని ఛానెల్ కావాలి.

9.1.3 ముముక్షుత్వం

మూడో అర్హత ముముక్షుత్వం. అనిత్య వస్తువు లేదా ప్రపంచం మీద ఆధారపడటం వల్ల కలిగిన సమస్యల నుంచి స్వేచ్ఛ కోరటమే ముముక్షుత్వం. ప్రపంచం మీద ఆధారపడితే సైకలాజికల్‌గా అనేక సమస్యలు. అందులో మొట్టమొదటిది, అభద్రతా భావం. ఎందుకంటే మనం దేనిమీద ఆధారపడి ఉన్నామో, దాన్ని కోల్పోతామేమో అన్న భయం. ముఖ్యంగా మనుష్యుల విషయంలోకొస్తే ఆ అభద్రతా భావం యింకా ఎక్కువవుతుంది. మనకి నచ్చినవారు మనని యిష్టపడతారా, ఇష్టపడితే ఎప్పటికీ యిలాగే యిష్టపడతారా అని భయం.భయం, భయం, బ్రతుకు భయం. ఆధారపడకూడని దాని మీద ఆధారపడటం వల్ల భయంతో పాటు అభద్రత, బెంగ, నిస్పృహ, నిరాశ, కోపం, ద్వేషం, ఒకటేమిటీ ఎన్నో మానసిక రుగ్మతలు తలకెత్తుతాయి. ఇక్కడ సమస్య అనిత్య వస్తువులో లేదు. అనిత్య వస్తువుని నిత్య వస్తువని భ్రమపడటంలో ఉంది. అంటే తప్పుగా ఆశించటం వల్లసమస్య ఉత్పన్నమవుతుంది. ఇలా తప్పుగా ఆశించటం వల్ల ఏర్పడిన దు:ఖాన్ని సంసారం అంటారు. ముముక్షుత్వం అంటే ఈ సంసారం నుంచిబయటపడాలనే తపన. ఈ తపన లేకపోతే మనిషి ఒక అశాశ్వత వస్తువు నుంచి ఇంకో అశాశ్వత వస్తువు మీద దృష్టి నిలిపి, మళ్ళీ మళ్ళీ మోసపోయి, మళ్ళీ మళ్ళీ నిరాశానిస్పృహలకు లోనవుతాడు.

9.1.4 షట్క సంపత్తి:

నాలుగో అర్హత షట్క సంపత్తి.షట్క అంటే ఆరువిధాలు.షట్క సంపత్తి అంటే ఆరువిధాలంతర్గత నియంత్రణ. కుటుంబాన్ని, సంస్థని లేదా దేశాన్ని మార్చేముందు,తనని తాను మార్చుకోవటం.

9.1.4.1 శమ: శమ: అంటే శాంతి. తేలిగ్గా చెప్పాలంటే మనసునియంత్రణ.

9.1.4.2 దమ: దమ: అంటే ఇంద్రియ నిగ్రహం.

9.1.4.3 ఉపరమ: బాహ్యంగా చేసే పనులను తగ్గించుకోవటం.ఆత్మ విచారణ చేసుకోవటానికి సమయం ఏర్పరచుకోవటం. విశ్రాంతిగా, ఒత్తిడి లేకుండా సాధన చేయటం.

9.1.4.4. తితీక్ష: జీవితంలో ఎదురయ్యే సవాళ్ళను ఎదుర్కొనే మానసిక ధైర్యం. జీవితంలోని అన్నిరకాల అనుభవాలని నిర్వికారంగా భరించటం. దీన్నే స్థితప్రజ్ఞత అని కూడా అంటారు.
9.1.4.5 శ్రద్ధ: శ్రద్ధ అంటే శాస్త్రం మీద, శాస్త్రాన్ని అధ్యయనంచేయటానికి తోడ్పడే గురువు మీద నమ్మకం కలిగి ఉండటం. నమ్మకం అంటే గుడ్డి నమ్మకం కాదు, కాని మనకు విషయం సరిగ్గా అర్థమయ్యేదాకా శాస్త్రం చెప్పింది అంగీకరించటానికి సిద్ధపడే మనసు. చెప్పింది చెప్పినట్టుగా స్వీకరించటం, ముందే శంకలు పెట్టుకోకుండా. ఇటువంటి అణకువ ఉంటే, నాకే అన్నీ తెలుసనే జ్ఞాన మదం ఉండదు. శాస్త్ర అధ్యయనానికి జ్ఞానమదం పెద్ద అడ్డంకి.
9.1.4.6: సమాధానం: అంటే ఏకాగ్రత. మనం నిర్ణయించుకున్న లక్ష్యం మీద ఏకాగ్రత చూపటం. దానికి ఒక గంట సేపు ప్రసంగం వినాలంటే, మనసు ఆ గంటా చలించకుండా ఉండాలి

ఈ ఆరు గుణాలు కలిపితే ఒక అర్హత అవుతుంది. నాలుగు అర్హతలూ కలిపితే సాధన చతుష్టయం అవుతుంది. ఆత్మవిచారణకి ఇది తప్పనిసరి అర్హత.

ఈ నాలుగూ, కనీసం 10-15% ఉన్నా కూడా, అతన్నిఅధికారి అంటారు. అప్పుడే అతను ఆత్మ విచారణ వల్ల లాభం పొందగలడు. తక్కిన వాళ్ళకి ఇది అమూల్యమైన సమయాన్ని వృధా పరుస్తున్నట్టు, లేదా కేవలం ఒక విద్య నేర్చుకుంటున్నట్టు ఉంటుంది.

9.2. అధికారి అవటం

సాధన చతుష్టయం పొందటమెలా? ఆత్మ విచారణ చేయాలంటే సాధన చతుష్టయం పొందాలి. కాని సాధన చతుష్టయం పొందటానికి ఏం చేయాలి? దాని గురించి విని, మనని మనం తరచి చూసుకుంటే, మనం అనధికారిగా తేలతాం. కాని దానికి ఏం చేయాలో మార్గం స్పష్టంగా చెప్పలేదు. మనమే వెతుక్కోవాలి. అవి యిలా ఉన్నాయి

మొదటి మూడు అర్హతలూ- వివేకం, వైరాగ్యం, ముముక్షుత్వం- కర్మయోగం పాటిస్తే అలవడుతాయి.

నాలుగోది శమాది షట్క సంపత్తి - ఉపాసనా యోగం పాటిస్తే అలవడుతుంది. అంటే కర్మయోగం, ఉపాసనా యోగం కలిపి సాధనచతుష్టయ సంపత్తినిస్తాయి. అప్పుడు జ్ఞానయోగానికి అర్హత పొందుతాము. అంటే కర్మయోగం, ఉపాసనాయోగం మనని జ్ఞానయోగానికి సిద్ధం చేస్తాయి. అందువల్ల కర్మయోగం, జ్ఞానయోగం మనకి జ్ఞానయోగ్యతని యిస్తాయి.

జ్ఞానయోగం జ్ఞానాన్నిస్తుంది. జ్ఞానం మోక్షాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. అందువల్ల మన మొత్తం ఆధ్యాత్మిక సాధనని రెండు మెట్లుగా విభజించవచ్చు.

1. జ్ఞానయోగ్యతా ప్రాప్తి :కర్మ, ఉపాసనా యోగాల ద్వారా జ్ఞానయోగ్యత పొందటం.

2. జ్ఞానప్రాప్తి : జ్ఞానం పొందటం

శాస్త్రంలో జ్ఞానయోగ్యతా ప్రాప్తి: వేద పూర్వభాగంలో చర్చించబడింది. దీన్ని కర్మకాండ అనికూడా అంటారు. ఇందులోకర్మకాండం, ఉపాసనా కాండం ద్వారా జ్ఞానయోగ్యతా ప్రాప్తి పొందే మార్గం ఉంటుంది.

వేద అంతభాగం జ్ఞానప్రాప్తి గురించి వివరిస్తుంది. జ్ఞానయోగం ద్వారా జ్ఞానాన్నెలా పొం దవచ్చో సూచిస్తుంది. వేదాంతాన్ని ఉపనిషత్తులనికూడా అంటారు. తప్పుడు ఆశల వల్ల కలిగిన సమస్యలన్నింటినీ అంతం చేస్తుంది వేదాంతం. ఉపనిషత్తు అంటే ఆధారపడటం వల్ల ఏర్పడిన సమస్యలని నాశనం చేసేది.

9.3. యమ - నియమాలు

మనకి కర్మయోగం మొదటి మూడు అర్హతలని(వివేకం, వైరాగ్యం, ముముక్షుత్వం) యిస్తే, ఉపాసనాయోగం నాలుగో అర్హతని (షట్కసంపత్తి) ఇస్తుందని చూసాం. సాధన చతుష్టయం పొం దటానికి, ఈ రెండూ చాలవు. దానికి ఇంకోటి కూడా కావాలి. అది నైతిక విలువలని పాటించే జీవన శైలి.

నైతిక విలువలు ఏవి? శాస్త్రాల్లో, అనేకచోట్ల ఎన్నో నైతిక విలువలని సూచించటం జరి గింది.అందులో,పది విలువలుచాలా ముఖ్యం.అవి లేనిదే సాధన చతుష్టయం అసాధ్యం. సాధన చతుష్టయం లేనిదే జ్ఞానయోగం అసాధ్యం. జ్ఞానయోగం లేందే జ్ఞానం అసాధ్యం. జ్ఞానంలేనిదే మోక్షం అసాధ్యం. మోక్షం లేనిదే స్వేచ్ఛ అసాధ్యం. స్వేచ్ఛ లేకపోతే మనం బెంగలు, ఒత్తిడులు వగైరాలకి బానిసలయి, దు:ఖభూయిష్టమైన సంసారంలో పడి కొట్టుకుపోతాం. పది విలువలని ' టెన్ కమాండ్మెంట్స్' రెండు తెగలుగావిభజించవచ్చు. 1. యమ, 2. నియమ.

9.3.1 ఐదు నిషిద్ధకార్యాలు – యమ

మొదటి తెగలో చేయకూడని పనులు వస్తాయి.

9.3.1.1. హింస వర్జనం

వర్జనం అంటే వదలటం.హింస అంటే బాధించటం.

మనోవాక్కాయ కర్మలద్వారా ఏవిధంగానూ ఎవరినీ బాధించ కూడదు. ఒక్కముక్కలో చెప్పాలంటే అహింస పాటించాలి.కొన్ని హింసలచేయకుండా తప్పించుకోగలము కొన్ని తప్పించుకోలేము. తప్పించుకోగలిగిన హింసలని తప్పించుకోవాలి, తప్పించకోలేని హింసకి, ప్రాయశ్చిత్తం చేసు కోవాలి దానికి. పంచమహా యజ్ఞాలు చేయటం ద్వారా ప్రాయశ్చిత్తం చేయవచ్చు. పంచమహా

యజ్ఞాలు 1. భూత యజ్ఞం 2. దైవ యజ్ఞం 3. మనుష్య యజ్ఞం 4. పితృ యజ్ఞం 5. ఋషి యజ్ఞం

9.3.1.2 అసత్య వర్జనం

అసత్యం చెప్పకుండా ఉండటం. దీనినే అనృత వర్జనం అని కూడా అంటారు. ఇక్కడ కూడా పై సూత్రం వర్తిస్తుంది. తప్పించుకోగలిగిన అసత్యాలను తప్పించుకోవటం, చెప్పక తప్పని అసత్యాలకి, పంచమహా యజ్ఞాల ద్వారా ప్రాయశ్చిత్తం కలుగుతుంది.

పంచ సూన గృహస్తశ్య పంచయజ్ఞేన నశ్యతి

సూన అంటే తప్పించుకోలేని చెడు. గృహస్తుకి అలాంటితప్పించుకోలేని చెడులు ఎన్నో ఉంటాయి. దానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవాలి.

9.3.1.3 స్తేయ వర్జనం

దొంగతనం చేయకుండా ఉండటం. అక్రమ సంపాదన కూడా దొంగతనం కిందకే వస్తుంది. ఎదుటి వ్యక్తికి సక్రమంగా ఇవ్వాల్సిన రొఖ్ఖం ఇవ్వకపోవటం కూడా దొంగతనం కిందికే వస్తుంది.

9.3.1.4 మైధున వర్జనం

పరాయి స్త్రీతో అక్రమ సంబంధం పెట్టుకోకుండా ఉండటం. త్రికరణ శుద్ధిగా అక్రమ సంబంధాన్ని వర్జించాలి.

9.3.1.5 పరిగ్రహ వర్జనం

అధిక సంపదని ప్రోగేయకుండా ఉండటం. సానుకూల పద్ధతిలో చెప్పాలంటే, వీలు న్నంత సామాన్యంగా జీవించటం. అవసరానికి మించి ఉన్నదాన్ని, తక్కినవారితో పంచుకోవటం. ఈ ఐదింటినీ కలిపి యమ అంటారు.

9.3.2 పాటించాల్సినవి – నియమ: ఐదు సానుకూల విషయాలని పాటించాలి.

9.3.2.1 శౌచం: పరిశుద్ధత లేదా స్వచ్ఛత. బాహ్యంగా పరిసరాలు శుభ్రంగా ఉండాలి. ఆలోచ నలు కూడాస్వచ్ఛంగా ఉండాలి.

9.3.2.2 సంతోష: చట్టపరంగా సంపాదించిన సొమ్ముతో తృప్తి చెందటం.

యత్ లబసే నిజ కర్మోపాత్తం విత్తం తేన వినోదయ చిత్తం

9.3.2.3 తప:

మన మనసుని అదుపులో పెట్టుకోవటానికి పాటించే నియమం ఏదైనా.ఉదా: ఉపవాసం, మౌనవ్రతం.

9.3.2.4 స్వాధ్యాయ:

శాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేయటం.

9.3.2.5 ప్రణిధానం

సర్వస్వ శరణాగతి చూపటం.ఏ అనుభవం కలిగినా దాన్ని దైవం ప్రసాదించిన కర్మఫలం గా స్వీకరించటం. మంచి జరిగినా, చెడు జరిగినా, ప్రతికూల ఆలోచనలు చేయకుండా, వాటిని మహా ప్రసాదంగా స్వీకరించటం. ఈ ఐదు చేయాల్సిన పనులని నియమ అంటారు. యమ, నియమాలు కలిస్తే నైతిక విలువలు పెంపొందుతాయి.

కర్మయోగం + ఉపాసనా యోగం + నైతిక విలువలు = సాధన చతుష్టయం = జ్ఞాన ప్రాప్తికి అధికారి.

*****

10. శరీరత్రయం - మూడు శరీరాలు

శాస్త్రాలలో ఉపయోగించే సాంకేతిక పదజాలాన్ని మనం తత్త్వబోధనుంచి నేర్చుకుంటున్నాం. ఇది వేదాంత బోధ సారాంశాన్నివ్వటమే కాక, సాంకేతిక పదాలని ఒక క్రమ పద్ధతిలో యిస్తుంది. సంస్కృతంలో ఈ పదాన్ని పరిభాషా శబ్ద: అంటారు.

ఇంతకుముందు సాధన చతుష్టయం అనే పరిభాషా శబ్దాన్ని చూసాము. సాధన అంటే అర్హత. చతుష్టయం అంటే నాలుగు విధాలు. ఇంతకుముందు, ఆ నాలుగు సాధనలూ ఏమిటో, అవి ఎలా సాధించాలో వివరంగా చూసాం. ఈ అర్హతలు ఆత్మజ్ఞానం పొందటానికి కావాలి. ఆత్మజ్ఞానం ద్వారా మోక్షం కలుగుతుంది.

ఇప్పుడు శరీరత్రయం అంటే ఏమిటో చూద్దాం. శరీరం అంటే దేహం, త్రయం అంటే మూడు విధాలు. శరీరత్రయం అంటే ఒక వ్యక్తికి ఉన్న మూడు విధాలైన దేహం - దీన్ని దేహ త్రయం అని కూడా అనవచ్చు. మూడు శరీరాలు -

1. స్థూల శరీరం
2. సూక్ష్మ శరీరం
3. కారణ శరీరం

ఈ పై మూడు శరీరాలను విశ్లేషించటానికి వాటికి సంబంధించిన నాలుగు అంశాలను తీసుకుందాము. అవి -

- అవి తయారుచేయబడిన ముడి పదార్థం.
- వాటిలోని వివిధ భాగాలు
- వాటి పనులు
- వాటి లక్షణాలు

10.1 స్థూల శరీరం

ఇప్పుడు స్థూల శరీరాన్ని తీసుకుని, ఈ నాలుగు అంశాలనూ క్రమపద్ధతిలో విశ్లేషించుకొద్దాము.

10.1.1. ముడి పదార్థం

స్థూల శరీరం ఏ ముడి సరుకుతో తయారుచేయబడింది? శాస్త్రాలు చెప్తాయి. మనకు కూడా తెలుసు. ఈ స్థూల శరీరం పాంచభౌతికం అనీ, పంచభూతాలనుంచీ తయారుచేయబడిం దనీను. ప్రాధమికంగా స్థూల పదార్థం ఐదుగా విభజించబడింది.

1. ఆకాశం 2. వాయు 3. అగ్ని 4. జలం 5. పృథ్వి

అందువల్ల స్థూల శరీరం పంచభూతాల నుంచి ఏర్పడింది. వీటిని సంస్కృతంలో స్థూల పంచభూతాని అంటారు. ఇది మన అనుభవం ద్వారా కూడా నిరూపించవచ్చు, శరీరంలో యివి ఉన్న తీరు –

పృథ్వి – శరీర భాగాల రూపంలో

నీరు – మన శరీరానికి ఆకారాన్నిచ్చే ద్రవరూపంలో

అగ్ని – శరీర ఉష్ణోగ్రత 98.4^{0} సెం రూపంలో

వాయు – ప్రాణవాయువు రూపంలో

ఆకాశం – శరీరం ఆక్రమించే స్థానం రూపంలో

ఈ స్థూల శరీరం స్థూల భూతాని వల్ల ఏర్పడటం వల్ల దీన్ని భౌతిక శరీరం అని కూడా అం టారు. భౌతికం అంటే భూతాని నించి పుట్టినది. భూతాని అంటే స్థూల పదార్థాలు.

10.1.2 వివిధ భాగాలు

శరీరంలో లెఖ్ఖలేనన్ని భాగాలున్నాయి. వాటి వివరాల్లోకి వెళితే, అది అనాటమీ అయిపో తుంది. మనం తేలిగ్గా తెలుసుకోవటం కోసం శాస్త్రం మన శరీరాన్ని నాలుగు అంశాలుగా విభ జించింది. శరీర మధ్యభాగం – ఆత్మ

తల – శిరస్సు.

చేతులు – పక్షం

కాళ్ళు – పుచ్ఛం

శిరపక్షపుచ్ఛఆత్మవర్ణన తైత్తరీయ ఉపనిషత్తులో ఉంది.

10.1.3 కర్మ లేక పనులు

శరీరాన్ని కేవలం ఒక తాత్కాలిక నివాసంగా అభివర్ణిస్తాయి శాస్త్రాలు. స్థూల శరీరం అద్దె కిచ్చిన యిల్లు లాంటిది. మరి దాని అద్దె ఏమిటి? దానికిచ్చే అద్దె కర్మరూపంలో – పుణ్యపాప కర్మల రూపంలో ఉంటుంది.దాని మూల్యం చెల్లిస్తున్నన్నాళ్ళూ అద్దె యిల్లు ఉంటూనే ఉంటుంది. దాని తర్వాత ఇల్లు ఖాళీ చేయమని తాఖీదు వస్తుంది.

అందువల్ల శరీరం ఒక తాత్కాలిక నివాసం. సంస్కృతంలో దీన్ని ఆయతనం అంటారు. ఈ శరీరంలో ఉంటూనే మనం ప్రపంచంలోని వ్యవహారాలు నడుపుతాం. నిజానికి వ్యవహారం నడిపేముందే, ఒక గూడుని ఎన్నుకుంటాం. ఇంక అక్కడే నివసిస్తూ, మన పని కొనసాగిస్తాం.

10.1.4 లక్షణం

ముందుగా శరీరానికి మార్పు చెందే లక్షణం ఉంది. సంస్కృతంలో దీన్ని సవికారం అంటారు. వికారః అంటే మార్పు, సవికార: అంటే మార్పుతో కూడినది. ముందుగా, స్థూల శరీరంలోని మార్పులని (ఆరు) షడ్వికారాలుగా విభజిస్తారు.

10.1.4.1 షడ్వికారాలు – ఆరు లక్షణాలు

అస్తి – తల్లి కడుపులో పిండ రూపంలో ఉండటం

జాయతే – పుట్టుక

వర్థతే – శరీరం పుట్టాక, పెరుగుతూ ఉంటుంది.

విపరిణమతే – రూప పరిణామం. అంటే ఎదుగుదల ఆగిపోతుంది. కాని మార్పు కొనసాగుతుంది. శరీరం యుక్తవయస్సుకి వచ్చాక, అనేక మార్పులకి లోనవుతుంది. దీన్ని ఒక గ్రాఫ్ మీద చూపిస్తే, గ్రాఫ్ ముందుగా పైకి వస్తూ ఉంటుంది. ఇంక అక్కడ ఆగిపోతుంది.

అపక్షీయతే – క్షీణించటం, వృద్ధాప్యం పొందటం

నాశః లేక మరణం – శరీరం యొక్క చావు. దీని తర్వాత శరీరం మనతో ఉండదు. వీటన్నిటినీ కలిపి షడ్వికారవత్ శరీరం అంటారు.

10.1.4.2 కంటికి కనబడేది

ఇది శరీరం యొక్క రెండోలక్షణం. అది మనకీ కనబడుతుంది. ఎదుటివారికీ కనబడుతుంది. మన స్థూలశరీరాన్ని మనం అనుభవించవచ్చు, చూడవచ్చు, ముట్టుకోవచ్చు. ఎదుటివారు కూడా చూడవచ్చు, ముట్టుకోవచ్చు. అందరికీ వస్తువుగా కనబడుతుంది. కాబట్టే దీన్ని స్థూల శరీరం అని అంటారు.

10.1.4.3 ఆయు: ప్రమాణం

శరీరం యొక్క మూడవ లక్షణం. దానికొక కాలపరిమితి ఉంటుంది. నిజానికి శరీరం అంటేనే శీర్యమాన స్వభావం – అంటే నిరంతర మార్పు చెంది, క్షీణించేది అని. దేహ అన్న పదం కూడా దిహ్ అన్న ధాతువునుంచి గ్రహించబడింది. ఉపచయ, అపచయ దిహ్ ధాతుః పెరిగీ, తరిగే వస్తువు అని అర్థం.

10.2 సూక్ష్మశరీరం

రెండో శరీరాన్ని సూక్ష్మ శరీరం అంటారు. దీని నాలుగు లక్షణాలూ చూద్దాము.

10.2.1 ముడి పదార్థం

సూక్ష్మశరీరం, సూక్ష్మ పదార్థంతో తయారుచేయబడిది. ఎలాగైతే పంచ స్థూల భూతాని ఉన్నాయో అలాగే ఐదు సూక్ష్మ భూతాని కూడా ఉన్నాయి.

1. సూక్ష్మ ఆకాశం 2. సూక్ష్మ వాయు 3. సూక్ష్మ అగ్ని 4. సూక్ష్మ జలం 5, సూక్ష్మ పృథ్వీ

ఒక్క ముక్కలో చెప్పాలంటే ఇది సూక్ష్మపదార్థంతో చేయబడింది. సూక్ష్మశరీరాన్ని కూడా భౌతిక శరీరం అంటారు.

10.2.2 వివిధ భాగాలు

సూక్ష్మ శరీరంలో పందొమ్మిది భాగాలున్నాయి. ఒక్కొక్క పనికి పరికరంలా పనిచేస్తుంది. స్థూల శరీరం కేవలం కార్యాలయం అయితే, వ్యవహారాలు నడపటానికి మనకి పరికరాలు కావాలి. అందుకని పందొమ్మిది పరికరాలు ఉన్నాయి.

10.2.2.1 పంచ జ్ఞానేంద్రియాలు

ఇవి జ్ఞానానికి సంబంధించిన ఐదు ఇంద్రియాలు – అన్ని లావాదేవీలకి జ్ఞానం మూల కారణం.

కళ్ళు – రంగులు, రూపాలకు సంబంధించిన జ్ఞానాన్ని ప్రోగేస్తాయి.
రూపగ్రాహక చక్షుర్ ఇంద్రియం.

చెవి – శబ్దానికి సంబంధించిన జ్ఞానాన్ని ప్రోగేస్తుంది శబ్ద గ్రాహక ఇంద్రియం.

ముక్కు – వాసనలకి సంబంధించిన జ్ఞానాన్ని ప్రోగేస్తుంది.
గంధ గ్రాహక ఘ్రాణ ఇంద్రియం.

నాలుక – అన్ని రకాల రుచులకు సంబంధించిన జ్ఞానాన్ని ప్రోగేస్తుంది.
రస గ్రాహక రసన ఇంద్రియం

చర్మం – స్పర్శకి సంబంధించిన జ్ఞానాన్ని ప్రోగేస్తుంది.
స్పర్శ గ్రాహక త్వగ్ ఇంద్రియం.

ఇవి ఐదు జ్ఞానేంద్రియాలు. జ్ఞానేంద్రియాలు అంటే స్థూల శరీరానికి చెందిన స్థూల భాగం గురించి కాదని గుర్తుంచుకోవాలి. మనం వాటి సూక్ష్మ లక్షణం గురించి మాట్లాడుతున్నాము. అంటే కన్ను స్థూల శరీరాన్ని సంబంధించినది. కాని కంటిచూపు సూక్ష్మ శరీరానికి సంబం

ధించినది. అలాగే చెవి స్థూల శరీరానికి సంబంధించినది. శ్రవణ శక్తి సూక్ష్మ శరీరానికి సంబం ధించినది.

10.2.2.2 పంచ కర్మేంద్రియాణి

ఇవి కర్మకి సంబంధించిన ఐదు ఇంద్రియాలు. జ్ఞానేంద్రియాలు బయటి నుంచి గ్రహిస్తే, కర్మేంద్రియాలు మన స్పందనని చూపిస్తాయి.

వాక్ ఇంద్రియం – మాటతో స్పందన

పాణి ఇంద్రియం – చేతులతో చేసే అనేక కర్మలు

పాద ఇంద్రియం – కాళ్ళతో అనేక చోట్లకి వెళ్ళటం.

జ్ఞానేంద్రియాలకీ, కర్మేంద్రియాలకీ మధ్య చక్కని అనుసంధానం ఉంది. చెవులు ప్రసంగం వినాలని కోరితే, కాళ్ళు ప్రసంగం జరిగేచోటుకి తీసుకువెళ్తాయి.

పాయు: – మలమూత్ర విసర్జన చేసే ఇంద్రియం.

ఉపస్థ: – పునరుత్పత్తి. దీనివల్లే ఆ జాతి కొనసాగుతుంది.

10.2.2.3 పంచప్రాణాలు

ఐదు అంశాల ప్రాణం. శక్తిని ఉత్పత్తి చేసేది. మనం కర్మ చేయాలంటే, మనకి నిరంత రం శక్తి కావాలి. కర్మేంద్రియాల వెనుక ప్రాణశక్తి ఉంది. ఐదు ప్రాణశక్తులు –

ప్రాణ శ్వాస ప్రక్రియ – ఊపిరి పీల్చి, వదలటం వల్ల ప్రాణశక్తి వస్తుంది. ఊపిరి లోప లికి పీల్చటం వల్ల ఆక్సిజన్ లోపలికి ఊపిరితిత్తులలోకి వెళ్తుంది. ఊపిరి బయటకి వదలటం వల్ల కార్బన్ డయాక్సైడ్ బయటకు వెళుతుంది.

అపాన – విసర్జన ప్రక్రియ – శరీరంలోని చెడుని బయటకి వదిలే ప్రక్రియని అపాన అంటారు.

వ్యాన – రక్తప్రసరణ ప్రక్రియ – శరీరం అంతటా ఆక్సిజన్ ప్రసరింపచేయాలి. ప్రేగు ఆహారాన్ని జీర్ణం చేసాక, ఉత్పత్తి అయిన పోషకవస్తువులని అంతటా ప్రస రింపజేయాలి.

సమాన – జీర్ణప్రక్రియ– ఇది మనం తిన్న ఆహారాన్ని అనేక పోషక వస్తువులుగా మారుస్తుంది. కార్బోహైడ్రేట్లు, ప్రోటీనులు, లవణాలు, మినరల్సు వగైరా.

ఉదాన – తిప్పివేయు ప్రక్రియ –ఇది సాధారణంగా మరణసమయంలో పనిచేస్తుంది. ఈ తిప్పివేయు ప్రక్రియ ఒక్కోసారి అత్యవసర పరిస్థితుల్లో కూడా కనిపిస్తుంది. శరీరంలో ఏవైనా టాక్సిన్స్ ఉంటే లోపలికి పోవాల్సిన ఆహారం వెలుపలికి వచ్చేలా చేస్తుంది.

ఇవి ప్రాణశక్తిని యిస్తాయి, కర్మేంద్రియాలకి శక్తినిస్తాయి. అందుకే ఉపవాసం ఉన్న రోజు కర్మేంద్రియాలకి శక్తి సరిపోదు. ఉదాహరణకి సరిగా మాట్లాడలేము, ఎక్కువ నడవలేము.

అందుకే ఈ క్రింది మంత్రం జపిస్తాము

ఓం ప్రాణాయ స్వాహా

ఓం అపానాయ స్వాహా

ఓం వ్యానాయ స్వాహా

ఓం ఉదానాయ స్వాహా

ఓం సమానాయ స్వాహా

10.2.2.4 చత్వారి అంత:కరణాని

నాలుగు అంతర్గత భాగాలున్నాయి

మన: లేదా మనసు – అన్ని రకాల భావోద్రేకాలకి ప్రతీక. ఉద్రేకపరమైన ఆలోచనలు, శంకలు ఉన్నది అని చెప్పవచ్చు. శంక అంటే ఇది చేయాలా వద్దా? ఇలా ఉండాలా లేదా? ఇటువంటి మీమాంసలు. ఆలోచనలను, శంకలను కలిపి సంకల్ప–వికల్ప: అంటారు.

బుద్ధి లేదా తెలివి –

తార్కిక శక్తి లేదా నిర్ణయాత్మక శక్తి లేదా విచక్షణాశక్తి లేదా

గ్రహించే శక్తి లేదా అర్థం చేసుకునే శక్తి లేదా విశ్లేషించే శక్తి.

చిత్తం లేదా జ్ఞాపకశక్తి –

మన మనసులో మన అనుభవాలని నిక్షిప్తం చేస్తుంది. శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాల వల్ల కలిగిన అనుభవాల్ని నిక్షిప్తం చేస్తుంది. శాస్త్ర ప్రకారం మనకు ఈ జన్మలోని గతమే కాదు, పూర్వజన్మలోని గతం కూడా గుర్తుంటుంది. ఒక్కోసారి మనమేం ప్రయత్నించకుండానే, మనకది ముందే తెలుసనిపిస్తుంది.పాట అద్భుతంగా పాడే వ్యక్తికి అతనికి సంగీతం ముందే వచ్చునిపి స్తుంది.

అహంకారం – తన గురించి చెప్పుకునే శక్తి. ఈ శక్తి మనుష్యుల్లో ఉన్నంతగా జంతువు లకి ఉండదు. వాటికి వాటి జాతితోగాని, హోదాతో గాని ప్రమేయం లేదు. మన గురించి చెప్పేది అహంకారం.

ఈ నాలుగు కలిపితే చత్వారి అంత:కరణాని

ఇవన్నీ కలిపి సూక్ష్మ శరీరంలోని భాగాలు.

10.2.3. కర్మ – పనులు

కర్మ అంటే అది చేసే పనులు. అన్ని రకాలు పనులు ఈ 19 పరికరాల సహాయంతో సూక్ష్మ శరీరం జరుపుతుంది. కొన్ని బాహ్యప్రపంచం నుంచి గ్రహించటానికయితే, కొన్ని యివ్వటానికి, మరికొన్ని రెండింటికీ. ఉదా: నోరు

10.2.4 లక్షణం

సూక్ష్మ శరీర లక్షణం కింద రెండు భాగాలున్నాయి.

10.2.4.1 మార్పు

ఇది కూడా మార్పుకి లోనవుతుంది.ఈ భాగాలు కూడా క్షీణిస్తాయి.చూపు సరిగా ఆనదు. జ్ఞాపకశక్తి లోపిస్తుంది. బుద్ధి హీనత కలుగుతుంది.

10.2.4.2 ఆయు: పరిమాణం

స్థూల శరీరంతో పోలిస్తే సూక్ష్మ శరీరానికి యింకా దీర్ఘాయుష్షు ఉంది. స్థూల శరీరం మహా అయితే వందేళ్ళు బ్రతుకుతుంది. కాని సూక్ష్మ శరీరం వచ్చే జన్మలో కూడా కొనసాగుతుంది. శరీరం మారుతుంది కాని మనసు కొనసాగుతుంది. అందుకే పూర్వజన్మ సుకృతం వల్ల కొంత లాభం పొందుతున్నాం. కొన్ని గుర్తుంచుకోగలగుతున్నాం. అలా సూక్ష్మ శరీరం ప్రళయం వరకు కొనసాగి, ప్రళయంలోనే ఛిన్నాభిన్నమవుతుంది.

10.4.2. కంటికి కనబడేది

సూక్ష్మ శరీరం ఉన్నట్టు గ్రహించి, దాన్ని గుర్తించగలిగేది ఎవరికి వారే. ఎదుటివారికి కనబడదు. మన మనసేమిటో, మన భావాలేమిటో, మనకే తెలుస్తాయి. కాని ఎదుటివారు మన మనసులో ఏముందో దూరి చూడలేరు. అది కేవలం మనకే కనబడుతుంది కాబట్టే దాన్ని సూక్ష్మ శరీరం అన్నారు.

10.3. కారణ శరీరం

దీనికి కూడా అంశాలను కూడా పరిశీలిద్దాము

10.3.1 ముడిపదార్థం

దీన్ని తయారుచేసిన ముడిపదార్థాన్ని కారణపదార్థం అని అంటారు. అది సూక్ష్మాతి సూక్ష్మమైన పదార్థం. దీన్ని సాంకేతికంగా అవిద్య అంటారు. సాధారణంగా అవిద్య అంటే అజ్ఞానం, కాని ఈ సందర్భంలో దాని అర్థం వేరు. ఒక్కోసారి ప్రకృతి లేదా మాయ అని కూడా అంటారు.

10.3.2. వివిధ భాగాలు

కారణ శరీరంలోని వివిధ భాగాలు స్థూల శరీరం, సూక్ష్మ శరీరాలే. అంటే వాటిని సృష్టించకముందు పిండరూపంలో ఉన్నాయి. అందువల్ల ప్రపంచం సృష్టించబడకముందు లేదా ప్రళయ కాలంలో కారణశరీరంలో పిండరూపంలో ఉన్నాయి, సూక్ష్మ, స్థూల శరీరాలు.

ఉదాహరణకు ఇప్పుడు ఉన్న పెద్ద చెట్టు కొన్నేళ్ళ క్రితం లేదు. 20 ఏళ్ళ క్రితం ఉంది కాని కనబడకుండా, విత్తనం రూపంలో ఉంది. విత్తనం లేందే చెట్టు లేదు. ఇది పదార్థానికి సంబంధించిన సూత్రం. పదార్థాన్ని తయారుచేయలేము, నాశనం చేయలేము. పదార్థం ఎప్పుడూ ఉంటుంది. అలాంటప్పుడు సృష్టి ముందు స్థూల,సూక్ష్మశరీరాలు కూడా పిండరూపంలో ఉన్నాయి. ఈ రెండు శరీరాల పిండరూపాన్ని కలిపి కారణ శరీరం అంటారు.

ఒక విత్తనం చెట్టుగా మారినట్టుగా,కారణ శరీరం స్థూల,సూక్ష్మ శరీరాలుగా మారుతుంది.

10.3.3. కర్మ – పనులు

ఈ రెండు శరీరాలుగా ఏర్పడటానికి ఇది ఆధారమవుతుంది. అవ్యక్తం స్థితినుంచి వ్యక్తం స్థితికి వస్తాయి. అలా వ్యక్తమైన వస్తువులు, అవి స్థూలంగా నాశనమైనప్పుడు, అవి మాయమవవు. ఎందుకంటే పదార్థానికి ఎన్నడూ నాశనం లేదు. అందువల్ల అవి నాశనమయినప్పుడు మళ్ళీ అవ్యక్త స్థాయిలోకి వెళ్ళిపోతాయి. విజ్ఞానశాస్త్ర ప్రకారం నాశనమైన పదార్థం శక్తిగా మారుతుంది. శక్తి అంటే అవ్యక్తపదార్థం. విశ్వంలో, నక్షత్రాలు నిరంతరం ఏర్పడుతూ ఉంటాయి. నాశనమవుతూ ఉంటాయి. అంటే నక్షత్రాలు శక్తిగా మారుతూ ఉంటాయి. ఆ శక్తి మళ్ళీ పదార్థంగా మారుతుంది. శక్తీ, పదార్థాలని ఒకదానిగా ఒకటి మార్చే సూత్రం వల్ల, దీన్ని శాస్త్రంలో వ్యక్త, అవ్యక్త పదార్థాల పరస్పర మార్పు అంటారు.

కారణ శరీరం నుంచి, స్థూల, సూక్ష్మ శరీరాలు ఏర్పడుతాయి. మళ్ళీ స్థూల, సూక్ష్మ శరీరాలు కారణ శరీరంలోకి వెళ్ళిపోతాయి. అందువల్ల కారణ శరీరం పని వీటిని ప్రళయకాలంలో అవ్యక్తం చేసి, సృష్టికాలంలో వెలుపలికి ఇవ్వటం.

10.3.4 లక్షణం

సూక్ష్మ శరీరం కన్నా అత్యంత సుదీర్ఘ జీవితం ఉంది కారణ శరీరానికి. సూక్ష్మ శరీరం ప్రళయ కాలంలోనన్నా ముగిసిపోతుంది. కాని కారణ శరీరం ప్రళయంలో కూడా నాశనమవదు. ప్రళయం అంటే మొత్తం విశ్వం నాశనమవడం. కారణ శరీరం మోక్షం పొందినప్పుడు మాత్రమే వెళ్ళిపోతుంది.

స్థూల శరీరాన్ని అందరూ చూడవచ్చు. సూక్ష్మ శరీరాన్ని ఎవరికి వారే చూడగలరు. కారణ శరీరం ఎవరికీ తెలియదు. అది అగోచరం. అదృశ్యకం. అందుకే దాన్ని నిర్వికల్ప స్వరూపం అంటారు.

ప్రతి వ్యక్తిలోనూ ఈ మూడు శరీరాలూ– స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ – ఉంటాయి.

అనుబంధము

స్థూలశరీరం:

1. ముడిసరుకు – స్థూల పంచభూతాలు
2. కారణం – కర్మల వల్ల ఏర్పడుతుంది
3. వివిధ భాగాలు – తల, మొండెము, చేతులు మరియు కాళ్ళు
4. విధులు – భోగాలు అనుభవించటానికి ఏర్పడిన నిలయం
5. స్వభావం – నాకు కన్పిస్తుంది. అందరికి కూడా కన్పిస్తుంది. ఆరు మార్పులకి లోనవుతుంది.(అస్తి, జాయతే, వర్ధతే, విపరిణమతే, అపక్షియతే, వినశ్యతి)
6. కాలపరిమితి – వంద ఏళ్ళు (శతమానం భవతి)

సూక్ష్మశరీరం:

1. ముడిసరుకు – సూక్ష్మ పంచభూతాలు
2. కారణం – కర్మల వల్ల ఏర్పడుతుంది
3. వివిధ భాగాలు – పంచజ్ఞానేంద్రియాలు + పంచకర్మేంద్రియాలు + పంచ ప్రాణాలు + నాలుగు అంతఃకరణలు
4. విధులు – భోగాలు అనుభవించటానికి ఏర్పడిన సాధనం
5. స్వభావం – నాకు మాత్రమే కన్పిస్తుంది. అన్యులకు కన్పించదు. అనేక మార్పులకి లోనవుతుంది.
6. కాలపరిమితి – చాలా కాలం

కారణశరీరం:

1. ముడిసరుకు – సూక్ష్మ కారణపదార్థం లేదా అవిద్య
2. కారణం – అనాది నుంచి వస్తోంది
3. వివిధ భాగాలు – నిర్వికల్పస్వరూపం. బీజరూపం

4. విధులు – స్థూల, సూక్ష్మ శరీరాలకు కారణం
5. స్వభావం – నాకు కన్పించదు. అన్యులకు కూడా కన్పించదు.
6. కాలపరిమితి – చాలా చాలా కాలం– మోక్షం వరకు

***

అద్వైత వేదాంత పరిచయం ప్రసంగం: స్వామి పరమార్థానంద

అనువాదం : మద్దూరి రాజ్యశ్రీ

11. అవస్థాత్రయం – కోశ పంచకం

అవస్థాత్రయం మూడు దశల అనుభవాన్ని సూచిస్తుంది. కోశపంచకం మన శరీరంలోని ఐదు విభాగాలను సూచిస్తుంది.

11.1 అవస్థాత్రయం – మూడు దశల అనుభవం

ఒక్కొక్క అవస్థకీ మూడు అంశాలని పరిశీలిద్దాం.దాని ద్వారా ఈ మూడు అవస్థలనీ అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ముందుగా మనసు పరిస్థితిని చూద్దాం. ఎందుకంటే ప్రతి అవస్థలోనూ మనసు ప్రముఖ పాత్రని పోషిస్తుంది. తర్వాత అనుభవం స్వభావం చూద్దాం. ఆ తర్వాత మాధ్యమం గురించి విశ్లేషించవచ్చు.

11.1.1 జాగ్రదావస్థ

అవస్థ అంటే ఒక అనుభవం దశ. జాగ్రదావస్థ అంటే మెలకువగా ఉన్న దశ.

11.1.1.1 మనసు

జాగ్రదావస్థలో మనసు లేదా అంత:కరణం పూర్తిగా వికసించి పనిచేస్తుంది. అంటే అన్ని పరికరాలూ – భావపరమైన, తార్కిక, ఆలోచనాశక్తి, అహం, జ్ఞాపకశక్తి అన్నీ పనిచేస్తాయి. దీన్ని పూర్ణ వికాస: అని కూడా అంటారు. అంత:కరణం పూర్తిగా విచ్చుకుందన్నమాట. నాలుగు పరికరాలూ పనిచేస్తున్నాయి కాబట్టి, నాలుగు అనుభవాలూ ఉంటాయి. భావాలు, ఆలోచనలు, విచక్షణాశక్తి, కొత్త జ్ఞాన సముపార్జన, కొత్త అనుభవ సముపార్జన.

11.1.1.2 స్వభావం

జాగ్రదావస్థలో బాహ్యప్రపంచాన్ని అంటే మన శరీరం మనసులకి విభిన్నంగా ఉన్నదానిని అనుభవిస్తాము.

అది బాహ్య ప్రపంచం అవటంతో అది స్పష్టంగా కంటికి కనబడే అనుభవం అది కంటికి కనబడే వస్తువులతో కూడినది కాబట్టి ఆ అనుభవం కూడా కంటికి కనబడే అనుభవం. అందు వల్ల ఇది బాహ్యమైనది, కంటికి కనబడేది, అందరికీ అందుబాటులో ఉండేది.

ఇది అందరికీ కనబడే ప్రపంచం కాబట్టి ఈ అనుభవం వ్యక్తిగతం కాదు. ఈ విశేషణాలు స్వప్నావస్థతో పోలిస్తే అర్థమవుతాయి. వ్యక్తిగతం కాదు అంటే,అందరికీ అందుబాటులో ఉండేది. ఈ అనుభవం ఇంద్రియ జన్యం అంటే ఇంద్రియాల వల్ల కలిగింది. జాగ్రదావస్థలో ప్రపంచాన్ని ఇంద్రియాల ద్వారా శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాల ద్వారా, వాటివల్ల కలిగిన సుఖ దు:ఖాల ద్వారా, కలిగిన స్పందనల ద్వారా అనుభవిస్తాము.

అందువల్ల మన అనుభవం బాహ్యమైనది,కంటికి కనబడేది,వ్యక్తిగతం కానిది,ఇంద్రియ జన్యమైనది.

ఈ అనుభవంలో రెండు రకాలు ఉంటాయి. ప్రపంచం నుంచి అనుభవాన్ని పొందుతాం. భోగ ప్రధానం. ప్రపంచానికి తిరిగి యిస్తాం. అంటే మనం కర్త, భోక్త – చేసేవాళ్ళం, అనుభవిం చేవాళ్ళం. శాస్త్రంలో ప్రపంచాన్ని భోగభూమి అనీ కర్మభూమి అనీ అంటారు.

11.1.1.3 మాధ్యమం

జాగ్రదావస్థలో మనం ఇంద్రియాల ద్వారా ప్రపంచాన్ని చూస్తున్నాం. ఇంద్రియాలని వాడాలంటే భౌతిక శరీరం కావాలి. ఎందుకంటే ప్రతి ఇంద్రియానికి భౌతిక స్థానం కావాలి.

శాస్త్రంలో భౌతిక స్థానాన్ని గోళకం అంటారు. ప్రతి ఇంద్రియానికీ ఒక గోళకం కావాలి. చక్షురింద్రియానికి కన్ను గోళకం. శ్రవణ ఇంద్రియానికి చెవులు గోళకం కావాలి. ఇంద్రియం సూక్ష్మ శరీరానికి చెందినదయితే, గోళకం స్థూల శరీరానికి చెందినది. అందువల్ల ఇంద్రియాలకి గోళకం కావాలి. గోళకానికి భౌతిక శరీరం కావాలి. అంటే ఇంద్రియాలు పనిచేయటానికి స్థూల శరీరం కావాలి. జాగ్రదావస్థ ఇంద్రియ జన్యం కాబట్టి జాగ్రదావస్థని స్థూల శరీర ప్రధాన అవస్థ అంటాం. స్థూల శరీరం లేకపోతే, బాహ్య ప్రపంచాన్ని అనుభవించలేము.

11.1.2 స్వప్నావస్థ

స్వప్నావస్థ అంటే కలలో జరిగే అనుభవం. ఇందులోని మూడు అంశాలూ చూద్దాం.

11.1.2.1 మనసు

స్వప్నావస్థలో మన జ్ఞాపకశక్తి మాత్రమే పనిచేస్తుంది. జాగ్రదావస్థలో మనం ప్రోగేసిన అనుభవాలన్నీ మనసులో నిక్షిప్తమై ఉంటాయి. జాగ్రదావస్థలో మనసు శబ్ద,స్పర్శ,రూప, రస గంధ అనుభవాలని టేప్ రికార్డర్‌లాగా రికార్డు చేస్తుంది. అది కేవలం బాహ్య ప్రపంచాన్నే కాదు, సుఖదు:ఖాలనే భావాలని కూడా రికార్డు చేస్తుంది. దాన్ని చిత్తం అంటారు. లోపల రికార్డయి ఉన్న వాటిని, బయటకి పంపిస్తుంది వీడియో కాసెట్ ప్లేయర్‌లాగా. అందువల్ల మనం కలలో అనుభవించే భావాలు, కొత్తగా అందుకున్న భావాలు కాదు,ముందే మనస్సులో నిక్షిప్తమై ఉన్నవి. కలలో జరిగేదంతా జ్ఞాపకంలోంచి వెలితీసినవి. తక్కిన ప్రమాణాలు పనిచేయవు. మన: తార్కిక ప్రవృత్తి, అహం – యివేవీ పనిచేయవు.కలలో కనబడే అహం కూడా జ్ఞాపకశక్తి నుంచి వచ్చిన అహమే కాని కొత్తగా పుట్టిన అహం కాదు. అందువల్ల స్వప్నావస్థలో మనసు పాక్షికంగా పనిచే స్తోంది. నాలుగు ప్రమాణాలలో ఒకటే పనిచేస్తోంది. దాన్ని చిత్తం అంటారు అందుకని స్వప్నావ స్థని అర్థ వికాస: అని కూడా అంటారు.

11.1.2.2. స్వభావం

స్వప్నావస్థలో కనబడే ప్రపంచం అంతర్గత ప్రపంచం. ఇది మన వ్యక్తిగత, స్వంత జ్ఞాపక శక్తి నుంచి పుట్టింది కాబట్టి ఇది బాహ్య ప్రపంచం కాదు. అసలు స్వప్న ప్రపంచానికీ, బాహ్య ప్రపంచానికీ సంబంధం లేదు.మనం ఒకచోట పడుకుని,ఇంకోచోటు గురించి కలలు కనవచ్చు. అందువల్ల అది అంతర్గత ప్రపంచం.

రెండోది, అది అంతర్గత ప్రపంచం కాబటివ్ట, మన జ్ఞాపకాల్లోంచి పుట్టింది కాబట్టి, దాన్ని వాసనామయ ప్రపంచ: అంటారు. మన ఆలోచనల నుంచి పుట్టింది కాబట్టి అది కంటికి కనబ డేది కాదు. బాహ్య ప్రపంచం భౌతిక ప్రపంచం కాబట్టి కంటికి కనబడుతుంది. స్వాప్నిక ప్రపం చం వాసనామయ ప్రపంచం కాబట్టి కంటికి కనబడదు.

కలలో మనకి కనబడే ప్రపంచం ఎదుటివారికి కనబడదు. అందువల్ల ఇది వ్యక్తిగత ప్రపంచం.

ఇంద్రియ గోచరం కాదిది – ఇంద్రియ జన్య ప్రపంచం కాదు. ఇది వాసనాజన్య ప్రపం చం. మనం కలలో చూసేది, ఇలలో అనుభవించింది, విసిపి ద్వారా చూడగలిగేది విసిఆర్‌లో రికార్డయినది మాత్రమే. ఏమీ చూడందే, ఏమీ గుర్తు తెచ్చుకోలేం. అందుకని ప్రతి స్వప్నావస్థా జాగ్రదావస్థ మీద ఆధారపడి ఉంది.

ఒక్కోసారి మీకు అనిపించవచ్చు – నేను జాగ్రదావస్థలో కనీవినీ ఎరుగని అంశాలు నాకు కలలో కనిపిస్తున్నాయి అని. దానికి కారణాలు వీటిలో ఏవైన అయి ఉండవచ్చు.

జాగ్రదావస్థలో ప్రోగేసిన అనేక వస్తువుల సముదాయం నుంచి మీరు స్వప్నావస్థలో వస్తువులని సృష్టిస్తారు. ఇవి ఆలోచనల ప్రధానం కాబట్టి, ఆలోచనలు సృష్టిలో ఉండవు కాబట్టి మనకు అంతా కలగాపులగంగా ఉంటుంది. అది అవ్యక్త పదార్థం అవుతుంది.

ఒక్కోసారి మనం జాగ్రదావస్థలో ఊహించినవి,మనసులో నిక్షిప్తమై అడుగుకి వెళ్ళిపోతాయి. మనం మళ్ళీ ఏదైనా విన్నా, చూసినా, చదివినా అవి ఆలోచనల రూపంలో స్వప్నావస్థలో బయటకి వస్తాయి.

ఒక్కోసారి కొన్నిటిని ఈ జన్మలో అనుభవించకపోయినా, అవి పూర్వజన్మ స్మృతులు అయి ఉండవచ్చు. పూర్వజన్మకీ, ఈ జన్మకీ మధ్య స్థూల శరీరమే మారుతుంది. కాని సూక్ష్మ శరీరం కొనసాగుతుంది. అందుకే పిల్లలు ఒక్కోసారి అకారణంగా నవ్వటమో, ఏడవటమో చేస్తారు. దీన్ని పూర్వజన్మతో ముడిపెడతారు. ఇంకా ప్రస్తుత జన్మ జ్ఞాపకాలు గట్టిగా ఏర్పడలేదు కాబట్టి, ఇవి పూర్వజన్మ స్మరణలు కావచ్చు అంటారు. దీనికి సాక్ష్యం లేదు.

కొంతమంది తమకి వచ్చే కలలు భవిష్యత్తుకి సంబంధించినవి అంటారు. వాళ్ళకి భవిష్యత్ దర్శనం కలుగుతుంది. ఇది గతానికి సంబంధించినది కాదు కాబట్టి, గత అనుభవంలోంచి వచ్చిందనీ, వాసనాజన్యం అనీ అనలేము. జ్ఞాపకాలనుంచి పుట్టిందీ అనీ అనలేం. స్వప్నావస్థ నిర్వచనం ప్రకారం అది జ్ఞాపకాల నుంచి పుట్టుంది కాబట్టి ఈ అనుభవాలని స్వప్నావస్థతో తీసుకోలేం. అలా భవిష్యత్తు గురించి కలలు వస్తే, అది మనసుకున్న ప్రత్యేకలక్షణంగా చెప్పవచ్చు. ఏసంఘటన అన్నా విత్తు రూపంలో ఉంటుంది. అప్పుడు చాలా సూక్ష్మంగా ఉంటుంది కాబట్టి మనకి అర్థం కాదు. కాని మనస్సుని సున్నితంగా మలిస్తే, పురాణాల్లో చూపిన త్రికాలజ్ఞానుల లాగా మారవచ్చు. అది యోగులకి అనుభవం కాని, మనకి ఏదో అనుకోకుండా జరుగుతుంది ఎప్పుడైనా.

11.1.2.3 మాధ్యమం

స్వప్నావస్థ జ్ఞాపకాల మీద ఆధారపడింది. జ్ఞాపకాలు చిత్తానికి సంబంధించినవి. చిత్తం సూక్ష్మ శరీరానికి చెందినది. అందువల్ల స్వప్నం కూడా సూక్ష్మ శరీరానికి చెందింది. అందువల్ల స్వప్నావస్థని సూక్ష్మ శరీర ప్రధాన అవస్థ అంటారు.

11.1.3. సుషుప్తి అవస్థ

గాఢనిద్రని సుషుప్తి అంటారు. ఇది కలలు రాని నిద్రావస్థ.

11.1.3.1 మనసు

జాగ్రదావస్థలో మనసు పూర్ణ వికాస:గాను, స్వప్నావస్థలో అర్థ వికాస: గానూ ఉంటుంది కాని, సుషుప్తి అవస్థలో మనసు పని దాదాపు శూన్యమనే చెప్పవచ్చు.భావపర మనసు పనిచేయ దు కాబట్టి, భావాలు లేవు, తార్కిక ప్రమాణం లేదు కాబట్టి జ్ఞానం లేదు.జ్ఞాపకశక్తి పనిచేయదు. కాబట్టి జ్ఞాపకాలు లేవు. అహం ప్రమాణం పనిచేయదు కాబట్టి నేను పడుకుంటున్నాను అనే భావన కూడా లేదు.

11.1.3.2. స్వభావం

ఇంద్రియాలు పనిచేయవు కాబట్టి బాహ్య ప్రపంచం లేదు.

జ్ఞాపకాలు పనిచేయవు కాబట్టి, అంతర్గత ప్రపంచం లేదు.

బాహ్యమైన, కంటికి కనబడే, వ్యక్తిగతం కాని ప్రపంచమూ లేదు. అంతర్గత, కంటికి కన బడని, వ్యక్తిగత ప్రపంచమూ లేదు. అందువల్ల ఇది అనుభవశూన్యం. దీన్ని అజ్ఞాన అనుభవః అంటారు. అంటే పూర్తి అజ్ఞానం లేదా శూన్యం.

11.1.3.3. మాధ్యమం

ఇంద్రియాలు పనిచేయవు కాబట్టి స్థూల శరీరం లేదు.

జ్ఞాపకాలు పనిచేయవు కాబట్టి సూక్ష్మ శరీరం లేదు.

స్థూల,సూక్ష్మ శరీరాలు మాయమయినట్టుగా కనబడినప్పుడు కారణశరీరం ప్రధానమవు తుంది. పనిచేయటం లేదంటే లయమయినట్టే. అందుకని సుషుప్తి అవస్థని కారణ శరీరం ప్రధాన అవస్థ అంటారు. కారణ శరీరం ప్రధాన అవస్థలో మన అంతర్గత, బాహ్య అనుభవాలు చలనరహితంగా ఉండి, మళ్ళీ మర్నాడు పొద్దున చలనంలోకి వస్తాయి. టూకీగా –

జాగ్రదావస్థ – మెలకువ స్థితి – విశ్వ: – మనసు పూర్తిగా పనిచేస్తుంది.
స్వప్నావస్థ – కలలుకనే స్థితి – తైజస: – మనసు పాక్షికంగా పనిచేస్తుంది.
సుషుప్తి అవస్థ – గాఢనిద్ర స్థితి – ప్రాజ్ఞ : – మనసు అజ్ఞానంలో ఉంటుంది.

11.2 కోశ పంచకం

ఇప్పుడు శరీరానికి సంబంధించిన ఐదు కోశాలని చూద్దాం. ఇది శరీరత్రయాన్ని ఇంకో కోణంలోంచి చూపిస్తుంది. అంటే మూడు శరీరాలని ఇప్పుడు ఐదు కోశాలుగా చూస్తాం. శరీరం ఒకటే, దృక్పథం మారుతుంది.

శరీరత్రయం ముడి పదార్థాన్ని బట్టి విభజింపబడింది.

స్థూల శరీరం స్థూల పదార్థం నుంచి

సూక్ష్మ శరీరం సూక్ష్మ పదార్థం నుంచి

కారణ శరీరం కారణ పదార్థం నుంచి

ఇదే శరీరాన్ని ఆ భాగాలు చేసే పనులని బట్టి కోశాలుగా విభజించారు. స్థూల కారణ శరీరాల్లో ఒక్కొక్క కోశం ఉంటే సూక్ష్మ శరీరంలో మూడు కోశాలున్నాయి.

స్థూల శరీరం	–	అన్నమయ కోశం
సూక్ష్మ శరీరం	–	ప్రాణమయ కోశం
	–	మనోమయ కోశం
	–	విజ్ఞానమయ కోశం
కారణ శరీరం	–	ఆనందమయ కోశం

11.2.1 అన్నమయ కోశం – ఆహారం (అనాటమీ)

అన్నమయ కోశం లేదా స్థూల శరీరాన్ని అనాటమీగా అభివర్ణించవచ్చు. శరీరాకృతి, స్థూల శరీరంలోని అనేక అంగాలు, అనేక భాగాలని అన్నమయ కోశం అంటారు. ఇది అన్నం లేదా ఆహారం నుంచి శక్తి పొందుతుంది కాబట్టి దీన్ని అన్నమయ కోశం అంటారు.

11.2.2 ప్రాణమయ కోశం – శక్తి (ఫిజియోలజీ)

ఇది ఫిజియోలాజికల్ వ్యవస్థకి చెందినది. అనాటమీ శరీరంలోని వివిధ భాగాలని సూచిస్తే, ఫిజియోలజీ వాటి ధర్మాలని వివరిస్తుంది.అందుకని ప్రాణమయ కోశం ధర్మాలకు చెందింది. అందుకే మరణం అప్పుడు, సూక్ష్మ శరీరం దేహాన్ని విడిచి వెళ్ళుతుందంటే, దానితోపాటు మూడు కోశాలు కూడా వెళతాయన్నమాట. అవి –

ప్రాణమయ కోశం

మనోమయ కోశం

విజ్ఞానమయ కోశం

మరణంలో ప్రాణమయ కోశం శరీరాన్ని వీడుతుంది కాబట్టి, శరీరధర్మాలు ఉండవు. శరీర భాగాలు ఉన్నా కూడా. అందుకే సంభవించినప్పుడు ఏవైనా అంగాల మార్పిడి సాధ్యమవుతుంది. అనాటమీ స్థూల శరీరానికి చెందింది కాబట్టి అది ఉంటుంది మరణం తర్వాత కూడా. ఫిజియోలజీ సూక్ష్మ శరీరానికి చెందింది కాబట్టి, అది ఉండదు.

ప్రాణమయ కోశాన్ని క్రియాశక్తి: అని కూడా అంటారు.

పంచ ప్రాణ:	–	శక్తినిచ్చేవి.
పంచ కర్మేంద్రియాణి:	–	పరికరాలనిచ్చేవి

అందువల్ల శక్తి + పరికరాలు – క్రియాశక్తి:

దీంట్లో పది అంగాలు ఉంటాయి.

11.2.3 మనోమయ కోశ: మనసు (సైకాలజీ)

దీన్ని సైకలాజికల్ వ్యవస్థ అనచ్చు. భావాలు, సందేహాలు అన్నీ మనోమయ కోశం లేదా ఇచ్ఛాశక్తిలోకి వస్తాయి. క్రియాశక్తికి ముందు ఇచ్ఛాశక్తి ఉంటుంది. ఎందుకంటే కోరిక ఉంటే క్రియ చేయాలనిపిస్తుంది. అందువల్ల మనోమయ కోశం ప్రాణమయ కోశాన్ని పనిచేయటానికి

ఉసిగొల్పుతుంది. ఈ మనోమయ కోశంలో ఆరు అంగాలున్నాయి. అవి –

పంచ జ్ఞానేంద్రియాని

మనః (చిత్తం, అహంకారాలతో కూడినది)

నిజానికి భావపరమైన ప్రమాణం, తార్కిక ప్రమాణం వేర్వేరు అంగాలు కావు.

ఒకటే అంగానికి అది చేసేపనిని బట్టి పేరు మారుతుంది.

ఆలోచనా ప్రక్రియ చేస్తే బుద్ధిః

భావపర ప్రక్రియ చేస్తే మనః

జ్ఞాపకశక్తిని కలగజేస్తే చిత్తం

అందువల్ల మనోబుద్ధి చిత్తఅహంకారాలు వేర్వేరు అంగాలకి సంబంధించినవి కావు, ఒకటే అంగానికి నాలుగు లక్షణాలు ఉన్నాయి.

11.2.4 విజ్ఞానమయ కోశం – జ్ఞానం (నేర్చుకునే స్థాయి)

ఇది నేర్చుకునే స్థాయి. మనోమయ కోశం ఇచ్ఛాశక్తికి సంబంధించినదైతే, విజ్ఞానమయ కోశం జ్ఞానశక్తికి సంబంధించినది.

ఇంకోవిధంగా చెప్పాలంటే, విజ్ఞానమయ కోశం తెలుసుకుంటుంది, మనోమయ కోశం కోరుతుంది. ప్రాణమయ కోశం పనిచేస్తుంది.

ఉదాహరణకి సంగీత సభలు జరుగుతున్న రోజుల్లో ఏ సభలో ఏ కచేరి అవుతుందో తెలుసుకోవటానికి మనం వార్తాపత్రిక చూస్తాం. అప్పుడు విజ్ఞానమయ కోశం పనిచేస్తోందన్న మాట. తర్వాత దేనికి వెళ్ళాలో నిశ్చయించుకోవాలి. ఇది మనోమయ కోశం. మనం ఒక సభకి వెళ్ళాలి. అప్పుడు ప్రాణమయ కోశం పనిచేస్తుంది.

ఇందులో కూడా ఆరు అంగాలు ఉన్నాయి.

- పంచజ్ఞానేంద్రియాలు
- బుద్ధి దీంట్లో చిత్తం, అహంకారం వస్తాయి.

నిజానికి భావపర శక్తి, తార్కిక శక్తి వగైరా వివిధ అంగాలకి చెందినవి కావు. ఒకటే అంగమే కాని అది చేసేపనిని బట్టి పేరు మారుతుంది.

- ఆలోచన పనిచేస్తే, అది బుద్ధి:
- భావపరమైన పని చేస్తే, అది మన:
- జ్ఞాపక శక్తి పనిచేస్తే, అది చిత్తం.

అంటే మనోబుద్ధి చిత్త అహంకారాలు వేరే వేరే అంగాలకి చెందినవి కావు, ఒకటే అంగానికున్న నాలుగు పేర్లు.

11.2.5 ఆనందమయ కోశం – ఆనందం (అంత:చేతనం)

ఇది కారణ శరీరానికి సరిపోలుతుంది. అంత: చేతనంతో పోల్చవచ్చు.

మనలో ఏ భావాలు ప్రస్ఫుటంగా ఉంటాయో, మన ప్రవర్తన, స్వభావం అంతా వాటి ప్రకారం ఉంటాయి. దీన్ని అంత: చేతనం అంటారు.

ఒక్కోసారి మనకి కలిగే ఉద్రేకమైన అనుభవాన్ని మన అహం అందుకునేందుకు సిద్ధంగా ఉండదు. దానికి భగవంతుడు వేరే ఏర్పాటు చేసాడు. ఒక్కోసారి విపరీతమైన శారీరక నెప్పి కలిగినప్పుడు, ఒక దశ దాటాక, ఆ నెప్పి కూడా తెలీని పరిస్థితికి చేరుకుంటాము. దీన్ని ఫిజియోలాజికల్ ఫ్యూజింగ్ అంటారు. అలాగే ఒక్కోసారి మనసుకి తెలియదు నెప్పి. దాన్ని సైకలాజికల్ ఫ్యూజింగ్ అంటారు.

ఏదైనా అనుభవాన్ని భరించలేనప్పుడు దాన్ని బయటకి పంపాలి. ఏడుపు ద్వారానో, అరుపు ద్వారానో కాని అప్పుడప్పుడు ఏదో కారణాల వల్ల మనకి ఏడుపు రాదు, అరవలేం, మాట్లాడలేం కూడా. అహం దాన్ని భరించలేకపోతుంది. అప్పుడు దాన్ని అంత:చేతనంలో పడేస్తుంది. తర్వాతెప్పుడో అదను చూసుకుని బయటకి వస్తుంది. అందుకే ఒక్కోసారి మనకి కారణం లేకుండా ఏడుపొస్తుంది, లేదా కోపం వస్తుంది. లోపల మండుతున్న భావాలన్నీ ఒక్కసారిగా బయటకి వస్తాయన్నమాట. అలాంటి భావాలూ, అలాంటి ప్రవర్తనా అంత: చేతనానికి సంబంధించినవి.

అంత:చేతనం పనిచేస్తోందని తేలిగ్గా ఎప్పుడు చెప్పచ్చంటే బయట పరిస్థితికీ, స్పందనకీ పొత్తు కుదరనప్పుడు. ఉదాహరణకి చిన్న తప్పుకే మండిపడతారు కొంతమంది. చిన్న అనుభవాలే, అంత:చేతనంలో దాగి ఉన్న అనుభవాలని తట్టి లేపుతాయి. అంత: చేతనంలో ఉంది కాబట్టి, మనకి తెలియదు కాబట్టి, మనం హాయిగా అజ్ఞానంలో ఉన్నాం. అందుకని ఆనందమయ కోశం అంటారు.కారణ శరీరంలోని సుషుప్తి అవస్థలో గాని మనకి ఏ బాధా తెలీదు. ఇవీ కోశ పంచకంలోని ఐదు విభాగాలు.

12. ఆత్మ

శరీరత్రయం అంటే స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ శరీరాలని చూసాము. అవి పదార్థంతో చేయ బడ్డాయి. పదార్థాన్ని భౌతికం అనవచ్చు. పదార్థం జడంగా ఉంటుంది. దీన్ని బట్టి మనం కొన్ని ముఖ్యమైన ఉప సిద్ధాంతాలను గ్రహించవచ్చు.

మొదటి విషయం – ఏ పదార్థమైనా జడంగా ఉంటుంది. వేదాంతశాస్త్ర ప్రకారం జడం అంటే చైతన్యం లేనిది, చైతన్యాన్ని పుట్టించలేనిది. అంటే అది చైతన్య గుణకమూ కాదు. చైతన్య జనకమూ కాదు. శరీరత్రయం జడం కాబట్టి,పదార్థంతో చేయబడింది కాబట్టి. దానికి స్వతహాగా చైతన్యం లేదూ, చైతన్యం పుట్టించలేదు. అంటే భౌతిక శరీరం జడం. సూక్ష్మ శరీరంలో భాగమైన మనసు జడం. కారణ శరీరం కూడా జడమే. అందువల్ల –

శరీర త్రయం జడం భౌతికత్వాత్ ఘటవత్

ఇది తార్కికంగా మనకి కలిగిన ఉప సిద్ధాంతం.

తార్కికంగా అది జడమేమో గాని, మన అనుభవం వేరే ఉంది!మూడు శరీరాలు జడంగా లేవే! స్థూల శరీరానికి చైతన్యం ఉంది. చుట్టుప్రక్కల ఏమవుతుందో తెలుస్తోంది.అలాగే మనసుకి కూడా అనేక విషయాలు తెలుస్తున్నాయి. సంక్షిప్తంగా చెప్పాలంటే శరీరత్రయంకి చైతన్యం ఉన్నట్టుగా అనుభవం చెప్తోంది.

తర్కం అది జడం అంటోంది.అనుభవం అది చైతన్యం అంటుంది. ఈ విభిన్న దృక్పథాలు కలిపేదెలా? మనకి ఒక స్త్రీ చాలా బీదదని తెలుసు.కాని ఆమె ఒక విందుకు ఖరీదైన దుస్తులు, బంగారు ఆభరణాలు వేసుకుని వచ్చింది. ఏమిటి దాని అర్థం? ఆమెకి ఖరీదైన దుస్తులు, ఆభర ణాలు లేకపోయినా ఎవరి దగ్గరో అరువు తీసుకుంది. ఏమిలేని వ్యక్తి అన్నివున్నదానిలా కనబ డింది.ఎలా?బాహ్యాలంకరణ చేసుకోవటం వల్ల. అందువల్ల శరీరత్రయానికి స్వాభావిక చైతన్యం, అంటే సహజ చైతన్యం లేదు. అందువల్ల ఈ శరీరత్రయానికి ఆగంతుక చైతన్యం లేదా అరువు తెచ్చుకున్న చైతన్యం ఉంది.

అరువు తెచ్చుకున్న చైతన్యంవల్ల మూడు శరీరాలూ నెమలిలా గర్వంగా నాట్యం చేస్తున్నాయి. లేకపోతే శిల్పానికీ, మన శరీరానికీ తేడా లేదు.

శాస్త్రపరంగా చెప్తే పాంచభౌతిక శరీరం అంటాము. విజ్ఞానశాస్త్రపరంగా అయితే రసాయినాల మిశ్రమం అంటాం.

సంక్షిప్తంగా ఒకసారి చూస్తే. శరీరత్రయం భౌతికం అందువల్ల శరీరత్రయం జడం కాని జడంగా ఉండాల్సిన శరీరంలో చైతన్యం ఉంది. అంటే శరీరత్రయంలో అరువుతెచ్చుకున్న చైతన్యం ఉంది.

శరీరత్రయం అరువు తెచ్చుకుందంటే, అప్పిచ్చేవాడొకడు ఉండాలికదా. అంటే మనలో ఒక చైతన్యం ఉండాలి, చైతన్యాన్ని అప్పివ్వటానికి. ఈ అప్పిచ్చే చైతన్యం మనిషి శరీరంలో ఉన్న నాలుగో అంశం. మొదటి మూడూ..

1. స్థూల శరీరం 2. సూక్ష్మ శరీరం 3. కారణ శరీరం

ఈ మూడూ కానిది అసలు చైతన్యాన్ని అప్పిచ్చేది. దీన్నే ఆత్మ అంటారు.

12.1 శరీరంలోని నాలుగో అంశం

శరీరత్రయాన్ని చైతన్యవంతం చేస్తుంది ఆత్మ. దీన్ని 'చిత్' అంటారు సంస్కృతంలో. దీన్ని అర్థం చేసుకోవటానికి ఒక ఉదాహరణ బల్బు. బల్బు తనంతట తాను వెలుగలేదని మనకి తెలుసు. విద్యుచ్ఛక్తి దాన్ని వెలిగింపచేస్తుంది. కాని విద్యుచ్ఛక్తి కంటికి కనబడదు. బల్బే కనపడుతుంది. అలాగే ఆత్మ. అది కంటికి కనబడదు. దాని స్వభావమేమిటి?

12.2 పుస్తకం ఉదాహరణ –

అది అర్థం చేసుకోవాలంటే ఈ ఉదాహరణ చూడండి. మీరు ఒక పుస్తకం చేతిలో పట్టుకుని, నా చేతిలో ఏం ఉంది అని అడుగుతారు. పుస్తకం ఉంది అని జవాబొస్తుంది. ఇంకేముంది అంటే ఏమీలేదు అనే జవాబు వస్తుంది. నిజానికి పుస్తకం మీద ఇంకోకటుంది. అది చాలా స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. కాని దాన్ని పట్టించుకోము. నిజానికి దానివల్లే మనం పుస్తకాన్ని చూడగలుగుతున్నాము. అలా మనని పుస్తకాన్ని చూడనిస్తున్నది కాంతి లేదా వెలుతురు. పుస్తకం ఈ కాంతిలో వెలుగుతోంది, దాని చుట్టూ కాంతి ఉంది.

ఇప్పుడు ఈ కింది విషయాలు గమనిద్దాం:

- కాంతి పుస్తకంలో ఒక భాగం గాని, లక్షణం గాని, కాంతిద్వారా ఉత్పత్తిచెందిన వస్తువు గాని కాదు.
- కాంతి స్వతంత్ర వస్తువు. అది పుస్తకం అంతటా వ్యాపించి, దాన్ని ప్రకాశింపజేస్తుంది.
- కాంతి, పుస్తకం సరిహద్దులకే పరిమితమవలేదు.

- కాంతి పుస్తకం నాశనమయితే నాశనమవదు. అలా పుస్తకం పతనంచెందాక కూడా కాంతి ఉంటుంది.
- కాంతి పుస్తకం తీసినా ఉంటుంది కాని కనబడదు. దాన్ని ప్రతిబింబించే మాధ్యమం లేదు కాబట్టి అది కనిపించదు అంతమాత్రన కాంతి లేనట్టు కాదు.

12.3 చైతన్యం లక్షణాలు

చైతన్యాన్ని కాంతితో పోల్చవచ్చు. ఇప్పుడు ఇవే సూత్రాలని చైతన్యానికి అన్వయిస్తూ తిరిగి చెప్పవచ్చు.

- చైతన్యం, శరీరంలో ఒక భాగం గాని, లక్షణం కాని, చెతన్యం నుంచి వచ్చిన వస్తువు కాని కాదు.
- చైతన్యం స్వతంత్ర వస్తువు.అది శరీరం అంతటా వ్యాపించి, దాన్ని ప్రకాశింపజేస్తోంది.
- చైతన్యం శరీరం సరిహద్దులకే పరిమితమవలేదు.
- శరీరం నాశనమయితే చైతన్యం నాశనమవదు.శరీరం పతనానంతరం కూడా చైతన్యం ఉంటుంది.
- శరీరం లేకపోయినా చైతన్యం ఉంటుంది కాని కనబడదు.దాన్ని ప్రతిబింబించే శరీరం లేదు కాబట్టి.

12.4 ఆత్మ లక్షణాల విశ్లేషణ

కేనోపనిషత్తులో ఆత్మని దేవ: అన్నారు. ఆత్మ లక్షణాలను కొన్నింటి విశ్లేషణ చూద్దాము.

12.4.1 ఆత్మ చైతన్య స్వరూపః

ఆత్మ చైతన్య స్వరూపం. ఇది వస్తు స్వరూపం కాదు. ఎందుకంటే ఆత్మ కూడా, శరీరత్రయంలాగా ఇంకో వస్తువు అయితే, ఆత్మ కూడా జడం అవుతుంది. అప్పుడు ఆత్మ కూడా ఇంకో చోటి నుంచి చైతన్యాన్ని తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది.అది ఇంకోచోటు నుంచి. అలా అంతులేకుండా సాగుతుంది. కాని బింబ చైతన్యం ప్రతిబింబ చైతన్యం కాదు. ప్రతిబింబ చైతన్యం బింబ చైతన్యం కాలేదు.

12.4.2 ఆత్మ స్వతంత్రః

ఆత్మ స్వతంత్రం. ఎందుకంటే అది తన ప్రకాశానికి వస్తువు మీద ఆధారపడలేదు. అది ఉనికికి కాని, ఉత్పత్తికి కాని ఆధారపడలేదు.

అంతకుముందు వస్తువుకి చైతన్యం లేదన్నాం. వస్తువుకి చైతన్యం ఉంటే, అప్పుడు చైతన్యం వస్తువు మీద ఆధారపడాలి. అలాగే వస్తువు చైతన్యాన్ని ఉత్పత్తి చేసినా, చైతన్యం వస్తువు

మీద ఆధారపడాలి. చైతన్యం వస్తువు కాదు కాబట్టి, వస్తువు చేత ఉత్పత్తి చేయబడలేదు కాబట్టి, ఆత్మ స్వతంత్రమైనది.

12.4.3 ఆత్మ నిర్గుణః

ఆత్మ పదార్థం కాదు కాబట్టి దానికి పదార్థం కంటే గుణాలు అంటవు. మనకి తెలిసిన గుణాలన్నీ మనం ప్రత్యక్షంగా కంటితో గాని, తక్కిన ప్రమాణాలతో కాని చూస్తాం. శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధ గుణాలు పదార్థానికి చెందినవి. అందువల్ల ఆత్మ నిర్గుణమైనది.

12.4.4 ఆత్మ నిత్యః

ఆత్మ పదార్థం మీద కాని, శరీర త్రయం మీద కాని ఆధారపడదు కాబట్టి, పదార్థం నాశనమైనా, ఆత్మకి నాశనం లేదు. బల్బు మాడిపోయినా, విద్యుత్తు ఉన్నట్టే. దీపంలో వ్యక్తం అవనంతమాత్రాన విద్యుత్ లేనట్టు కాదు. శరీరం నాశనమైనా ఆత్మ ఉంటుంది. ఆత్మకి మరణం లేదు కాబట్టి కాలపరిమితి లేదు. కాలాతీతమైనది.

12.4.5 ఆత్మ సర్వగతః

కాలం, ప్రదేశం ఒకదానితో ఒకటి ముడిపడి ఉంటాయి.ఆత్మ కాలానికి ముడిపడి లేనట్టే, ఒక ప్రదేశానికి పరిమితమై లేదు. ఇది కేవలం శరీరత్రయంలో లేదు,విద్యుత్ కేవలం ఒక్క బల్బులో లేనట్టుగా. అందుకని ఆత్మ సర్వగత: లేదా సర్వవ్యాపి. అన్ని శరీరత్రయాల వెనుక కూడా ఉంది. శరీరాలు ఎన్నో! వాటి స్వరూప బేధాలెన్నో! (బల్బుల బేధాలలాగే).ఆత్మ అతి చిన్న ప్రాణియైన చీమలో ఉంది,అతి పెద్ద ప్రాణియైన ఏనుగులోనూ ఉంది.అందుకని ఆత్మ సర్వగతం.

12.4.5 ఆత్మ ఏకః

అన్ని శరీరాల వెనక, ఒక్క చైతన్యమే ఉన్నప్పుడు, శరీరాలు అనేకమైనా ఆత్మ ఒక్కటే అవాలి. ఆత్మ ఏక: ఆత్మ అద్వైత: రెండో వస్తువు లేదు.

12.4.6 ఆత్మ సచ్చిదానంద స్వరూపః

ఆత్మకి మరణం లేదు కాబట్టి – వర్తమాన, భూత, భవిష్యత్తులకి అతీతంగా ఉంది కాబట్టి – దీన్ని సత్ అంటారు.

ఆత్మకి సరిహద్దులు లేవు. ఒక్క దేశానికి పరిమితమవలేదు.అందుకని – దీన్ని అనంత: అంటారు.

పరిపూర్ణత్వ భావనని ఆనంద: అంటారు. అనుకున్నపని ఏదైనా పూర్తి అయితే కలిగే భావన ఆనందం. పూర్ణత్వం లేనిది దు:ఖాన్ని కలగజేస్తుంది. ఆనందం కలిగితే పరిపూర్ణత్వం

ఉంటుంది. అందుకని సత్,చిత్ అనంత ఎప్పుడూ సత్‌చిత్ ఆనంద కూడా. అందువల్ల ఆత్మ సచ్చిదానంద స్వరూపం.

12.5 ఆత్మ అనాత్మ వివేకః

పదార్థం కాని చైతన్యం ఆత్మ. పదార్థంతో కూడిన శరీరత్రయం అనాత్మ. వేదాంతంలో మొట్టమొదటి అడుగు ఆత్మ అనాత్మ వివేకం. అనాత్మ స్థాయిలో మూడు శరీరాలున్నాయనీ, ఆత్మ అనే ఒక అంశం ఉందనీ, నేను అనే వ్యక్తిని పదార్థ అనాత్మ, పదార్థం కాని ఆత్మల మిశ్రమమనీ తెలుసుకోవాలి. అందుకని జడ అచేతన అంశతో భావించుకునే బదులు, మన దృష్టిని చేతన అంశ, సచ్చిదానంద ఆత్మవైపుకి మళ్ళించాలి. అనాత్మ అభిమాన త్యాగం చేసి ఆత్మ అభిమాన నిష్ఠతో ఉండాలి.

ఇలా ఆలోచనని మార్చటానికి గొప్ప సాధన కావాలి. మనం నేను శరీరాన్ని అన్న భావనతో ఏళ్ళ తరబడి కూరుకుపోయాము. శంకరాచార్య అన్నారు."ఉదర నిమిత్తం బహుకృతవేషః" విద్యనభ్యసించి, ఉద్యోగం సంపాదించి, సంపాదించిన డబ్బుని శరీర పోషణకి, శరీరాన్ని తృప్తిపరచటానికీ ఖర్చుపెడతాము. భవిష్యత్తు ప్రణాళికలు కూడా శరీర పరిరక్షణకే వేస్తాము. ఎవరైనా నువ్వెవరు అంటే మన వివరాలు శరీరత్రయానికి సంబంధించినవి యిస్తాము.ప్రాపంచిక జగత్తులో వ్యవహారం నడపటానికి ఈ వివరాలు అవసరమే, కాదనటం లేదు, కాని మన అసలు వివరాలు వేరు;

12.6 ఆత్మ లక్షణాలు

జడమైన శరీరం కాదు నేను, చైతన్యవంతమైన ఆత్మని నేను అని చెప్తుంది శాస్త్రం. అంటే చైతన్యం అంటే ఆత్మ. ఆత్మ అంటే నేను. మూడు పదాలూ ఒకటే. కాబట్టి అంతకు ముందు చూసిన చైతన్యం లక్షణాలనే ఇప్పుడు 'నా' పరంగా చూస్తే యింకా బాగా అర్థమవుతుంది. అంటే కాంతికి వాడిన పదాలని చైతన్యంకి అన్వయించినట్టే, అవే పదాలని 'చైతన్యం'మాట తీసి 'నేను'కి అన్వయిస్తాం.

- నేను శరీరంలో ఒక భాగంగాని, లక్షణంగాని, వస్తువుకాని కాదు.
- నేను స్వతంత్ర వస్తువును. నేను శరీరం అంతటా వ్యాపించి, దాన్ని ప్రకాశింపజేస్తాను.
- నేను శరీరం సరిహద్దులకే పరిమితమవలేదు.
- నేను శరీరం నాశనమయితే నాశనమవను. నేను శరీరం మరణించాక కూడా ఉంటాను.

– నేను శరీరం లేకపోయినా ఉంటాను కాని ప్రతిబింబించే శరీరం లేదు కాబట్టి కన బడను.

12.6 సచ్చిదానంద ఆత్మ స్వరూపం

చైతన్యం ఆత్మ, ఆత్మ నేను అని తెలుసుకున్నాం కాబట్టి నువ్వెవరు అంటే యిలా వివరించవచ్చు.

అహం సచ్చిదానంద ఆత్మః, అహం చైతన్య స్వరూపః, అహం నిర్గుణః , అహం నిత్యః అహం సత్యః, అహం సర్వగతః, అహం ఏకః

ఇది నా జన్మహక్కు. ఇలా చెప్పగలగటాన్ని సాధన చేయాలి. ఇది సాధన చేస్తే వేదాంత బోధ తలకెక్కుతుంది. ఇది మొదటి పాఠం.

12.7 దృక్‌దృశ్య వివేకం

ఎలా సాధన చేయాలి? దీనికి శాస్త్రం ఒక పద్ధతిని యిచ్చింది.దాన్ని ఉపాయ: అంటారు. ఈ ఉపాయ: పేరు దృక్‌దృశ్య వివేక:.ఈ పద్ధతిలో వస్తు ప్రధాన అనాత్మని నేను కాదని మనసుకి శిక్షణ యిస్తాము. వస్తు ప్రధాన అనాత్మ ద్వారా చేతన ఆత్మని నేను అని తెలుసుకోవాలి.అంటే మీరు స్కూటర్‌ని వాడకూడదనటం లేదు. స్కూటర్‌ని వాడాలి కాని నేనే స్కూటర్ అనకూడదు.

12.7.1 ప్రాథమిక సూత్రం 1

చూడబడే వస్తువుకి నేను భిన్నం.

చూడబడే వస్తువు కర్మ. చూసే వ్యక్తి, అంటే నేను, కర్త. నేను చూసేది వేరు. నేను వేరు.

ఇది అర్థం చేసుకోవటానకి ఒక ఉదాహరణ చూద్దాం.కళ్ళు ప్రపంచంలో అన్ని వస్తువులనీ చూడగలవు,తమని తాము తప్ప.అలాగే మన ఫోనునుంచి అందరికీ ఫోన్లకీ ఫోను చేయగలము, మనకి మనం తప్ప. దీన్ని బట్టి ఒక సూత్రాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు. కర్మ వేరు, కర్త వేరు. చూడ బడే వస్తువు కర్మ. దాన్ని దృశ్యం అంటారు. చూసే వ్యక్తి కర్త. అతన్ని దృక్ అంటారు. అంటే దృక్ వేరు, దృశ్యం వేరు. అన్నిటినీ అనుభవించే నేను, నేను అనుభవించేవాటికి భిన్నంగా ఉన్నాను అని తెలుసుకోవటమే దృక్ దృశ్య వివేకం.

మన ముందున్న ప్రపంచాన్నంతా ఈ విధంగా నేను కాదు, నేను కాదు అని చెప్పుకుంటూ పోవచ్చు. నేను పుస్తకాన్ని కాను, నేను బల్లని కాను, నేను గాడిదని కాను వగైరా. మనం అనుభ వించేవస్తువు మనం కాదు అని తెలుసుకున్నప్పుడు ఇంకొంచెం ముందుకు వెళ్తాము.

నేను శరీరాన్ని కాను – దాని అనుభవాలు తెలుసు.

నేను మనసుని కాను – దాని ప్రతి ఆలోచనా తెలుసు.

అంటే శరీరం, మనసుకు కూడా బాహ్య ప్రపంచం లాగే రాకపోకలు ఉన్నాయి.

జాగ్రదావస్థలోనే శరీరం నాకు అందుబాటులో ఉంది. స్వప్నావస్థలో, సుషుప్తి అవస్తలో లేదు. మనసు జాగ్రదావస్థలోనూ, స్వప్నావస్థలోనూ అందుబాటులో ఉంటుంది కాని, సుషుప్తి అవస్థలో లేదు. అంటే బాహ్యప్రపంచంలాగే ఇవి రెండూ మన అనుభవానికి వచ్చే వస్తువులు. అందుకని యివన్నీ అనాత్మ, నా నుంచి భిన్నంగా ఉన్నవి.

కాకపోతే, మనసు, శరీరం, నాకు, అంటే ఆత్మకి, చాలా దగ్గరగా అంటిపెట్టుకుని ఉంది కాబట్టి, వాటిని నేనుగా పొరపాటుపడ్తున్నాను. 'నేను' అన్న పదానికి వాటిని వాడుతున్నాను. నీ ముందు ఏ వస్తువులు ఉన్నాయి అని ఎవరైనా అడిగితే, ఎన్నో వస్తువుల పేరు చెప్తాము కాని, నా కళ్ళకి ధరించిన కళ్లజోడుని చెప్పము. అది కూడా ఒక వస్తువే. ఆ వస్తువు ద్వారా చూస్తు న్నాను కాబట్టి అది ఒక మాధ్యమం. కాని ఈ మాధ్యమాన్ని కర్తతో కలిపేస్తున్నాము. శరీరం కళ్ళ జోడుకన్నా యింకా దగ్గరగా ఉన్నాయి, అందుకని వీటిని కర్తతో కలిపేసుకున్నాము.

అందుకని ఇవి కర్త కాదు, ఇవి కూడా కర్మలని, కాకపోతే కర్తకి దగ్గరగా ఉన్నాయని గ్రహించాలి. అంటే దృక్ అనే నేను వేరు, శరీరం, మనసు అనే దృశ్యాలు వేరు. వస్తువులని అనుభవించే నేను వేరు, నేను అనుభవించే వస్తువులు వేరు అన్న వివేకాన్ని పెంపొందించు కోవాలి. అప్పుడు నేను ఆత్మని, సాక్షి చైతన్యాన్ని అని తెలుసుకుంటాను.

12.7.2 ప్రాధమిక సూత్రం 2

నేను అనే కర్తకి కర్మ యొక్క లక్షణాలు అంటవు.

నిజానికి నేను అనుభవించే లక్షణాలన్నీ బాహ్యప్రపంచానికో, శరీరానికో, మనసుకో వర్తి స్తాయి. అందుకని ఈ లక్షణాలన్నీ అనాత్మ లక్షణాలు. నేను ఈ లక్షణాలని సాక్షీభూతంగా చూసే ఆత్మని, కాబట్టి నాకు ఈ లక్షణాలు అంటవు.

మనోబుద్ధ్యహంకార చిత్తాని నాహం
న చ శ్రోత్రజిహ్వా న చ ఘ్రాణ నేత్రే
న చ వ్యోమ భూమిర్ న తేజో న వాయు:
చిదానంద రూప: శివోహం శివోహం
నేను మనసు కాదు, బుద్ధి కాదు, అహంకారం కాదు, చిత్తం కాదు
నేను చెవి కాదు, ముక్కు కాదు, కన్ను కాదు
నేను ఆకాశం కాదు, భూమి కాదు, అగ్ని కాదు, వాయువు కాదు
నేను ఆనందరూపాన్ని, నేను సచ్చిదానంద రూపాన్ని,

ఈ రెండు సూత్రాలని ఉపయోగించి, చూడబడే వస్తువుకంటే నేను భిన్నమైనవాడను, నేను అనుభవించే వస్తువుల యొక్క లక్షణాలు నాకు అంటవనీ తెలుసుకుంటాం.నేను పూర్ణ స్వతంత్రుడను. సంక్షిప్తంగా నేను

- చైతన్య స్వరూపః
- స్వతంత్రః
- నిర్గుణః
- నితః
- సర్వగతః
- ఏకః
- సచ్చిదానంద స్వరూపః
- ఆత్మ అస్మి – నేను ఆత్మని.

****

13. సృష్టి

ఇంతవరకూ చూసిన శరీర త్రయంగానీ, అవస్థాత్రయం గాని వ్యక్తిపరంగా చూసాం.సంస్కృతంలో దాన్ని వ్యష్టి అంటారు. ఇప్పుడు సమష్టి ప్రపంచం చూద్దాం.

సృష్టి ఎలా జరిగింది? సృష్టి ఎలా జరిగిందో అర్థం చేసుకునేముందు, అసలు సృష్టి అన్న పదమే సరియైన పదం కాదు. పదార్థం, శక్తులని కొత్తగా సృష్టించలేము, నాశనం చేయలేము అని విజ్ఞానశాస్త్రం చెప్పటానికి ఎన్నో సంవత్సరాల ముందే సాంఖ్య సత్కార్యవాదంలో సాంఖ్య సిద్ధాంతులు ఈ విషయాన్ని వివరించారు.

అందువల్ల సృష్టి అన్న పదం వాడితే, అవ్యక్తంగా ఉన్నది వ్యక్తమవటం అన్న మాట. అయితే, అవ్యక్తంగా ఉన్నది ఏది?

13.1 వ్యక్తం/అవ్యక్తం

వ్యక్తం, అవ్యక్తం అంటే ఏమిటి? అవ్యక్తం అంటే ప్రమాణ అగోచరం. అంటే దానికి ఉనికి ఉంది కాని కంటికి కనబడదు.పాలలోని వెన్నలాగా. వెన్న ఉంది కాని కంటికి కనబడదు.

ఇది సృష్టిలో ప్రతిదానికీ వర్తిస్తుంది. ఉనికి లేనిదేదీ లేదు. అది బీజం రూపంలో ఉంది. తర్వాత దానికి నామరూపాలు వస్తాయి.

బీజశ్యాంతరివాంకురో జగదిదం

ప్రాగ్ నిర్వికల్పం పునః

నిర్వికల్పం అంటే విభజనలేని, వ్యక్తం కాని, వ్యవహారం లేని రూపం. దీన్ని కారణ అవస్థ అంటారు. సృష్టిలోని అన్ని రకాల శక్తులకీ, అన్ని రూపాల వస్తువులకీ, మూలాధారాన్ని కారణ అవస్థ అంటుంది శాస్త్రం. కారణ అవస్థని మాయ అంటారు. శరీరత్రయం కూడా మాయలోకే వస్తుంది. అంటే సృష్టి జరుగకముందు ఒకటి ఉన్నది అది మాయ.

ఇంతకు ముందు ఆత్మ గురించి నేర్చుకున్నప్పుడు, ఆత్మ చైతన్య స్వరూపమని, అది కాల మాన పరిస్థితులకి అతీతమనీ, అందువల్ల అది శాశ్వతమనీ చూసాం. అంటే దీని అర్థం, సృష్టి జరగక ముందు చైతన్య స్వరూపం కూడా ఉంది.

ఇప్పుడు మనం సృష్టి జరుగకముందు రెండు వస్తువులు ఉన్నాయని తెలుసుకున్నాం.

సూత్రం 1: ఆత్మ పేరుతో చైత్యనం కాల మాన పరిస్థితులకి అతీతంగా ఉంది.

సూత్రం 2: సృష్టి మొత్తం బీజరూపంలో మాయ పేరుతో ఉంది.అందువల్ల ఆత్మ, మాయ రెండూ ఉన్నాయి. వ్యష్టిపరంగా చైతన్యాన్ని ఆత్మ అంటే,సమష్టిపరంగా అదే చైతన్యాన్ని బ్రహ్మన్ అంటారు. రెండూ ఒకటే. అంటే ఆత్మ, బ్రహ్మన్, చైతన్యం పదాలన్నీ ఒకటే.

అయితే రెండు పేర్లు ఎందుకు? రెండు పేర్లకి ఆధారం, వాటి స్థానం. వ్యష్టిగా ఆత్మ, సమష్టిగా బ్రహ్మన్. వాటి అర్థాలు కూడా ఇంచుమించు ఒకటే. ఆత్మ అంటే ఆప్నోతి సర్వం ఇతి ఆత్మా – సర్వాత్మకమైన, ఎల్లలు లేని వస్తువు. బ్రహ్మన్ అంటే అనంతం. బృహ్ నుంచి వచ్చింది బ్రహ్మన్. బృహ్ అంటే పెద్దది, పూర్తిగా పెద్దది.

అందువల్ల సృష్టి ప్రకరణం గురించి నేర్చుకోవాలంటే ఆది అంతం లేని రెండు సూత్రాల గురించి నేర్చుకోవాలి. బ్రహ్మన్ + మాయ అంటే చైతన్యం + వస్తువు.

బ్రహ్మాశ్రయ సత్వరజస్ తమో గుణాత్మిక మాయా అస్తి.

13.2 మాయ, బ్రహ్మన్‌ల మధ్య తేడాలు

బ్రహ్మన్‌కి, మాయకి మధ్య పోలికలేమిటి? రెండింటికీ ఆది లేదు. అంతం లేదు. వాటి మధ్య తేడాలేమిటి?

- బ్రహ్మన్ నిరాకార చైతన్యం, మాయ వస్తు చైతన్యం.
- బ్రహ్మన్‌కి ఆకారం లేకపోవటంతో దానికి భౌతిక, రసాయనిక లక్షణాలు కూడా ఉండవు. అది నిర్గుణ మైనది. మాయ వస్తువు కాబట్టి, దానికి లక్షణాలు ఉండటంతో అది సగుణమైనది అవుతుంది.
- చైతన్య స్వరూపమైన బ్రహ్మన్ కాలానికీ, ప్రదేశానికీ అతీతం కాబట్టే, దానికి మార్పులేదు. కాని మాయ వస్తువు కాబట్టి నిరంతరం మారుతూ ఉంటుంది.
- ఒక ప్రదేశానికి అంకితమవలేదు కాబట్టి చైతన్యం నిర్వికల్పం. దానికి విభజన లేదు. కాని మాయకి విభజన ఉంది. పెరుగుదల ఉంది. మాయ అమీబా లాగా విభజన నుంచి పెరుగుతుంది.

బ్రహ్మన్, మాయ కలిసి ఏర్పడిందే సృష్టి. మాయ అనే బీజం నుంచి సృష్టి ఏర్పడుతుంది. సృష్టిని వ్యక్త ప్రపంచం అని కూడా అంటారు. కంటికి కనబడని వెన్నని చిలికి బయటికి తీసి నట్టుగా, బీజరూపంలో కంటికి కనబడని వస్తువు నామ, రూపాలు చెందటం.

13.3 వ్యక్తమయ్యే దశలు

ఈ ప్రపంచం రెండు దశల్లో వ్యక్తమవుతుంది. ఒక విత్తనం మొక్కగా మొలకెత్తి, తర్వాత పెద్ద చెట్టుగా పెరిగినట్టు.

అలాగే మాయ అనేది ఒక విత్తనం.తర్వాత మొక్క స్థాయి సూక్ష్మప్రపంచం.కారణ వస్తువు సూక్ష్మవస్తువు లేదా సూక్ష్మప్రపంచంగా మారుతుంది. మళ్ళీ ఈ సూక్ష్మ ప్రపంచం పెరిగి స్థూల ప్రపంచంగా మారుతుంది. అన్ని వ్యవహారాలకూ వీలుగా. అంటే చెట్టుగా పెరిగినట్టున్నమాట.

సూక్ష్మ, స్థూల వస్తువుల మధ్య తేడాని అర్థం చేసుకోవాలంటే మనసు, శరీరాల మధ్య తేడాని గమనించాలి. మనసు, శరీరం రెండూ వ్యక్తరూపాలే కాని మనసు అందరికీ గోచరం కాదు. శరీరం అందరికీ కనబడుతుంది.

అలా కారణ ప్రపంచం నుంచి సూక్ష్మ ప్రపంచం వెలువడి, దాన్నుంచి స్థూల ప్రపంచం వస్తుంది. ఇదే సృష్టి, ఈ మూడింటిలో కారణ ప్రపంచానికి ఆది లేదు. తక్కిన రెండింటికీ ఉన్నా యి. సృష్టి జరిగి పూర్తిగా ఎదిగి, మళ్ళీ ప్రళయంలో మునిగిపోతుంది. అంటే వ్యక్త ప్రపంచం మళ్ళీ అవ్యక్తంగా మారిపోతుంది. తర్వాత మళ్ళీ వ్యక్తమవుతుంది. అంటే సృష్టిలో ఉన్నది అవస్తా బేధ: నతు వస్తు బేధ: వస్తువు పెరగలేదు, తరగలేదు, అవ్యక్తం నుంచి వ్యక్తం, వ్యక్తం లోంచి అవ్యక్తం అయింది.

అవ్యక్తా దిని భూతాని వ్యక్త మధ్యాని భరతా

అవ్యక్త నిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా

భగవద్గీతలో కృష్ణుడు చెప్తాడు – మరణం గురించి ఎందుకు చింతిస్తున్నావు? మరణ మంటే శరీరం శిథిలమవటం. ఆత్మకు చావు లేదు. అర్జునా, ఎవరికోసం బాధపడ్తున్నావు?

వచ్చిన చిక్కలా మనం శరీరంతో అనుబంధం పెట్టుకుని, ఆత్మని మర్చిపోతున్నాం.

ఇప్పుడు రెండవ దశ చూద్దాం. మాయగా పేరుగాంచిన కారణ ప్రపంచం నుంచి, సూక్ష్మ ప్రపంచం వచ్చింది. దానిలో ఐదు సూక్ష్మ వస్తువులు ఉన్నాయి. వీటినే పంచభూతాలంటారు. అవి ఆకాశం, వాయు, అగ్ని, జలం, భూమి.

ఇవి సూక్ష్మ ప్రపంచంలో సూక్ష్మంగా ఉంటాయి. అంటే అన్నీ కంటికి కనబడవు. ఈ పం చభూతాలు మాయ నుంచి పుట్టాయి కాబట్టి,మాయలో ఉన్న లక్షణాలు వీటికి కూడా ఉంటాయి. కారణం నుంచి పుట్టిన కార్యానికి కారణ లక్షణాలు ఉంటాయన్నది సూత్రం.

కారణ గుణ: కార్య అనువర్తన్తే.

తర్వాత ఈ సూక్ష్మ ప్రపంచం స్థూల ప్రపంచంగా మారుతుంది.ఇందులో పంచభూతాలు గోచరంగా ఉంటాయి.

13.4 బింబ చైతన్యం, ప్రతిబింబ చైతన్యం

శరీరాన్ని మూడుగా విభజించవచ్చు - స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ శరీరాలుగా చూసాం. వీటిని అనాత్మ అంటారు. శరీరం జడం అయినా దానికి చైతన్యం ఉంటుంది. ఎందుకంటే అది చైతన్యవంతమైన ఆత్మ నుంచి చైతన్యాన్ని పొందుతుంది. చైతన్యం శరీరమంతటా విస్తరించి దానికి చైతన్యాన్ని కలగజేస్తుంది. నిజానికి శరీరం ఒక అద్దంలా పనిచేస్తుంది.

అద్దానికి స్వతహాగా కాంతి ఉండదు. అద్దాన్ని తీసుకెళ్ళి సూర్యకాంతి ముందుపెడితే, అద్దంలో సూర్యకాంతి ప్రతిబింబించి, అద్దం కూడా కాంతివంతమవుతుంది. అద్దానికి కలిగిన ప్రతిబింబ కాంతి వల్ల అది తక్కిన వస్తువులని కూడా కాంతిమయం చేయగలదు. అది సహజ కాంతి వల్ల కాదు, ప్రతిబింబ కాంతి వల్ల. ఆ విధంగా కాంతి లేని వస్తువు కాంతిమయంగా అవు తుంది. అలాగే జీవంలేని వస్తువు చైతన్యవంతమవుతుంది, ప్రతిబింబ చైతన్యం వల్ల.

ఆ విధంగా ప్రతి శరీరానికీ ఒక ప్రతిబింబ చైతన్యం ఉంటుంది. ఒక శరీరాన్ని మూడు భాగాలుగా చూస్తాయి కాబట్టి మూడు ప్రతిబింబాలుంటాయి. సర్వవ్యాపకమైన ఆత్మ బింబచైత న్యం, శరీరం ప్రతిబింబ చైతన్యం అవుతుంది అలాగే చైతన్యం ప్రపంచాన్ని కూడా చైతన్యవంతం చేస్తుంది. నిజానికి ప్రపంచాన్ని పరమాత్మ శరీరంతో పోలిస్తే, మన శరీరం ఒక క్రమ పద్ధతిలో పనిచేసినట్టు, విశ్వం ఒక క్రమపద్ధతిలో పనిచేస్తుంది. అంటే అది జీవంలేని ఒక జడ పదార్థం కాదు. అదంతే. చైతన్యం నిండి ఉండటం వల్ల తెలివిగా పనిచేస్తోంది. మూడు శరీరాలు ఉన్నట్టే, ప్రపంచాలు మూడు ఉన్నాయి. కారణ ప్రపంచం, సూక్ష్మ ప్రపంచం, స్థూల ప్రపంచం. మూడిం టికీ బింబ చైతన్యం ఉంటుంది. అది మూడు ప్రతిబింబాలుగా సమష్టి ప్రపంచంలో వ్యక్తమవు తుంది.

13.4.1 ప్రతిబింబ చైతన్యం - వృష్టి స్థాయిలో

జీవస్థాయిలో లేదా వ్యష్టిస్థాయిలో ఒక బింబ చైతన్యం, మూడు ప్రతిబింబ చైతన్యాలుగా వ్యక్తమవుతుంది. ప్రతిబింబ చైతన్యాలకు వాటి స్థాయీ బేధాలని బట్టి పేర్లు మారుతుంటాయి.

కారణ శరీరం - ప్రాజ్ఞ (ప్రతిబింబ చైతన్యం 1)

సూక్ష్మ శరీరం - తైజస (ప్రతిబింబ చైతన్యం 2)

స్థూల శరీరం - విశ్వ (ప్రతిబింబ చైతన్యం 3)

ప్రతి వ్యక్తిలోనూ ఈ మూడు ప్రతిబింబాలు ఉంటాయి.మూడింటినీ కలిపి జీవ: అంటారు.

13.4.2 ప్రతిబింబ చైతన్యం - సమష్టి స్థాయిలో

అలాగే సమష్టి స్థాయిలో కూడా, ప్రతిబింబ చైతన్యం మూడుగా వ్యక్తమవుతుంది.

కారణ ప్రపంచం – అంతర్యామి (ప్రతిబింబ చైతన్యం 4)

సూక్ష్మ ప్రపంచం – హిరణ్యగర్భ (ప్రతిబింబ చైతన్యం 5)

స్థూల ప్రపంచం – విరాట్ (ప్రతిబింబ చైతన్యం 6)

ప్రపంచంలో ఈ మూడూ కలిసే ఉంటాయి. మూడింటినీ కలిపి ఈశ్వర: అంటారు. టూకీగా చెప్పాలంటే, జీవ, ఈశ్వరలు ఒకటే చైతన్యం యొక్క ప్రతిబింబాలు. ఒకటి వ్యష్టి స్థాయి లో ప్రకటితమయితే, ఇంకోటి సమష్టి స్థాయిలో ప్రకటితమవుతుంది.

13.5 వ్యక్తానికి మూడు లక్షణాలు

విశ్వాన్ని గమనిస్తే అందులో మూడు లక్షణాలు అన్నిటా కనిపిస్తాయి. సాంకేతికపరంగా వాటి పేర్లు ఇవి...

సత్త్వగుణం – జ్ఞానశక్తి:

రజోగుణం – క్రియాశక్తి:

తమోగుణం –ద్రవ్యశక్తి:

మాయలో ఈ మూడు గుణాలూ ఉన్నాయి. అందుకని మాయని త్రిగుణాత్మక మాయ అంటారు. మూడు గుణాలు ఒకసారే ప్రకటితమవవు. ఒక ప్రసంగం వింటే, కేవలం సత్త్వగు ణమే వాడబడుతుంది. ఈ జ్ఞానాన్ని బట్టి పనిచేస్తే, రజోగుణం బయటికి వస్తుంది. నిద్రపోతున్న ప్పుడు తమోగుణం ఉంటుంది. మాయలో ఉన్న మూడు గుణాలూ పంచభూతాల్లో ఉంటాయి.

***

14. జీవేశ్వర ఐక్యం

వేదాంత బోధలో ముఖ్య అంశం – జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యం అని తెలుసుకున్నాం. ఆత్మ అంటే చైతన్యం. అది ఏకం. ఐక్యం అంటే ఒకటి అని అర్థం. అందువల్ల ఆత్మ చైతన్యం ఒక్కటే. ఆ ఒక్క చైతన్యమే పదార్థరూపంలో ప్రకటితమవుతోంది. ఆ చైతన్యం శరీరత్రయమనే ఒక్క పదార్థం ద్వారా ప్రకటితమవుతున్నప్పుడు ఆ చైతన్యాన్ని జీవాత్మ అంటారు. అదే చైతన్యం సమష్టి ప్రపంచం నుంచి లేదా ప్రపంచత్రయం నుంచి ప్రకటితమవుతున్నప్పుడు అదే ఆత్మని పరమాత్మ అంటారు.

అందువల్ల ఒకే ఆత్మని జీవాత్మ అనీ, పరమాత్మ అనీ అంటారు, అది పనిచేసే మాధ్య మాన్ని బట్టి ఎప్పుడైతే అనాత్మ మాధ్యమాన్ని, వస్తువు మాధ్యమాన్నీ తొలగిస్తామో, అప్పుడు అటు జీవాత్మా లేదు ఇటు పరమాత్మా లేదు. ఉన్నది ఒకటే ఆత్మ, జీవాత్మ పరమాత్మలు కానిది.అందు వల్ల అనాత్మ ద్వారా పనిచేసే ఒక్క ఆత్మకి రెండు పేర్లు – జీవాత్మ, పరమాత్మ ఉన్నాయి. ఆ ఆత్మని నేనే.

ఈ శరీరం నుంచి పనిచేస్తున్నప్పుడు నేను జీవాత్మని. సమష్టి ప్రపంచం నుంచి పనిచేస్తు న్నప్పుడు నేను పరమాత్మని. జీవాత్మ పరమాత్మ ఐక్యం లేదా ఆత్మ ఏకత్వం అంటే అర్థం యిదీ.

ఇంకో ముఖ్యమైన అంశం కూడా ఉంది.దాన్ని కూడా టూకీగా చూద్దాం.అది ఒక ప్రత్యేక అంశం. అది ఆత్మ, అనాత్మల మధ్య సంబంధం గురించి. ఉన్నది ఒక్కటే ఆత్మ అంటున్నాం, జీవాత్మ, పరమాత్మలు భిన్నం కాదు, ఏకం అంటున్నాం. మరి ఆత్మ, అనాత్మల మధ్య సంబం ధం ఏమిటి? ఆత్మకీ, పదార్థానికీ మధ్య సంబంధం ఏమిటి? వేదాంతం చెప్తుంది, వాటి మధ్య సంబంధం ఆధారమిచ్చేది – ఆధారపడేది, లేదా చేయూతనిచ్చేది – చేయూత పొందేది. అంటే, పదార్థం చైతన్యం మీద ఆధారపడింది.

ఉదాహరణకి, మన ముందు ఒక గడియారం ఉందనుకోండి, అది ఉందా లేదా చెప్పటా నికి మనం ముందు ఆ గడియారాన్ని చూడాలి. అలాగే ప్రపంచంలో ఏదైనా ఉందా లేదా నిరూ పించటానికి, దాన్ని చూడాలి లేదా దాని గురించిన ప్రత్యక్ష లేదా పరోక్ష జ్ఞానం ఉండాలి. కాని మనం ఉన్నామా లేదా నిరూపించటానికి ఏమీ ప్రమాణం అక్ఖరలేదు. మనం జీవించి ఉండటమే దానికి ప్రమాణం. అందువల్ల పదార్థం ఉందనీ, అది పనిచేస్తుందనీ నిరూపించటానికి చైతన్యం

కావాలి, కాని చైతన్యం ఉందని నిరూపించటానికి పదార్థం అక్కరలేదు. అందువల్ల చైతన్యాన్ని సత్యం, పదార్థాన్ని మిథ్య అంటుంది శాస్త్రం. సత్యం అంటే స్వతంత్ర:, మిథ్య అంటే పరతంత్ర: (స్వతంత్రానికి వ్యతిరేకం)

దీనికి సాధారణంగా చెప్పే ఉదాహరణ కుండ, మట్టి. కుండ ఉన్నా లేకపోయినా మట్టి వుంటుంది. కాని మట్టి లేకుండా కుండకి ఉనికి లేదు. అలాగే – బంగారం సత్యం, ఆభరణాలు మిథ్య. నీరు సత్యం, అలలు మిథ్య. ఆత్మ సత్యం, అనాత్మ మిథ్య

అందువల్ల సత్యం అంటే స్వతంత్రం, మిథ్య అంటే పరతంత్రం. ఆత్మ ఒకటి, అనాత్మలు ఎన్నో. వ్యష్టిగా చూస్తే అది జీవాత్మ, సమష్టిగా చూస్తే అది పరమాత్మ.

అందువల్ల మొత్తం వేదాంత బోధని మూడు వాక్యాల్లో క్రోడీకరించవచ్చు.

ఆత్మ సత్యం, అనాత్మ మిథ్య, జీవాత్మ, పరమాత్మ ఏకం.

ఇది వేదాంత సారం. ఈ జ్ఞానాన్ని ఎలా సముపార్జించాలో, దాని లాభాలేమిటో చూద్దాం.

14.1 జ్ఞానాన్ని సముపార్జించే మార్గం

జ్ఞానాన్ని సముపార్జించే మార్గాన్ని యోగ: అంటారు. ఈ మార్గం మూడు దశల్లో ఉంది.

అవి..శ్రవణం అంటే వినటం. మననం అంటే శంకానివృత్తి. నిధి ధ్యాసనం అంటే అజ్ఞాన నివృత్తి. ఆత్మ గురించిన శంకలని మననం ద్వారా తీర్చుకుని,మనకున్న అజ్ఞానాన్ని నిధి ధ్యాస నం ద్వారా తీర్చుకున్నాక,ఈ జ్ఞానం పరిపూర్ణ జ్ఞానం అవుతుంది.మనం జ్ఞాననిష్టులం అవుతాం.

శ్రవణం ఒక సమర్థవంతమైన గురువు ఆధీనంలో చేస్తాము. మననంలో మన పాత్ర కూడా ఉంటుంది.మనకి కలిగిన శంకలని,గురువు ఆధీనంలో తీర్చుకుంటాము.నిధి ధ్యాసనంలో గురువు పాత్ర ఏమీ ఉండదు. పూర్తిగా మన కృషి మీదే ఆధారపడి ఉంటుంది.మనం నేర్చుకున్న జ్ఞానాన్ని నిధి ధ్యాసనంలో ఉపయోగించాలి. పచనమైన ఆహారం మాత్రమే ఎలా శరీరానికి శక్తిని స్తుందో, అలా అవగతమైన జ్ఞానం మాత్రమే మనకు ఫలాన్నిస్తుంది.

14.2 జ్ఞానఫలం

జ్ఞానం పొందడంవల్ల కలిగే లాభాన్ని జ్ఞానఫలం అంటారు. ఈ లాభాన్ని రెండు రకాలు గా చూపిస్తుంది శాస్త్రం – 1. జీవించి ఉండగా కలిగే ఫలం – జీవన్ముక్తి. 2. మరణానంతర లాభం – విదేహముక్తి.

14.2.1 జీవన్ముక్తి

ఇది జీవించి ఉండగా కలిగేఫలం. అనేక రూపాలుగా ఈ ఫలాన్ని మానసిక స్థాయిలో అనుభవిస్తాము.మానసిక స్థాయిలో ఎదుర్కొనే సమస్యలు అభద్రతాభావం, భయం, లేమి, ఈర్ష్య,

కోపం వగైరా. ఈ మానసిక సమస్యలని సంసార: అంటారు. ఈ జ్ఞానం కేవలం మానసిక స్థాయిలో లేదా సైకలాజికల్ స్థాయిలో కలుగుతుంది. కాబట్టి మనసుకే మేలు చేస్తుంది కాని, శారీరక స్థాయిలో కాదు.

జీవన్ముక్తి అంటే సమస్యలు ఉండవని కాదు. సమస్యలు ఉంటూనే ఉంటాయి. కాని మనం అనారోగ్యకరంగా స్పందించము. జీవన్ముక్తి వల్ల కలిగే మూడు లాభాలు

1. స్వతంత్రీయం 2. పూర్ణత్వం 3. సమత్వం

14.2.1.1 స్వతంత్రీయం

మొట్టమొదటి లాభం స్వతంత్రీయం. మనం మానసికంగా, లేదా సైకలాజికల్‌గా స్వతంత్రులం. అంటే మనం కోరింది లభించినా, లభించకపోయినా మనం ఉద్రేకపడం. ఎప్పుడైతే మనం బాహ్యవస్తువుల మీద ఆధారపడ్డామో, అప్పుడే అవి ఉన్నా, లేకపోయినా బాధపడతాము. వీటిన్నిటినుంచీ – వ్యక్తి, పరిస్థితి, వస్తువుల నుంచి – జ్ఞానం మనకు స్వాతంత్ర్యం ఇస్తుంది. అప్పుడు మనం ఎవరో కావాలనుకోం. ఒంటరిగానూ బాధపడం.

14.2.1.2 పూర్ణత్వం

రెండో లాభం పూర్ణత్వం – జీవితం సఫలమైందన్న భావం. మనకి 'నేను ఆత్మని, ఈ శరీరానికే పరిమితమవలేదు, నేను సచ్చిదానంద స్వరూపాన్ని, అందువల్ల అనంతాన్ని' అని తెలుసు. మన నుంచి ఏదీ దూరంగా లేదు. ప్రతిదీ మనకి చెందినదే. ఒంటరితనానికి కాని, మనని ఎవరైనా త్యజించటానికి కానీ తావే లేదు. మనం ఒక వ్యక్తి అయితే ఒంటరితనమో, త్యజింపబడ్డ భావనో వస్తుంది. కాని మనం సర్వ వ్యాపకం అయినప్పుడు వీటికి చోటేది. ఆకాశాన్ని ఎవరైనా త్యజించగలరా? అలాగే సర్వవ్యాపకమైన మనని కూడా ఎవరూ త్యజించలేరు.

14.2.1.3 సమత్వం

మూడో లాభం సమత్వం. జీవితంలో కలిగే ఒడిదుడుకులను సమానంగా ఎదుర్కొనే ధైర్యం. షాక్ అబ్జార్వర్‌లా పనిచేస్తుంది. జ్ఞానం, మన భవిష్యత్తులో జరగబోయే విషయాలు మన చేతిలో లేవు. మనమేం వాటిని అదుపులో పెట్టలేము. కాని వాటిని ఎదుర్కొనే శక్తి వస్తుంది. దారుణమైన కష్టాలు కూడా తాత్కాలికంగా బాధిస్తాయే కానీ, శాశ్వతంగా బాధించలేవు, జ్ఞానం పొందాక.

ఒక విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. శారీరకంగా మనం బాహ్యప్రపంచం మీద ఆధారపడక తప్పదు. మన ప్రాథమిక అవసరాలు కూడు, గుడ్డ, నీడ, వీటికోసం ప్రపంచం మీద ఆధారపడాల్సిందే. కాని భావపరంగా మనం స్వతంత్రులమవుతాము. దీన్ని జీవన్ముక్తి అంటారు. అంటే జీవించి ఉండగానే స్వేచ్ఛ (ముక్తి) అని అర్థం.

14.2.2 విదేహ ముక్తి

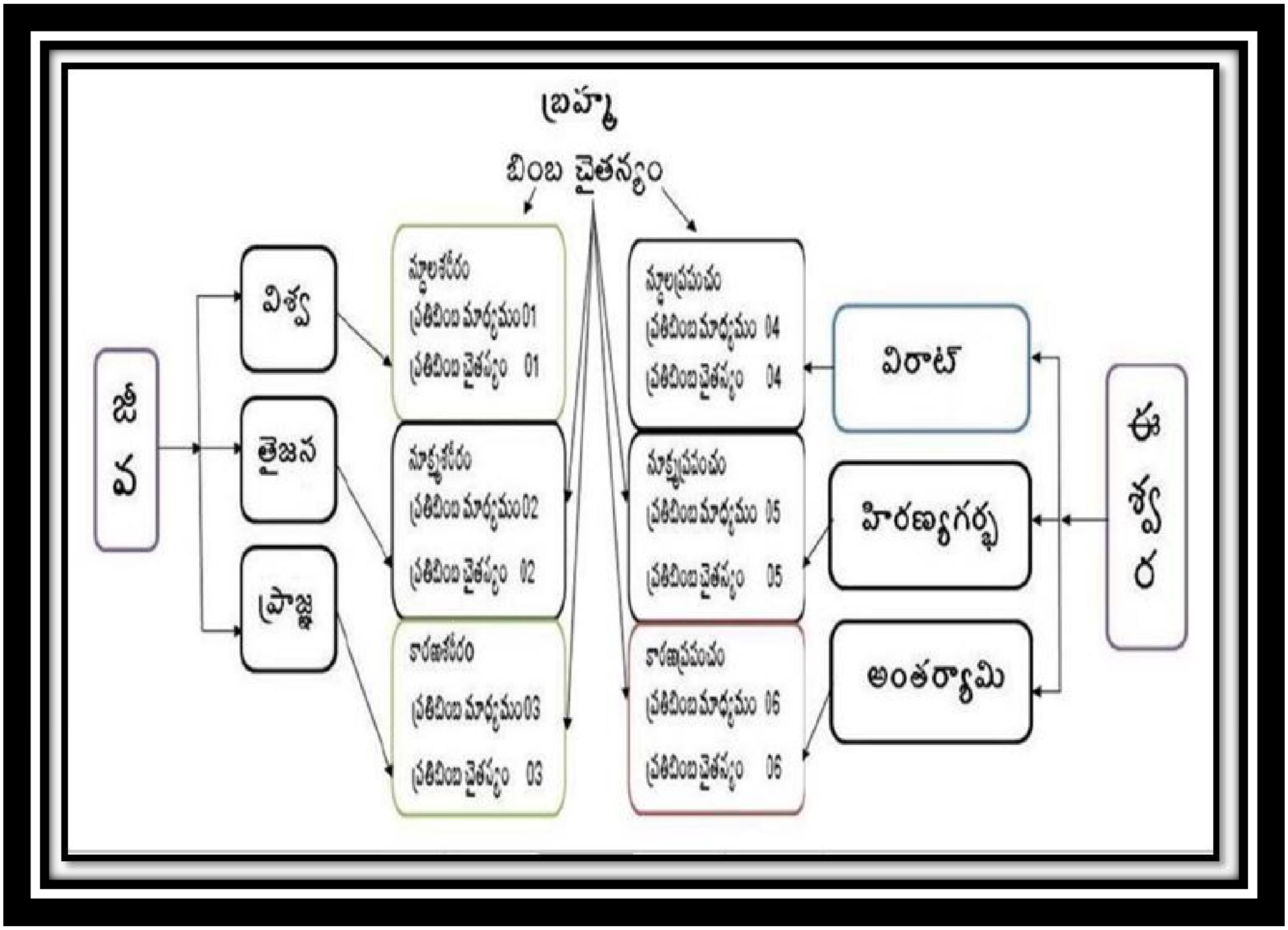
ఇది అర్థం చేసుకోవాలంటే, అజ్ఞాని చనిపోయాక, అతనికేమవుతుందో ముందు తెలుసు కోవాలి. అప్పుడే జ్ఞాని మరణాంతర పరిస్థితి అర్థమవుతుంది.

అజ్ఞాని విషయంలో అతను మరణించినప్పుడు భౌతిక శరీరం పడిపోతుంది. భౌతిక శరీ రం శుష్కించి, పంచభూతాలలో కలిసిపోతుంది.

స్థూల శరీరం పడిపోయినా, సూక్ష్మ శరీరం, కారణ శరీరాలు ఇంకా ఉంటాయి. సర్వ వ్యాపకమైన ఆత్మతో కూడిన సూక్ష్మ, కారణ శరీరాలు, స్థూల శరీరం పడిపోయాక, ఇంకో శరీ రాన్ని పొందుతాయి, తమ ప్రయాణాన్ని కొనసాగించటానికి. ఆ శరీరాన్ని ఇక్కడే పొందవచ్చు. లేదా ఇంకెక్కడైనా పొందవచ్చు. అందువల్ల మరణానంతరం ఒక అజ్ఞాని ప్రయాణం చేస్తాడు. ఇంకోవిధంగా చెప్పాలంటే అజ్ఞానియొక్క సూక్ష్మ శరీరం, కారణ శరీరాలు ప్రయాణం చేసి, ఇంకో శరీరాన్ని పొందుతాయి. దాన్నే పునర్జన్మ అంటారు. సూక్ష్మ, కారణ శరీరాలు మళ్ళీ జీవించి, స్థూలశరీర పతనానంతరం మళ్ళీ ఇంకో శరీరాన్ని పొందుతాయి. కాని చావు,పుట్టుకల నేవి స్థూల శరీరానికి మాత్రమే వుంది.

ఇక జ్ఞాని విషయానికొస్తే, శాస్త్రప్రకారం, మూడు శరీరాలూ సమష్టిలో కలిసిపోతాయి. అంటే శరీరత్రయం, ప్రపంచత్రయంలో కలుస్తాయి. స్థూల శరీరం స్థూల ప్రపంచంలో కలు స్తుంది. సూక్ష్మ శరీరం సూక్ష్మ ప్రపంచంలోనూ, కారణ శరీరం కారణ ప్రపంచంలోనూ కలు స్తాయి. అంటే జ్ఞాని వ్యష్టిగా కాక, సమష్టిగా మారతాడు. అందువల్ల ఇక అతన్ని జీవాత్మ అనలే ము. ఎందుకంటే స్థూల శరీరం ఉంటేనే జీవాత్మ ప్రసక్తి వస్తుంది. శరీర త్రయం పోగానే అతను పరమాత్మలో ఐక్యం అవుతాడు.తన ఉనికిని కోల్పోయి, జీవాత్మ పరమాత్మలో ఐక్యం చెందు తుంది, తన ఉనికిని కోల్పోయి నది సాగరంలో ఐక్యం చెందినట్టుగా. పైగా జ్ఞానికి పునర్జన్మ లేదు. ఎందుకంటే సూక్ష్మ, కారణ,శరీరాలకు జీవం లేదు యింకో స్థూల శరీరాన్ని పొందటానికి. అందువల్ల విదేహముక్తి అంటే పునర్జన్మ నుంచి ముక్తి పొందటం. విదేహ ముక్తి ఫలాన్ని జ్ఞానం ఎందుకు ఇస్తుంది? శాస్త్రం దీన్ని ఒక ప్రత్యేక పద్ధతిలో చెప్తుంది. కర్మలన్నింటినీ నాశనంచేయ టం ద్వారా జ్ఞానం పునర్జన్మని ఆపుతుంది.

*****

జీవ = విశ్వ + తైజస + ప్రాజ్ఞ (శరీరత్రయం + ప్రతిబింబ చైతన్యం)

ఈశ్వర = విరాట్ + హిరణ్యగర్భ + అంతర్యామి (ప్రపంచత్రయం + ప్రతిబింబ చైతన్యం)

జీవ (స్వరూపం)= ఈశ్వర (స్వరూపం) = బింబ చైతన్యం

15. కర్మ సిద్ధాంతం

వేదాంత సారం – జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యం. దీని ద్వారా నేను ప్రతిబింబ చైతన్యాన్ని కాదనీ, బింబ చైతన్యాన్ననీ తెలుసుకున్నాం. ఈ బింబ చైతన్యాన్ని ఆత్మ అనీ, నేను అనీ, బ్రహ్మ అనీ అంటున్నాం.

ప్రతిబింబ చైతన్యాన్ని వ్యష్టిస్థాయిలో జీవ: అనీ, సమష్టి స్థాయిలో ఈశ్వర: అనీ అంటున్నాము. బింబ చైతన్యం నిర్గుణ: కాని ప్రతిబింబ చైతన్యానికి గుణాలు ఉంటాయి. ఈశ్వర:కి ఉత్తమ గుణాలుంటే, జీవ:కి అథమ గుణాలుంటాయి. కాని ఈ రెండూ ప్రతిబింబ మాధ్యమం వల్ల కలిగాయి కాని బింబ చైతన్యానికి ఈ లక్షణాలేమీ అంటవు.వేదాంతం ఈ విధంగా జీవేశ్వర ఐక్యం బోధిస్తుంది.

ఈ జ్ఞానం పొందటం వల్ల కలిగే లాభమేమిటి? నేను సచ్చిదానంద స్వరూప ఆత్మని, నేను సర్వవ్యాపిని. నేను బింబ చైతన్యాన్ని అనే జ్ఞానం రెండు ఫలాలని యిస్తుంది.

1. జీవన్ముక్తి 2. విదేహ ముక్తి

15.1 జీవన్ముక్తి

జీవన్ముక్తి ఎలా కలుగుతుంది. ఇది పూర్తిగా మానసిక స్థాయిలో కలుగుతుంది. ఇది మూడు విధాలుగా కలుగుతుంది.

1. స్వతంత్ర భావన 2. పూర్ణ: భావన 3. సమత్వం

15.2 విదేహ ముక్తి

రెండో ఫలం విదేహ ముక్తి. అంటే పునర్జన్మ ఉండదు. ఇది అర్థమవ్వాలంటే ముందు కర్మ సిద్ధాంతాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. పునర్జన్మ పొందటమో, మానటమో కర్మ సిద్ధాంతం మీదే ఆధారపడి ఉంది.

15.3 కర్మ సిద్ధాంతం

వేదాంత బోధలో కర్మ సిద్ధాంతం చాలా ముఖ్యమైన సూత్రం. చాలా విశేషమైన సూత్రం కూడా.

15.3.1 మొదటి సూత్రం – పుణ్యపాపాలు

మనం చేసే ప్రతి కర్మకీ – చిన్నా పెద్దా – ఒక ఫలం ఉంటుంది. ఫలం కలగని కర్మే ఉండదు. కర్మఫలం రెండు రకాలుగా ఉంటుంది.

దృష్టఫలం – కనబడే ఫలితం

అదృష్ట ఫలం – కనబడని ఫలితం

మంచి కర్మ చేస్తే మంచి దృష్ట ఫలం, మంచి అదృష్ట ఫలం ఉంటాయి. ఉదాహరణకి ఏదైనా దానం చేస్తే, కనబడే ఫలం, ఎదుటి వ్యక్తికి కలిగిన లాభం. కనబడని ఫలం, అది మంచి పని కాబట్టి, మంచిదే అవుతుంది. దీన్ని సు–అదృష్ట ఫలం అంటారు.

దాని బదులు, మనం ఎవరినన్నా మోసం చేసి డబ్బు సంపాదిస్తే, కనబడే దృష్ట ఫలం బ్యాంకులో మన డబ్బు పెరుగుతుంది. కాని అదృష్ట ఫలం , చెడు ఫలం ఉంటుంది.
దీన్ని దుర్ – అదృష్టం అంటారు.
సు–అదృష్టాన్ని పుణ్యమనీ, దుర్–అదృష్టాన్ని పాపమనీ అంటారు. అందువల్ల మనం చేసే ప్రతిప నికీ కనపడే ఫలం కాకుండా పుణ్య,పాపాలు కూడా కలుగుతాయి. అవి అదృష్టఫలాలు కాబట్టి కనబడవు. అందువల్ల కర్మ సిద్ధాంతంలో మొదటి సూత్రం – పుణ్యపాపాలు.

15.3.2 రెండవ సూత్రం – రెండు నియమాలు

పుణ్యపాపాలు దేనివల్ల కలుగుతాయి? రెండు నియమాల వల్ల కలుగుతాయి. శాస్త్రం విధించిన కర్మలు చేస్తే పుణ్యం కలుగుతుంది. వాటిని విహిత కర్మలు అంటారు. శాస్త్రం చేయ వద్దన్న కర్మలు చేస్తే, పాపం వస్తుంది. వాటిని నిషిద్ధ కర్మలు అంటారు. కొన్ని కర్మలు దృష్టఫలం దృష్ట్యా మంచివిగా కనబడవచ్చు. కాని, అదృష్ట ఫలం దృష్ట్యా అది మంచిది కాదు. అలాంటి పని పాపాన్ని కలగజేస్తుంది. శాస్త్రం విధించే కర్మలను దృష్టఫలం, అదృష్టఫలం – రెండింటినీ మనసులో పెట్టుకుని విధిస్తుంది. అది సుఖం, దు:ఖం, పుణ్యం,పాపం అన్నింటినీ ఆలోచిస్తుంది.

రెండో నియమం – ఒకవేళ అది శాస్త్రంలో చెప్పకపోతే ఏం చేయాలి? ఉదాహరణకి ప్రయాణం. అప్పుడు ఆ పని ఎందుకు చేస్తున్నాం? దాని కారణమేమిటి అని ఆలోచించాలి. కారణం ఉన్నతమైనదైతే అది పుణ్యాన్ని కలుగచేస్తుంది. లేకపోతే లేదు. అందువల్ల శాస్త్రం చెప్పినదాన్ని బట్టి, ఉద్దేశాన్ని బట్టి పుణ్యపాపాలు తేలుతాయి.

15.3.3. మూడవ సూత్రం – దృష్ట సుఖదు:ఖాలు

కనబడని పుణ్యపాపాలు కాలక్రమేణా దృష్ట సుఖంగానూ,దృష్ట దు:ఖంగానూ మారతాయి. ఎన్నాళ్ళలో మారుతుంది? ఒకరోజులోనా, ఒక సంవత్సరంలోనా, ఇంకో జన్మలోనా? ఇన్నాళ్ళలో

అవి చెప్పలేము. ఎందుకంటే, అది అందరికీ సమానంగా ఉండదు. అది కర్మని బట్టీ, పుణ్యాన్ని బట్టీ, పాపాన్ని బట్టీ మారుతుంటుంది. దీనికి శాస్త్రం అద్భుతమైన ఉదాహరణ యిస్తుంది. మనం బొప్పాయి చెట్టు, మామిడి చెట్టు, కొబ్బరి చెట్లు పెరగటానికి విత్తనాలని ఒకేరోజు వేసాం. బొప్పాయి అతి త్వరగా పెరిగితే, తక్కిన రెండూ ఎక్కువ కాలం తీసుకుంటాయి. అలాగే తక్కిన జీవరాసులు కూడా. పురుగులు గంటల్లో పెరిగిపోతే, మనిషి తల్లి గర్భం నుంచి రావటానికి తొమ్మిదినెలలు పడుతుంది. అందువల్ల అన్ని కర్మలకీ సమానమైన ఫలాలు ఉండవు.

అందువల్ల ఒక మనిషి చనిపోయినప్పుడు అతని సూక్ష్మ శరీరంలో ఫలం పొందని అనేక పుణ్యపాపాలు ఉంటాయి. అవ్యక్త రూపంలో. మనిషి మరణించినప్పుడు స్థూల శరీరం నాశనమవుతుంది కాని, సూక్ష్మ, కారణ శరీరాలుంటాయి. ఇందులో పుణ్యపాపాలు నిక్షిప్తమై ఉంటాయి. ఈ అదృష్ట పుణ్యపాపాలు సుఖదు:ఖాలని కలుగజేయాలంటే,వాటికి ఇంకోస్థూల శరీరం కావాలి. స్థూల శరీరం లేనిదే ప్రపంచంతో వ్యవహారం నడపలేము. వ్యవహారం నడపందే సుఖదు:ఖాలు లేవు. అందుకని పునర్జన్మ కలుగుతుంది.

కారణ, సూక్ష్మ శరీరాలు. మన అదృష్ట పుణ్యపాపాలనూ మోస్తూ, దానికి తగ్గ స్థూలశరీరాన్ని ఎన్నుకుంటాయి. దాని ద్వారా మనకి సుఖదు:ఖాలనిస్తాయి. ఈ కొత్త శరీరంతో కొత్త కర్మలు చేసి, మళ్ళీ కొత్తగా పుణ్యపాపాలను ప్రోగేసుకుంటాడు జీవి. మళ్ళీ అందులో కొన్ని దృష్టఫలాన్ని యివ్వకపోవటంతో మళ్ళీ ఇంకో జన్మనెత్తాల్సి ఉంటుంది.అలా పునరపి జననం, పునరపి మరణం కొనసాగుతాయి.

అందుకని మన పుట్టుకనీ, మన అనుభవాలనీ నిర్ణయించేది దేవుడు కాదు అని అర్థం చేసుకోవాలంటుంది శాస్త్రం. కర్మ సిద్ధాంతం, ఆత్మ జ్ఞానం కన్నా మరింత ప్రాథమిక సూత్రం. అదిఎంత బాగా అర్థమయితే, మన జీవితం అంత సాఫీగా సాగుతుంది. నేరస్థుడు చట్టం నుంచి తప్పించుకోగలడేమో కాని, పుణ్యపాప కర్మల సిద్ధాంతం నుంచి తప్పించుకోలేడు. అతని పుణ్యాపాపాలననుసరించే అతనికి పునర్జన్మ ఆధారపడి ఉంటుంది.

15.4 కర్మ సిద్ధాంతం వల్ల లాభాలు

కర్మ సిద్దాంతాన్ని సరిగ్గా అర్థం చేసుకుంటే, దాని వల్ల కొన్ని లాభాలున్నాయి. ముందుగా మన దృక్పథం మారుతుంది.

15.4.1 వైవిధ్యం

జీవరాసులు మధ్య యింత వైవిధ్యం ఎందుకు? వృక్షాలు, జంతువులు, మనుష్యులు అనే రకరకాల తెగలు. మళ్ళీ మనుష్యుల్లో ఎంత భిన్నత్వం? ఒకరు పుడుతూనే వైభోగంగా ఉంటే,

కొందరు పుట్టు గుడ్డివాళ్ళు ఉంటారు. ఎందుకు ఈ వైపరీత్యం? దీనికి జవాబు కర్మ సిద్ధాంతమే. వాళ్ళు చేసుకున్న పుణ్యపాపాలే వాళ్ళనీ స్థాయిల్లో ఉంచాయి. ఇది ఒప్పుకోకపోతే, అనుకోకుండా జరిగిందనుకుంటాము. కాని సృష్టి అంతటిలో ఒక క్రమం ఉంది. ఒక నిబద్ధత ఉంది. అలాంట ప్పుడు ఈ వైవిధ్యం ఎందుకు వస్తుంది? కాబట్టి దీనికి పుణ్యపాపాలే కారణం.

15.4.2 బాధః

ఏదైనా బాధ కలగగానే 'నాకే ఎందుకు?' అనుకుంటాం వెంటనే. 'తెలిసి తెలిసి నేను ఎవ రికీ అపకారం చేయలేదే?' అంటాం. తెలిసి చేసినా, తెలియక చేసినా, యిప్పుడు చేసినా, గత జన్మలో చేసినా, యిప్పుడు అనుభవిస్తున్న కష్టానికి కారణం స్వయంకృతాపరాథం! చేతులారా చేసుకున్నదే! అది తెలిస్తే ఎవర్నీ నిందించం!

15.4.3 దైవ దూషణ

నా కర్మకు నేను బాధ్యుడిని అని అర్థం చేసుకుంటే, దైవాన్ని నిందించే ప్రసక్తి ఏది? ఇప్పు డు మనం మంచి వాళ్లమే అయినా, కష్టపడుతున్నాము అంటే మనకి తెలియని ఏదో పాపం వల్ల అని తెలుసుకుంటాము. అప్పుడు దేవుడు అన్యాయం చేసాడనీ, పక్షపాతం చూపాడనీ అనే ప్రస క్తి ఉండదు. అది తెలియక, కొంతమంది కొన్ని కష్టాలు రాగానే, దైవ చింతన మానేసి, దైవానికి ఎదురుతిరుగుతారు. కర్మ సిద్ధాంతం వల్ల దైవభక్తి చెక్కుచెదరదు.

15.4.4 భవిష్యత్తుపై జాగ్రత్త

దీనివల్ల మనం భవిష్యత్తు విషయంలో ముందు జాగ్రత్త తీసుకోవచ్చు. మన భవిష్యత్తుని నిర్దేశించుకోవచ్చు. కర్మ సిద్ధాంతమేం చెప్తోంది? నీ కర్మకు నీవే బాధ్యుడవు అంటోంది. అంటే మన వర్తమానం, మన గతాన్ని బట్టి ఉంటుంది అని కదా అర్థం. దాన్ని కాస్త సాగదీస్తే ఏం వస్తుంది? వర్తమానాన్ని బట్టి భవిష్యత్తు ఉంటుంది. మనం వర్తమానంలో, అంటే యిప్పుడు, తెలివిగా నడుచుకుంటే, మన భవిష్యత్తును చక్కగా తీర్చిదిద్దుకోవచ్చు. ప్రపంచం నా భవిష్యత్తుని నిర్దేశించలేదు. భగవంతుడు నా భవిష్యత్తుని నిర్దేశించడు. కేవలం నా కర్మలే నా భవిష్యత్తును నిర్ణయిస్తాయి.

గతం వల్ల యిప్పుడేర్పడిన వర్తమానాన్ని ఖర్మ అంటారు. కాని యిప్పటి కర్మల వల్ల కలగ బోయే భవిష్యత్తు, నా ఫ్రీవిల్ వల్ల కలుగుతుంది. ఇప్పుడు భోక్తగా నా యిష్టమేం లేదు, కాని కర్త గా, నాకు నిర్ణయించుకునే హక్కు ఉంది.

కర్మ సిద్ధాంతాన్ని నమ్మితే మనం ఖర్మలని నమ్ముతాం అని పొరబడతారు కొందరు. నిజా నికి యిది కర్మసిద్ధాంతానికి మందులాంటిది. మన ప్రస్తుత పరిస్థితి గతంలో మన చర్యల వల్ల

ఏర్పడింది కాబట్టి, మన భవిష్యత్తు కూడా మనవల్లే తీర్చిదిద్దబడుతుందని చెప్తుంది. కర్మ సిద్ధాం తాన్ని నమ్మకపోతే మన దుస్థితికి మరెవరినో నిందిస్తాము.

15.4.5 మంచికి రోజులు లేవా?

ఇది తరచు మనం ఎదుర్కొనే ప్రశ్న. మంచికి రోజులు లేవా? మంచికి మారుపేరైన వ్యక్తి కష్టాల కడలిలో మునిగితేలుతుంటే, దుర్మార్గం తప్ప మరోటి తెలీని వ్యక్తి ఐశ్వర్యంలో ఓలలాడు తున్నాడు. మళ్ళీ అదే జవాబు – కర్మ సిద్ధాంతం. వీళ్ళిద్దరిలో మొదటివారు ఇప్పుడు పుణ్యం, రెండో తెగవారు యిప్పుడు పాపం చేస్తున్నా, గతంలోనో, గత జన్మలోనో మొదటి వారు పాపం, రెండోవారు పుణ్యం చేసి ఉంటారు. కాబట్టి వాళ్ళ సుఖదు:ఖాలు వాళ్ళ అదృష్ట పుణ్యపాపాల మీద ఆధారపడి ఉన్నాడు.

ఈ కర్మ సిద్ధాంతమే లేకపోతే, ప్రపంచంలో పాప చింతనే ఉండదు. ధర్మం తుడిచిపెట్టు కుని పోయి, అధర్మం నాలుగుపాదాల మీద నడుస్తుంది. అలాగే కర్మ సిద్ధాంతమే లేకపోతే, దైవాన్ని దూషిస్తాము. మనకి కాస్త కష్టం కలిగినా, ఇప్పుడైతే కష్టం కలిగితే, మన పాపాలు తొలి గిపోయి, మనం స్వచ్ఛంగా మారుతున్నాం అనుకుంటాం.

అందువల్ల జీవితం అనుకోకుండా జరిగింది కాదు. అసలు ఏదీ అనుకోకుండా జరగదు. ప్రతీదీ ఒక నైతికమైన క్రమపద్ధతి మీద ఆధారపడి ఉంది. కారణం లేనిదే కార్యం లేదు.కారణం కనబడవచ్చు, కనబడకపోవచ్చు. కొన్ని రోగాలకి కారణం అంతుపట్టదు వైద్యులకి. కారణం తెయనంత మాత్రాన అది లేనట్టు కాదు. అందువల్ల కర్మ సిద్దాంతాన్ని నమ్మి, జీర్ణించుకోవటం ఒక కానుక.

15.5 అదృష్ట పుణ్యపాపాలు – అదృష్ట పుణ్యపాపాలు మూడు రకాలు.

15.5.1 సంచిత కర్మలు

గత జన్మల నుంచీ ప్రోగుచేసుకుని వస్తున్న పుణ్యపాపాలన్నింటినీ సంచిత కర్మలు లేదా సంచిత అదృష్టం అంటారు.

15.5.2 ప్రారబ్ధ కర్మలు

ప్రోగడిన సంచిత కర్మల్లోంచి కొంతభాగం అనుభవించబడటానికి సిద్ధంగా ఉంటుంది. దానివల్లే, దానికి తగ్గ జన్మనెత్తటం జరుగుతుంది. అలా దృష్టఫలంగా మారబోతున్న అదృష్ట పుణ్యపాపాలని ప్రారబ్ధకర్మ అంటారు. ఇప్పుడు సంచితం మనకేమీ సుఖదు:ఖాలను కలుగజేయలేదు. ఎందుకంటే అది యింకా రూపుదిద్దుకోలేదు. ప్రారబ్ధకర్మే నిశ్చయిస్తుంది మన పుట్టుకనీ, తల్లిదం

ద్రులనీ, జీవితకాలాన్నీ వగైరా.పుట్టుకతో జంతువుగానా, మనిషిగానా, మనిషి అయితే స్త్రీనా, పురుషుడా, ఆరోగ్యకరంగానా, అనారోగ్యంతోనా వగైరాలన్నీ.

15.5.3 ఆగామి కర్మలు

ఆగామి అంటే వస్తున్న – మన ప్రారబ్ధ కర్మలని అనుభవించటానికి ఈ భూమ్మీద పుట్టినప్పుడు, వాటికోసం కొన్ని కర్మలు చేస్తాం. ఆ కొత్త కర్మల నుంచి కొత్త ఫలాలు మళ్ళీ పుట్టుకవస్తాయి. అంటే మళ్ళీ దృష్టఫలం, అదృష్టఫలం కలుగుతాయి.

ప్రోగుబడిన కర్మలు సంచిత కర్మలు

అనుభవిస్తున్న కర్మలు ప్రారబ్ధకర్మలు

కొత్తగా పుట్టున్న కర్మలు ఆగామి కర్మలు

15.6 జనన మరణ వృత్తం

ఈ జన్మలో మనం ప్రారబ్ధ కర్మలని ముగించే ప్రయత్నంలో కొన్ని ఆగామి కర్మలని కొత్తగా పుట్టిస్తున్నాం. ఈ జీవితం ముగించేసరికి ప్రారబ్ధకర్మ ముగిసిపోతుంది. నిజానికి ప్రారబ్ధకర్మ ముగిస్తేనే. జీవితం ముగుస్తుంది. కొన్ని ఆగామి కర్మల ఫలం ఈ జన్మలోనే అనుభవిస్తాం. ఫలించిన ఆగామి కర్మలు కూడా ముగిసిపోతాయి. కాని మిగిలిపోయిన ఆగామి కర్మలు సంచిత కర్మని చేరుతాయి. ఈ సంచిత కర్మ నుంచి మళ్ళీ కొంచెం భాగం ప్రారబ్ధ కర్మగా మారుతుంది. యింకో జన్మనివ్వటానికి.

మళ్ళీ ప్రారబ్ధకర్మ తీరటానికి పుట్టిన జన్మలో, మళ్ళీ ఆగామి కర్మ కలుస్తుంది. మళ్ళీ యిదే కథ. ప్రారబ్ధ కర్మ పూర్తిగా కరిగిపోతుంది, ఆగామి కర్మ కొంత కరుగుతుంది. కొంత వెళ్ళి సంచితకర్మతో జేరి మళ్ళీ పునర్జన్మకి దారి తీస్తుంది. పునరపి జననం పునరపి మరణం

అలా సంచిత, ప్రారబ్ధ, ఆగామి కర్మలు సాగుతూనే ఉంటాయి. జాతక చక్రం చూస్తే అది ప్రారబ్ధ కర్మని ఒక కోడ్ భాషలో సూచిస్తుంది. శనిదశ అంటే ప్రారబ్ధపాపం రాజ్యమేలుతోంది. శుక్రదశ అంటే ప్రారబ్ధ పుణ్యం ఎక్కువ ఉందన్నమాట.

15.5.5 ప్రాయశ్చిత కర్మ

ప్రాయశ్చిత కర్మ చేస్తే, ప్రారబ్ధ పాపాన్ని పోగొట్టుకోవటానికి ఆగామి పుణ్యం చేస్తున్నామన్నమాట. ప్రారబ్ధపాపం ఉన్న తీవ్రతని బట్టి ఆగామి పుణ్యం దాన్ని పూర్తిగా నశింపచేస్తుంది, లేదా దాని తీవ్రతని తగ్గిస్తుంది. అధమపక్షం. ప్రాయశ్చిత్తం చేయటం వల్ల ప్రబల (తీవ్రమైన) ప్రారబ్ధ పాపాలని తట్టుకునే మనోధైర్యాన్ని ఇస్తుంది. ప్రారబ్ధ కర్మ ఎంత తీవ్రంగా ఉందో మనం

ముందుగా తెలుసుకోలేం. ఎందుకంటే అది అదృష్టం. అందుకని మనం కోరుకున్న ఫలితం పొందే వరకూ ప్రాయశ్చిత కర్మ చేస్తూనే ఉండాలి.

15.7 జ్ఞాని పరిస్థితి

జ్ఞాని విషయంలో ఈ మూడు కర్మలూ ఏమవుతాయి? జ్ఞానం ఎంత శక్తివంతమైందంటే అది అన్ని సంచిత కర్మలనీ నాశనం చేయగలదు. రేడియేషన్ వల్ల శరీరంలో ఉన్న కాన్సర్ కణాలను నాశనం చేసినట్టు అది సంచిత కర్మలని నాశనం చేస్తుంది.

సంచిత పాప వినాశన లింగం

తత్ ప్రణమామి సదాశివ లింగం

జ్ఞానికి ఆగామికర్మలు రావు. ఎందుకంటే అతను తాను అకర్తగా కర్మలు నిర్వహిస్తాడు. నేను చేస్తున్నానన్న అహంకారం కాని, అభిమానం కాని లేకపోవటంతో ఆగామి కర్మలు లేవు.

సంచిత కర్మలు భస్మమయ్యాయి. ఆగామి కర్మలు రావు. మిగిలిందొక్కటే ప్రారబ్ధకర్మ. అవి జరుగుతున్నవి కాబట్టి అజ్ఞానికి సుఖదు:ఖాలని కలగజేస్తాయి. అజ్ఞాని అంటే అనాత్మతో లేదా ప్రతిబింబ చైతన్యంతో ముడిపడి ఉంటాడు కాబట్టి అతనికి ఈ సమస్య. జ్ఞాని తాను ప్రతిబింబ చైతన్యం కాదు, బింబ చైతన్యం అనీ సచ్చిదానంద ఆత్మ అనీ భావిస్తాడు కాబట్టి, ఈ చిన్న సమస్యలకు చలించడు కాబట్టి, అవి అతన్ని బాధించవు. శరీరంతో సంబంధం పెట్టుకోడు కాబట్టి ప్రారబ్ధకర్మ అని తన పనిని చేసుకోనిస్తాడు అతను సాక్షీభూతంగా చూస్తాడు అంతే.

అందువల్ల అతను మరణించే సమయానికి కర్మలేదు. సంచిత కర్మ కాలిపోయింది, ప్రారబ్ధకర్మ ముగిసిపోయింది. ఆగామి కర్మ రాదు. సంచిత కర్మ, ఆగామి కర్మ కలిసి కొత్త శరీరాన్ని వెతుక్కుంటాయి. ఈ రెండూ లేనిచోట కొత్త శరీరం ప్రసక్తే లేదు. అందువల్ల, జ్ఞాని మూడు శరీరాలూ – స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ శరీరాలు, స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ ప్రపంచంలో కలుస్తాయి అదే వరుసలో. వేరే విధంగా చెప్పాలంటే జ్ఞాని పరమాత్మలో ఐక్యం చెందుతాడు. అతనికి విదేహ ముక్తి కలుగుతుంది. అతను బ్రతికి ఉండగా జీవన్ముక్తిని పొందుతాడు. మరణించాక విదేహ ముక్తి పొందుతాడు. జ్ఞానసాధన చేసిన వ్యక్తి పొందే ఫలం యిది. ఒకజ్ఞాని మరణించిన సమయం, ప్రదేశం పుణ్యఘడియలు, పుణ్యస్థలం కాకపోవచ్చు కాని అతను ఈ బంధాల నుంచి విడిపోతాడు.

జీవ ఈశ్వర ఐక్యం – మహావాక్య విచార:

వ్యష్టిగా చూస్తే చైతన్యాన్ని జీవాత్మ అంటారని, సమష్టి ప్రపంచంలో చూస్తే, చైతన్యాన్ని ఈశ్వర లేదా పరమాత్మ అంటారని శాస్త్రం చెపుతుంది. ఈ రెండింటి మధ్య తేడా వాటిని ప్రతి

బింబించే మాధ్యమం వల్ల ఏర్పడింది. బింబ చైతన్యంలో ఏమీ తేడా లేదు. జీవ ఈశ్వర ఐక్యంని సూచించే వాక్యాలు ఎన్నో ఉన్నాయి ఉపనిషత్తులో. ఈ వాక్యాలని మహావాక్యాలు అంటారు.
మహావాక్య విచారః నాలుగు మహావాక్యాలు – 1. తత్వమసి. 2. అహం బ్రహ్మ అస్మి.
3. అయం ఆత్మా బ్రహ్మ. 4. ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ.

మహావాక్యం అనేది జీవ, ఈశ్వర ఐక్యంని సూచించే వేదాంత వాక్యం. వేదాంతంలో ప్రాధమిక అంశం ఇది. మిగతా అంశాలు దీని తర్వాతే. జీవుడు, ఈశ్వరుడు ఒకరే అన్నది అర్థం చేసుకోవటానికి మనం మహావాక్యాన్ని విశ్లేషించాలి. దీన్ని మహావాక్య విచార: అంటారు. ఇదెలా చూస్తాం?

బింబ చైతన్యం – ఈ సిద్ధాంతాన్ని అర్థం చేసుకోవటానికి ఒక ఉదాహరణ చూద్దాం. ఒక చీకటి గది ఉందనుకుందాం. అందులో తలుపులు, కిటికీలు మూసి ఉన్నాయి.దీపం లేదు.కాని మనకు చీకటి గదిని వెలుగుతో నింపాలని ఉంది. మన దగ్గర టార్చ్ లైటు లేదు. అగ్గిపుల్ల కూడా లేదు. కాని ఒక అద్దం ఉంది.

ఇప్పుడు అద్దాన్ని తీసుకుంటే, దానికి స్వతహాగా ప్రకాశించే లేదు. అంతేకాదు అది వెలుతురుని యిచ్చే వస్తువు కాదు. ప్రకాశించే వస్తువు కాదు. ఇప్పుడు మనం మన బుద్ధిని ఉపయోగించి, ఒక ప్రయోగం చేస్తాము. మనం ఆ గది తలుపునో, కిటికీనో తెరిచి, అద్దాన్ని ప్రత్యేకంగా ఒకచోట పెట్టాము. పైన ఆకాశంలో ఉన్న అసలు సూర్యుడిని కాంతి అద్దంలో ప్రతిబింబించేలా పెట్టాము.

ఇప్పుడు అద్దంలో సూర్యుని ప్రతిబింబం కనిపిస్తుంది. అద్దం సూర్యుని కాంతి పొందేసరికి, ఆ అద్దం కూడా ప్రకాశిస్తుంది. అదే సమయంలో, అది కాంతిని వెదజల్లే వస్తువు అవుతుంది. స్వతహాగా ప్రకాశం లేని అద్దం ప్రకాశించే అద్దం అవుతుంది. సూర్యుని ప్రకాశానికీ, అద్దం ప్రకాశానికీ మధ్య తేడా ఏమిటి? సూర్యుని కాంతి సహజమైనది అంటే బింబ సూర్యుడు కాని అద్దానిది అరువుతీసుకున్న కాంతిలో ఇప్పుడు కొత్త హెూదాని పొందింది. అది చీకటి గదిని కాంతివంతం చేసింది.

ఈ ప్రతిబింబ సూర్యకాంతిని ఎటన్నా తిప్పచ్చు,అద్దం పెట్టిన కోణాన్ని మార్చటం ద్వారా. ఈ ప్రతిబింబసూర్యుడినుంచే పౌర్ణమిరాత్రి మనకి చంద్రుడు వెన్నెల కాంతిని యిస్తాడు.అందుకని మనం మూడు విషయాలని గ్రహించాలి –

1. అసలు సూర్యుడు 2. ప్రతిబింబించే మాధ్యమం 3. ప్రతిబింబ సూర్యుడు.

ఎన్ని ప్రతిబింబ మాధ్యమాలు ఉంటే అన్ని ప్రతిబింబ సూర్యులు ఉంటారు. కాని అసలు సూర్యుడు ఎప్పుడూ ఒక్కడే.

మరి అన్ని ప్రతిబింబసూర్యులు ఉంటే, వాటి ప్రతిబింబ నాణ్యతలో ఏమైనా తేడా ఉందా? ఉంది. మాధ్యమ లక్షణాన్ని బట్టి, ప్రతిబింబ లక్షణం ఉంటుంది. చిన్న మాధ్యమం చిన్న ప్రతిబింబాన్నీ, పెద్ద మాధ్యమం పెద్ద ప్రతిబింబాన్నీ చూపిస్తాయి. ఈ ప్రతిబింబాల్లో చూడటానికి తేడా ఉన్నా, వాటిని ప్రతిబింబించే బింబ సూర్యులు ఒకటే.

ఎవరన్నా వచ్చి చంద్రకాంతి, చంద్రుని నుంచి వచ్చేది కాదు, అది సూర్యకాంతి అంటే మనకి వినటానికి వింతగా ఉండవచ్చు. కాని విజ్ఞాన శాస్త్రంలోకి వెళితే, అది నిజమని నిరూపిస్తుంది. దీన్ని విచార: అంటారు. మనకొక చుట్టం మనీఆర్డరు పంపారనుకోండి. అది మనకెలా వస్తుంది? పోస్టుమాన్ ద్వారా వస్తుంది. అంటే పోస్ట్‌మాన్ అతనికి తన సొంత డబ్బిచ్చిన్నట్టా? కాదు. అలాగే చంద్రుడు పోస్ట్‌మాన్‌లా పనిచేస్తాడు. సూర్యకాంతిని భూమ్మీదకి చంద్రుడు ప్రసరింపజేస్తాడు.

ఇంకోమాటలో చెప్పాలంటే చంద్రుని కాంతి, నిజానికి సూర్యకాంతే. అందువల్ల ప్రతిబింబిస్తున్న సూర్యకాంతులు వాటి మాధ్యమాల తేడా వల్ల విభిన్న కాంతులని వెదజల్లుతున్నా వాటికి కాంతినిచ్చేది సూర్యుడొక్కడే.

ఇప్పుడు ఈ ఉదాహరణని జీవ ఈశ్వర ఐక్యంకి అన్వయిద్దాము. అసలు సూర్యుడు సర్వవ్యాపకమైన చైతన్యం. మనకి ప్రతిబింబ మాధ్యమాలు రెండు ఉన్నాయి. మొదటిది శరీరత్రయం. దీన్ని చిన్న అద్దంతో పోల్చవచ్చు. రెండోది ప్రపంచత్రయం. దీన్ని పెద్ద అద్దంతో పోల్చవచ్చు. శరీర త్రయంలో ప్రతిబింబించిన చైతన్యాన్ని జీవ అంటారు. ప్రపంచత్రయంలో ప్రతిబింబించిన చైతన్యాన్ని ఈశ్వర అంటారు.

పైపైన చూస్తే జీవ–ఈశ్వరుల మధ్య తేడా కనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే ప్రతిబింబ మాధ్యమంలో తేడా ఉంది, వాటి ద్వారా కనిపిస్తున్న ప్రతిబింబాల్లో తేడా ఉంది. ఒక వ్యక్తి శరీరత్రయం వెనుకనుంచి పనిచేసే జీవాత్మ శక్తి అల్పంగా కనిపిస్తుంది. అతని జ్ఞానం అల్పం. అతను ఆక్రమించే ప్రదేశం అల్పం. అదే ఈశ్వర విషయానికొస్తే, అతను మొత్తం ప్రపంచ త్రయం ద్వారా పనిచేస్తాడు. అతను సర్వజ్ఞుడు, సర్వశక్తిమంతుడు, సర్వవ్యాపి. ప్రకృతి శక్తులన్నీ అతనివే.

అందువల్ల పైపైన చూస్తే, జీవ–ఈశ్వరల మధ్య బేధం ఉండటమే కాదు, అవి పూర్తిగా విభిన్నంగా ఉన్నాయి,జీవుడు దాసుడైతే ఈశ్వరుడు స్వామి; జీవుడు జీవరాశి అయితే, ఈశ్వరుడు సృష్టికర్త.

వేదపూర్వభాగం,వేదాల్లో మొదటి భాగం,ఈ పై పై తేడాలకి ప్రాముఖ్యతనిస్తుంది.పూజలు, యజ్ఞయాగాదులు, ప్రాయశ్చిత్త కర్మలు జీవ–ఈశ్వర బేధాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని ఏర్పరచిన ప్రార్థనలు. కాని వేద అంతర్భాగం కొచ్చేసరికి, ఉపనిషత్తులు జీవుడిలోని చైతన్యం, ఈశ్వరలోని చైతన్యం రెండూ ఒకటే. అది బింబ చైతన్యం అని చెప్తాయి.

మరి ఈ తేడా ఎందుకు వచ్చింది? దాన్ని ప్రతిబింబించే మాధ్యమం వల్ల వచ్చింది. అలా జీవ–ఈశ్వర ఒకటే చైతన్యం ప్రతిరూపాలు కాబట్టి అవి రెండూ ఒకటే. ఈ విషయాన్ని గ్రహించ టమే జీవ–ఈశ్వర–ఐక్య–జ్ఞానం అంటారు. అన్నీ ఉపనిషత్తుల సారాంశం ఒకటే.అది ఈ ఐక్యత గురించి చెప్తుంది. వీటి ఐక్యత గురించి చెప్పే ఏ వాక్యాన్నైనా మహావాక్యం అంటారు. వేదాల్లో అలాంటి మహా వాక్యాలు ఎన్నో ఉన్నాయి, కాని ఒకవేళ వేదం నుంచి ఒక్కొక్క మహావాక్యాన్ని ఉదాహరణ కింద తీసుకుంటారు. అలా మనకి నాలుగు మహావాక్యాలున్నాయి.

*****